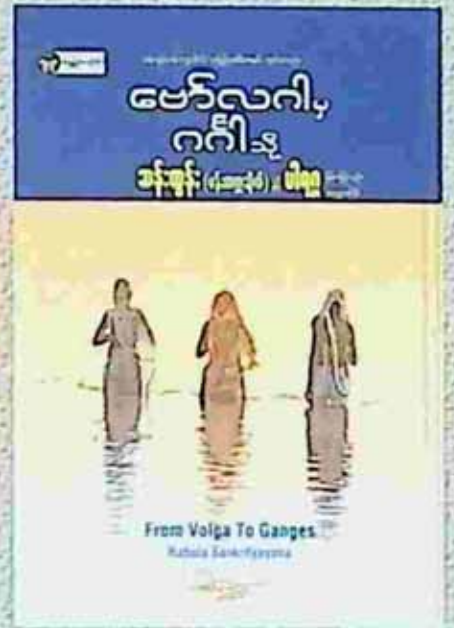

စောလှ
ရွှေဘုရားပျံတော်
ဘာသာစကားစာများ

ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်မှ မှာကြားနိုင်သော စာအုပ်များ

mgyoe.com SAMPLE BOOK

mgyoe.com

တန်ဖိုး

၅၀၀၀ ကျပ်

အုပ်ရေ

၅၀၀ အုပ်

အကြိမ်

ပထမအကြိမ်

ထုတ်ဝေသည့်အချိန်

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ

မျက်နှာဖုံး

ပန်းရွှေပြည်

ထုတ်ဝေသူ

ဦးသိမ်းမင်း (၀၄၂၉၁)

ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်

၃၃၄၊ ၈ လမ်း၊ ၁၁ ရပ်ကွက်၊

တောင်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ

ဦးဇေယျာဦး (၀၁၅၇၉)

Silver Sky Press ပုံနှိပ်တိုက်၊

အမှတ် ၂၆၊ ၉၇ လမ်း၊ လွတ်လပ်ရေးရပ်ကွက်၊

မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

စာအုပ်ချုပ်

မင်းဇော်

ငါတည်းသိမှု၊ သူလည်းသိစိမ့်။
 မုံရွေးဆရာတော်၊
 နာရဒပျို့၊ ပိုဒ် ၉၂

စောလှ

ရွှေနပေရှာပုံတော်

နှင့်

ဘာသာစကားစာများ

မာတိကာ

* ဘာသာစကား စာတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့	၅
၁။ ခံစားသူအကြိုက် ဘာသာစကား	၁၁
၂။ တိုင်းရင်းဘာသာစကားကျမ်း	၂၆
၃။ ဒီနေ့ခေတ်သုံး ဗမာစကား အရေးအသား	၄၂
၄။ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားမြေပုံ	၇၃
၅။ နှုတ်ဆက်စကား	၉
၆။ ဝေါဟာရ ဝိပ္ပလ္လာသလက္ခဏဒီပကမိတ်ဆက်	၉၉
၇။ ရွှေနပေဗျပွတ်	၁၂၂
၈။ ရွှေနပေရှာပုံတော်	၁၃၄
၉။ နေမကွယ်ခင် လမမိုက်ခင်	၁၄၇
၁၀။ အ-အသံထွက် ပြောရခက်	၁၅၆
၁၁။ ရိုးရင်း	၁၆၇
၁၂။ တိုင်းရင်း ၂ ဘာသာစကားပြော	၂၀၀
၁၃။ ဘာသာစကား သင်္ခါရ	၂၁၂
၁၄။ ဒေသိယအဘိဓာန်	၂၂၁
၁၅။ သံပြင်း	၂၃၇
၁၆။ မိဘလက်ညှိုးထိုး မခံရအောင်	၂၆၂
၁၇။ သဒ္ဒါသတိ	၂၆၈
၁၈။ အဘိဓာန်ဆရာ ဦးဝန်	၂၈၁
၁၉။ ရှေးတုန်းက မြန်မာစကား	၃၀၄
၂၀။ ၁၈၅၀ မတိုင်ခင် မြန်မာလူမျိုးနှင့် ဘာသာခြားစကား	၃၂၇

ဘာသာစကား စာတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့

ဒီဘာသာစကားစာတွေရဲ့ အသက်အရွယ်က အမျိုးမျိုး။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ် ၂၀ ကျော်က ရေးခဲ့တာပါသလို၊ လွန်ခဲ့တဲ့ ၄-၅ နှစ်က ရေးခဲ့တာတွေလည်း ပါရဲ့။ ဒီတော့ တချို့က အတွေးဟောင်းဟောင်း၊ တချို့က အတွေး မဟောင်းတဟောင်း ဖြစ်နေမှာ အသေအချာ။ သို့သော်- ဟောင်းချင်လည်း ဟောင်းစေတော့။ ‘ဘာသာစကားမြေပုံ’ စာကလွဲလို့ ရေးစဉ်ကအတိုင်းပဲ ထားလိုက်ပါ၏။ မပြင်မဆင် မဖြည့်မစွက်တော့။ စာဖတ်သူသာ စာပြင်ဆရာ စာဖြည့်ဆရာအရာကို ယူပါလေ။

ဘာကြောင့်များ စာတစ်အုပ်ပေတစ်အုပ် ဖွဲ့ဖွဲ့စည်းစည်းမထုတ်မဝေဘဲ နှစ်တွေ ရှည်နေခဲ့ပါလိမ့်။ အဖြေမှာ ဆန်းဆန်းပြားပြား ထူးထူးခြားခြား မဟုတ်။ ‘စာရေးသူသည် စာရေးဆရာစစ်စစ် မဟုတ်လို့’ ဟုသာ ဖြေရလိမ့်မည်။ စာသာရေးနေသည်၊ စာမရေးရမနေနိုင်လောက်အောင် စာရေးဆရာစိတ် ပြင်းလှသူ မဟုတ်။ မိမိပတ်ဝန်းကျင်တွင်

စဉ်းစားစရာ ဆင်ခြင်စရာ စာပေရေးရာ ဘာသာစကားရေးရာ တစ်ရပ်ရပ် တွေ့လာမှသာ စာရေးချင်စိတ် ပေါ်တတ်သူ ဖြစ်သည်။ ရေးပြီးလျှင်လည်း မိမိစာကို 'မည်သူမည်ဝါ ဖတ်စေချင်လှချည့်' ဟု စာရေးဆရာစစ်စစ်တို့တွင် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်တတ်မည့် စိတ်မျိုး ပြင်းပြင်းပြပြ မရှိ။ တစ်ခါ တစ်ရံတွင်သာ ရေးနေရင်းက မိမိနှင့် ဝါသနာတူဟု ယူဆရသော မြန်မာစာနှင့် အသက်မွေးမည့်၊ အသက်မွေးသည့် တက္ကသိုလ်မြန်မာစာဆရာများကို အာရုံပြုမိတတ်သည်။ ကိုယ်သိသမျှလေး သူတို့ကို ပြောပြဆွေးနွေး တိုင်ပင်သည့် အနေနှင့် ရေးပြီးလျှင် အာသာပြေသွားပြီ။

သို့သော်- ခက်သည်မှာ မိမိစာများ မိမိအားရသည့် အနည်း အကျဉ်းမျှသော ပရိသတ်များဆီပင် မရောက်ဘဲ ဟိုစာအုပ် ဒီစာစောင်များတွင်သာ ငြိမ်ငြိမ်ကုတ်ကုတ် မလှုပ်မယှက် ရှိနေရခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရည်မှန်း ပရိသတ်ဆီ မရောက်မပေါက် ဖြစ်နေရာတွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုး ရှိနိုင်သည်။ ထိုဖြစ်နိုင်ခြေအကြောင်းအမျိုးမျိုးအနက် တစ်ကြောင်းမှာ စာများ တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဖြစ်မနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ကြုံရာ စာနယ်ဇင်းတို့တွင် အလျဉ်းသင့်သလို ဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာ ရည်မှန်းပရိသတ်ထံ အဘယ်မှာ အစေ့အင ဂျောက်နိုင်ပါမည်နည်း။ အစေ့အင ဂျောက်ဖို့အရေးမှာ ယခုကဲ့သို့ တစ်စုတစ်စည်း ပြန်လည်ပုံနှိပ်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ သို့နှင့် စာဖတ်သူလက်ထဲ အခု ရောက်လာသည်ဆိုပါစို့။

စာဖတ်သူ၏လက်သို့ ရောက်လာသည့်စာအုပ်တွင် အကြမ်းအားဖြင့် ဘာသာစကားစာ ၃ မျိုး ၃ စား တွေ့ရမည်။ တစ်မျိုးက တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားနှင့် ဆိုင်သည်။

နောက်တစ်မျိုးက ဒေသိယစကားနှင့် ဆိုင်သည်။ နောက် တစ်မျိုးက ဗမာစကားနှင့် ဆိုင်သည်။ စာတစ်ပုဒ် ရေးဖြစ် အောင် စာရေးသူကို တွန်းအားပေးလှုံ့ဆော်ခဲ့သည်မှာ ထို နယ်ပယ် ၃ရပ် ဖြစ်သည်။ နယ်ပယ် ၃ ရပ်လုံးတွင် သတိ ရှိစရာ ပြောစရာ ဆိုစရာတွေက တောသုံးထောင်မက ရှိပေ လိမ့်မည်။

တိုင်းရင်းဘာသာစကားနှင့်ပတ်သက်၍ ပူစရာတွေ က အများအပြား ရှိသည်။ ကိုယ့်နိုင်ငံသည် ဗမာတစ်မျိုး တည်း အထီးကျန်နေထိုင်သောနိုင်ငံ မဟုတ်ဘဲ၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ချင်း စသည့် တိုင်းရင်းသားမျိုးစုံ စုပေါင်းနေထိုင်သော နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်နေသည်ကို ဂုဏ်ယူရမှန်းမသိသူက များ သည်။ ထိုသို့ဂုဏ်ယူရကောင်းမှန်း မသိသူတွေ များနေသည့် အတွက် တိုင်းရင်းဘာသာစကား အများစုမှာ ထိုက်ထိုက် တန်တန် အရေးတယူ အပြုမခံရ၊ အလေးထား မခံရ။ ကာလနှင့်အတူ ပျောက်သည့်ဘာသာစကားက ပျောက်ခဲ့ပြီ။ ပျောက်တော့မည့်ဘာသာစကားက ပျောက်တော့မည်။ ဘာသာစကားများတွင် ပြောဆိုသူများ၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်း၊ ယဉ်ကျေးမှု စသည်တို့ဖြင့် ဌာပနာထားသည်ဖြစ်ရာ၊ ဘာသာ စကားပျောက်ဆုံးခြင်းသည် အလွန်ကြီးမားသော ဆုံးရှုံးမှုကြီး ဖြစ်သည်။ ပျောက်ကွယ်သွားမည်ကို မဟန့်နိုင် မတားနိုင် လျှင်ပင် မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ဖို့လောက် အားထုတ်ကြဖို့ ကောင်းသည်။ ထိုအချက်ကို နှိုးဆော်ချင်သဖြင့် တိုင်းရင်း ဘာသာစကားအကြောင်းစာများ ရေးဖြစ်သွားသည်။

ဒေသိယစကားတွေအတွက်လည်း ပူစရာတွေက များသည်။ ဆက်သွယ်ရေးစနစ်တွေ ထွန်းကားလာသည်နှင့်

အမျှ ကမ္ဘာကြီးကျဲ့သလို မြန်မာလည်း ကျဲ့လာခြင်းသည် ပူစရာအကြောင်း ဖြစ်သည်။ မကျဲ့ခင်ကသော် စကားတစ်မျိုး တည်းကိုပင် ဟိုဒေသမှာ အသုံးတစ်မျိုး၊ ဒီဒေသမှာ အသုံး တစ်မျိုး ကွဲပြားကြသည်။ တချို့ဒေသစကားများတွင် ပင်မ ဘာသာစကားကြီးထဲက အရင်းအမြစ်ကျကျ အသုံးအနှုန်း တွေကို ထိန်းထားတတ် သည်။ ဗမာစကားတွင် တိမ်မြုပ်နေ သော အသုံးအနှုန်းတချို့ကို ထားဝယ်၊ ယော၊ ရခိုင်၊ အင်းလေးတို့တွင် ထိန်းသိမ်းထားတတ်ပုံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဗမာစကားတချို့၏အနက် မှိန်ပျပျဖြစ်နေလျှင် ထိုဒေသိယ စကားတို့ကို အားကိုးရသည်။ ဗမာဘာသာစကားကြီးက လွမ်းလွမ်းသွား၍ ထိုဒေသိယစကားများ တိမ်တိမ်သွားလျှင် အနက်ဖော်ဖို့က ခပ်ခက်ခက်။ ဒေသိယစကားတွေ မလျော့ ခင်မပါးခင် မတိမ်ခင်မမြုပ်ခင် မှတ်တမ်းမှတ်ရာအခိုင် အခံ လေး ရှိထားမှ။ ထိုအချက်ကို နှိုးဆော်လိုသဖြင့် ဒေသိယ စကားအကြောင်းစာများ ရေးဖြစ်သွားသည်။

ဗမာစကားအရေးကတော့ ပူစရာပန်စရာ သိပ်ရှိလှ သည် မထင်။ ရှေးရှေးဆရာကြီးများကလည်း ပေါင်းသင်ခဲ့ ကြပြီ။ မိမိ၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဆရာသမားများကလည်း ရေလောင်းနေကြပြီ။ ဗမာစကား ဗမာစာအရေး စိတ်ဝင်တစား ရှိသူ မျိုးဆက်သစ်များကလည်း မြေဩဇာ ဖြည့်ဆည်းကြဦး မည်။ သို့သော်- ရှင်သထက်ရှင် သန်သထက်သန်အောင် ဝိုင်းဝန်းလုပ်စရာတွေက အများကြီးရှိသေးသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် သူတို့နိုင်ငံ သူတို့ဘာသာစကားကို စနစ်တကျ စူးစမ်းလေ့လာကြပုံနှင့်ယှဉ်လျှင် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ဗမာစကား ဗမာစာကို စူးစမ်းလေ့လာမှုက အရှိန်ကောင်း

နေပြီဟု မဆိုနိုင်သေး။ စူးစမ်းစရာ ဆင်ခြင်စရာတွေ အများကြီး ကျန်နေသေးသည်။ ထိုအရေးတွင် သဲတမှုန့်စာမျှဖြစ်စေ ပါဝင်လိုစိတ် ပေါ်လာသည့်အခါ ဗမာစကားအကြောင်းစာများ ရေးဖြစ်သွားသည်။

ဤတွင် အချက် ၂ ချက်ကို ဝန်ခံစရာ လိုလာပါသည်။ တစ်ချက်မှာ စာပါပညာရပ်နယ်ပယ်များနှင့်ဆိုင်သည့် စာရေးသူ၏အသိအကြောင်း ဖြစ်၍၊ နောက်တစ်ချက်မှာ နယ်ပယ်အလိုက် အကောင်အထည်ဖော်ရမည့် အလုပ်အကြောင်း ဖြစ်သည်။ ‘အသိ’ ဆိုသည်မှာ ပညာရပ်နယ်ပယ်များဆိုင်ရာ ပြဿနာအထွေအထူးများ၊ ပြဿနာအဖြေများကို စာရေးသူ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ကုန်ကုန်စင်စင် မသိခဲ့မသိသေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ‘အလုပ်’ ဆိုသည်မှာ စာပါ ပြဿနာအချို့နှင့်ပတ်သက်၍ အဖြေကို အကြံပြု နှိုးဆော်ထားနိုင်သလိုလို ရှိသော်လည်း ကိုယ်တိုင် ကာယကံမြောက်တက်တက်ကြွကြွ လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့မရှိသေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ သိသင့်သိအပ်သည့်ပမာဏနှင့် ယှဉ်လျှင် စာရေးသူ သိသလိုလို ရှိသည်မှာ မြူမှုန်မြူမွှားမျှသာ ဖြစ်သည်။ လုပ်သင့်လုပ်အပ်သည့်ပမာဏနှင့် ယှဉ်လျှင် စာရေးသူ လုပ်ဆောင်ဖူးသလို ရှိသည်မှာ လက်တစ်လှုပ် ခြေတစ်ကြွမျှသာ ဖြစ်သည်။ စာရေးသူ မသိခဲ့သေးသည်ကို သိအောင်၊ စာရေးသူ မလုပ်ဆောင်ဖြစ်သည်ကို လုပ်ဆောင်ဖြစ်အောင် အားထုတ်မည့်သူ တစ်ဦးစ ၂ ဦးစမျှ ပေါ်လာလျှင် စာအုပ်ထုတ်ဝေရကျိုးနပ်ပြီဟု သဘောထားရတော့သည်။

ဤဘာသာစကားစာများကို စာတစ်အုပ်ဖြစ်လာအောင် ထုတ်ဝေပေးသော ပန်းရွှေပြည်စာအုပ်တိုက်ကို

mg yoe . com

လည်းကောင်း၊ စာမူများကို ရှေးဦး စုစည်း ရိုက်နှိပ်ပေးခဲ့
 သော ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနကဖွင့်လှစ်သည့်
 စာပေဖန်တီးမှုနှင့် တည်းဖြတ်မှုအတတ်ပညာ ဘွဲ့လွန် ဒီပလို
 မာသင်တန်းသား ဦးစောမောင်ကို လည်းကောင်း ကျေးဇူး
 အထူးတင်ပါသည်။

စောလူ
 ၂၀၂၂ ဇွန် ၁၈

ခံစားသူအကြိုက် ဘာသာစကား

‘ခံစားသူအကြိုက်မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုတိုများ ၁၉၉၈’ကို ဥတ္တရလမင်းအဖွဲ့နှင့် မောင်သွေးသစ်တို့ပို့လိုက်၍ ဖတ်ခွင့်ရပါသည်။ ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ‘ခံစားသူအကြိုက်’ ဆိုထားသဖြင့် အထူးစိတ်ဝင်စားပါသည်။ အယ်ဒီတာအကြိုက်၊ မင်းကြိုက်စိုးကြိုက် မဟုတ်ဘဲ၊ စားသုံးသူ ဒါမှမဟုတ် စာဖတ်သူအကြိုက်ဖြစ်နေသဖြင့် ပို၍စိတ်ဝင်စားပါသည်။ စိတ်ဝင်စားရသည်မှာ ထိုဝတ္ထုတိုများကိုဖတ်ရင်း ‘အခုခေတ်စာဖတ်ပရိသတ်ဘာကိုကြိုက်ကြပါသနည်း’ သိချင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အခုခေတ် မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်ဟု ဆိုလိုက်သည်ကို လွန်လွန်းရာရောက်သည်ထင်လျှင် သည်းခံစေလိုပါသည်။ ဥတ္တရလမင်းအဖွဲ့များသည် အခုခေတ် မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်အားလုံးကို ကိုယ်စားပြုနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း သဘောပေါက်ပါသည်။ သို့သော်- တစ်ဦးတစ်ယောက် စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ် တင်ဆက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ စုပေါင်းရွေးချယ်ထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် အခုခေတ် မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ် အစုအဖွဲ့တစ်ရပ်၏ အကြိုက်ဟုတော့ဆိုကောင်းဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ရှိစေ၊ ပိုမိုတိကျစေရန် ‘ဥတ္တရလမင်းအဖွဲ့

သားများ ဘယ်လိုစာမျိုး အကြိုက်တွေ့ကြသည်ကို သိချင်သောကြောင့် ဤစာအုပ်ကို စိတ်ဝင်စားသည်’ -ဟုပဲ ဆိုကြပါစို့။

ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုတိုများကို ဖတ်ရှုခံစားရင်းက ‘ဒါတွေများ ကြိုက်တာလား၊ ကြိုက်စရာရော ကောင်းရဲ့လား၊ ငါ့ရော သူတို့လို ကြိုက်မိ ရဲ့လား’ -စသည်ဖြင့် အစမှအဆုံးတိုင်လိုလို သုံးသပ်နေမိပါသည်။ သဘော မတူသလိုလို ရှိတာတွေလည်း တွေ့ရ၍၊ သဘောတူသလိုလိုရှိတာတွေ လည်း သတိထားမိပါသည်။ ‘အကြိုက်ချင်း ဘယ်တူနိုင်ပါ့’ -ဟု အတွေး ပေါက်မိပါသည်။ ‘ငါမကြိုက်တာ ကြိုက်ရကောင်းလား’ -ဟု ဒေါမ နသမျိုး တစိုးတစိမျှ မပွားမိပါ။

ဥတ္တရလမင်းအဖွဲ့သားများသည် ‘မြန်မာစာပေလောကတွင် ဝတ္ထုတို၏အခန်းကဏ္ဍသည် ပိုမိုစိုလက်တောက်ပ ပွင့်လင်းဝေစည်လာ’ နေသည်ဟု ယုံကြည်သူများဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်တိုင်မှာ မြန်မာဝတ္ထုတို များနှင့် အစဉ်တစိုက်ထိစပ်ခွင့် ရမနေသော်လည်း ဥတ္တရဆရာတို့ ယုံကြည် သလို ယုံကြည်ပါသည်။ ထိုနောက် ‘အပြိုင်းအရိုင်း ဖူးပွင့်ဝေဆာနေသည့် ဝတ္ထုတိုပန်းခင်းကြီးအလှ’ ကို ခြယ်သမည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မိမိတို့အကြိုက် မဂ္ဂဇင်း၊ ဝတ္ထုတိုများကို ရွေးချယ်စုပေါင်း ထုတ်ဝေလိုက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း လည်း ဥတ္တရဆရာတို့က ဆိုထားပါသည်။ ထိုဆရာတို့၏ မုဒိတာကို လည်းကောင်း၊ စေတနာကို လည်းကောင်း လေးစားရိုသေစိတ်ဖြင့် သော မနဿ ပွားဖြစ်ပါသည်။

‘ဥတ္တရဆရာတို့ ဘာကိုကြိုက်ပါသလဲ။’ ဤအမေးမှာ ဝတ္ထုတို များစာအုပ်ထဲက ခင်နှင်းယု၏ ဝတ္ထုအမည်နှင့်တော့ တူနေပါသည်။ သို့သော် ခင်နှင်းယု၏ ဇာတ်လိုက်ကဲ့သို့ကား ‘ဘာကို ကြိုက်ပါသလဲ’ဟု ဝေခွဲမရ စဉ်းစားရင်း အဆုံးသတ်စရာ မလိုပါ။ ဥတ္တရဆရာတို့ ကြိုက်လောက်စရာ

mgyoe.com

အကြောင်းအမျိုးမျိုး ရှိနိုင်သည့် ဝတ္ထုတိုတွေချည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအကြောင်း အမျိုးမျိုးအနက် ခေတ်ကာလစီးပွားရေးကို သရုပ်ဖော်နိုင်ခြင်း၊ ဆန်းပြားသော လူ့သဘာဝ လူ့စိတ်ကို သရုပ်ဖော်နိုင်ခြင်း၊ ဘာသာစကား သစ်လွင်ခြင်း တို့သည် ဥတ္တရဆရာတို့ လေးစားစွဲမက်အောင် ညှိယူနိုင်သော အရေးပါသည့် အကြောင်းတရားအချို့ ဖြစ်ရာပါသည်။ ဤသို့ဆိုရသည်မှာ ရွေးချယ်ဖော်ပြ ခံရသော ဝတ္ထုတိုအများစု၌ ထိုအရည်အသွေးတစ်ရပ်ရပ် ဖြစ်စေ၊ တစ်ရပ် ထက် ပို၍ဖြစ်စေ ပါဝင်လျက်ရှိသည်ကို သတိထားမိသောကြောင့် ဖြစ်ပါ သည်။

ဝတ္ထုတို ငါးဆယ်ရာနှုန်းကျော်မှာ စီးပွားရေးဘဝကို သရုပ်ဖော် ထားရာ၊ စီးပွားရေးသရုပ်ဖော်ဝတ္ထုတိုတိုင်းလောက် အနိဋ္ဌာရုံဇာတ်လမ်း များ ဖြစ်နေသည်ကို ထူးထူးခြားခြား သတိထားမိပါသည်။ စီးပွားရေး အဆင်ပြေသည့်သူများမှာလည်း အဆင်ပြေသည့်အလျောက် လူမှုဖောက် ပြန်ရေးကြောင့် စိတ်ညစ်ညူးဖွယ်ရာ ဖြစ်ရပုံကို ဖတ်ရပါသည်။ စီးပွားရေး အဆင်မပြေသူများဇာတ်လမ်းမှာမူ ပြောစရာ မလိုတော့ပါ။ ကိုယ်ကျင့် တရား ပျက်ကြ၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ချွတ်သွင်းကြ၊ အိမ်ထောင်ရေး ကမောက် ကမဖြစ်ကြနှင့် ပြဿနာတွေက စုံနေပါသည်။ စာရေးသူတွေက ကျွမ်းကျွမ်း ကျင်ကျင် သရုပ်ဖော်ကောင်းကောင်းတွေဖြစ်ရာ ဇာတ်နာအောင်လည်း ရေးတတ်ကြပါသည်။ စီးပွားရေးသရုပ်ဖော်ဝတ္ထုတိုတိုင်းလိုလို ဖတ်ကောင်း ကြသည်ချည်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်- တစ်နေရာ၌ တစ်ပုဒ်လောက်၊ တစ်ရက်မှာ ၁ ပုဒ်-၂ ပုဒ်လောက် ဖတ်ရလျှင် မထောင်းတာပါ။ ဝတ္ထုတို ပေါင်းချုပ်တစ်အုပ်၌ အကြောင်းကွဲလင့်ကစား အသံတူဝတ္ထုများကို တစ်ထိုင် တည်း တစ်ရက်တည်း ဖတ်နေရသည့်အခါ အခြားစာဖတ်သူများ မည်သို့ ခံစားရမည် မသိသော်လည်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်မှာမူ စာဖတ်ပြီးသည်နှင့်

နောက်ကျိလေးလံခြင်းဝေဒနာ ခံစားရပါသည်။ စိတ်လက်ညစ်ညူးရပါ
 သည်။ ဤဝေဒနာသည် ဝတ္ထုတိုများကို နားနားနေနေ မဖတ်ဘဲ အမော
 တကော ဖတ်မိသည့်အတွက် ခံစားရသည့် ကာယိကဝေဒနာ မဟုတ်
 သည်မှာ သေချာပါသည်။ စိတ်ပင်ပန်းစရာ အကြောင်းအရာများကို
 ဆက်တိုက်ဖတ်လိုက်ရာက ဖြစ်ပေါ်လာသော စေတသိကဝေဒနာ ဖြစ်ပါ
 သည်။

ဝတ္ထုတိုများတွင် အဘယ်ကြောင့် စီးပွားရေး ပြဿနာတွေ ဤမျှ
 တင်းကျပ် ဖြစ်နေရပါသနည်း။ အဖြေကို ပြောပြနေဖို့ လိုမည် မထင်ပါ။
 သို့သော်- ပြဿနာရှိလျှင် ထွက်ပေါက်ရှိမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရပ်ခြား
 စာဖတ်သူတို့သည် ပြဿနာတွင် ထိုကဲ့သို့ စုံစုံမြုပ်နေသော ဇာတ်လမ်း
 သက်သက်ကို ဖတ်ဖို့ ဝန်လေးကြပါသည်။ ဖတ်ရသည်မှာ စိတ်ညစ်ညူးစရာ
 စိတ်ဓာတ်ကျစရာ ကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပြဿနာကို ပြစေဦး၊
 ထိုပြဿနာကို ရုန်းကန်ဖြေရှင်းသည့် အမှုအရာ၊ အောင်မြင်သည့်အမှုအရာ
 များကို ဖတ်ရမှ ကျေနပ်အားရကြပါသည်။ သို့သော်- ပြဿနာကို ရုန်းကန်
 ဖြေရှင်း အောင်မြင်ပုံမှာလည်း အသင့် ယုတ္တိရှိဖို့ လိုပါလိမ့်မည်။ အသင့်
 ယုတ္တိမဲ့သော ဝါဒဖြန့် ဇာတ်လမ်းများကိုမူ တွေးခေါ်ဉာဏ် သာမန်လောက်
 အဆင့်ရှိသည့် မည်သည့်နိုင်ငံသားမဆို နှစ်သက်ကျေနပ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။
 ရှိစေ။ စီးပွားရေးအမှောင်ကဲနေသော၊ လူသားက အရှုံးပေးရလွန်းသော
 ဇာတ်လမ်းများ အရေအတွက် များနေသည်ကို ပြန်လှန်သုံးသပ်သင့်ပါ
 လိမ့်မည်။

စိတ်ညစ်ညူးစရာ ဝတ္ထုတိုများကို ဖတ်ရာက ဖြစ်ပေါ်လာသည့်
 အမောကို တတ်နိုင်သမျှ ဟန်ချက်ညီ ဖြေဆေးပေးနိုင်သည်မှာ လူ့စိတ်လူ့
 သဘာဝကို သရုပ်ဖော်သည့် ဝတ္ထုတိုလေးများ ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေး

ဝတ္ထုတိုများကိုဖတ်ရင်း ကြုတ်ကြုတ်ထားမိသော မျက်မှောင်သည် ထို ဝတ္ထုတိုလေးများကို ဖြတ်သန်းရသည့်အခါ အတန်အသင့် ပြေခွင့်ရသည် ဟု မြင်ပါသည်။ ခင်နှင်းယုတို့၊ မင်းခိုက်စိုးစန်တို့ ဝတ္ထုတိုမျိုးကို ဆိုလို ပါသည်။

အလားတူ စိတ်အပန်းဖြေခွင့် ပေးနိုင်သည်မှာ ဝတ္ထုတိုအချို့တွင် တွေ့ရသည့် ဘာသာစကားသစ်လွင်ခြင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ရာပါသည်။ ဤစာကို ရေးနေဖြစ်သည်မှာ ထိုဘာသာစကား သစ်လွင်ပုံအကြောင်းကို ပဓာနထား ဆွေးနွေးလိုသည့်အကြောင်းကို အရင်းခံရာ ထိုအချက်ကို အတန်အသင့် အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေးချင်ပါသည်။ (အထက်တွင် စီးပွား ရေးရာနှင့် လူ့စိတ်သဘောရေးရာ အဖွဲ့များ၊ အကြောင်းများကို ဆိုခဲ့သည် မှာ ခရီးသွားဟန်လွှဲသဘောမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ နောင် အကြောင်း တိုက်ဆိုင်သည့်အခါမှာမှ ထိုအချက်များကို အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေးပါဦး မည်။)

ဘာသာစကားသစ်လွင်ပုံကို ပဓာနထား ဆွေးနွေးရသည်မှာ အကြောင်းရှိပါသည်။ တလောက မိတ်ဆွေမြန်မာတစ်ယောက်နှင့် စကား စပ်မိရာက 'အခုခေတ်ဝတ္ထုတွေမှာ ရေးထားတဲ့ မြန်မာစာက ဘာတွေမှန်း မသိပါဘူးဗျာ။ မြန်မာစာတော့ ပျက်စီးကုန်ပါပြီ။' ဆိုသည့် ညည်းသံကို ထိုမိတ်ဆွေထံမှ ကြားလိုက်ရပါသည်။ ကျွန်တော် သဘောမတူနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့်- အပြန်အလှန် အတန်ကြာ ပြောဖြစ်ကြပါသည်။ မြန်မာဘာသာ စကားသည် သေနေသောဘာသာစကား မဟုတ်ပါ။ ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးနေသော ဘာသာစကား ဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာစာပေတစ်ရပ်သည် ကိုယ့်ပင်ကို ခွန်အားအလျောက် ဖြစ်စေ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ရေမြေဓာတ်သဘာဝ အထောက် အပံ့ကြောင့် ဖြစ်စေ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးနေခွင့် ရှိပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးခြင်းနှင့်

ပျက်စီးခြင်းကို ခွဲခြားနားလည်ဖို့သာ လိုပါသည်။ ဝေးဝေးမကြည့်နှင့်၊ အင်းဝခေတ် ပါရာယနဝတ္ထုထဲက ဘာသာစကားမျိုး ယခုခေတ်ဝတ္ထုများတွင် မတွေ့ရသည့်အတွက် ‘ယခုခေတ်မြန်မာစာ ဆုတ်ကပ်ဆိုက်နေသည်’ - ဟု ဆို၍ မသင့်ပါ။ ကုန်ကုန်ပြောရလျှင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးစက မြန်မာစာနှင့် ယခုခေတ်မြန်မာစာပင် မတူတော့ပါ။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကို အခြေခံ၍ ဘာသာစကားသည် သစ်လွင်ပြောင်းလဲနေပါသည်။

ဘာသာစကားအခြေခံ မခိုင်မာခြင်း၊ ဘာသာစကားလော်လည်ခြင်းလက္ခဏာ မဆောင်သေးသမျှ ဘာသာစကား အသစ်အလွင်ဖန်တီးမှုကို ကြိုဆိုအပ်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ဘာသာစကားအခြေခံ မခိုင်မာခြင်းလက္ခဏာကို ယခုဆွေးနွေးနေသည့် ဝတ္ထုတိုများတွင် များများမတွေ့ရပါ။ ‘အံ့ဩမင်တက်ခြင်း’ ဆိုသော အသုံးလောက်ကိုသာ သတိထားမိပါသေးသည်။ ‘မင်တက်’ ကို ကြိယာအနေနှင့် သုံးရိုးလည်း မရှိ၊ ကြိယာမဟုတ်သည့်စကားလုံးနှင့် ‘ခြင်း’ ကိုလည်း တွဲသုံးလေ့ မရှိသည်မှာ အလွန်ရိုးစင်းသော အခြေခံသဘော ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသဘောကို ဆန့်ကျင်၍ ‘အံ့ဩမင်တက်ခြင်း’ ဟု ရေးပုံမျိုးကိုမူ အသစ်အလွင်ပင်ဖြစ်စေ မချစ်မခင်အပ်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။ (ပုံနှိပ်အမှား ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်က ပုံနှိပ်ဆရာတို့ကိုသာ အပြစ်ပုံချရန် ရှိပါသည်။)

စကားလမ်းကြိုသဖြင့် ခေတ်ပေါ်စာများ၌ အတွေ့ရများနေသော ‘ထက်စာရင်’ ဟူသည့်အသုံးအကြောင်း ဆွေးနွေးပါရစေဦး။ အခြားပညာရှင်များ ထောက်ပြဆွေးနွေးသွားပြီး ဖြစ်နေလျှင်လည်း သည်းခံစေလိုပါသည်။ ယခုဝတ္ထုတိုများအနက် တစ်ပုဒ်တွင် ‘ဘာမှမရှိတာထက်စာရင်’ ဟု ရေးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ‘ဘာမှမရှိတာနဲ့စာရင်’ ဆိုသည်ကသာ ထုံးမိစံမျှဖြစ်ကြောင်း မြန်မာဘာသာစကား အခြေခံခိုင်သူ အများ

သိပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာစကားအခြေခံသဘောနှင့် မညီဘဲ အသစ် ပြောင်းလဲ တီထွင်ခြင်းမျိုးကိုလည်း လိုလားသင့်မည် မထင်ပါ။ ဘာသာ စကား လော်လည်သည့်အလုပ်ကို စာရေးသူကိုယ်တိုင်လည်း တော်တော် အရွယ် ရသည်အထိ လုပ်ဖူးပါသည်။ စကားလုံးပြောင်လျှင် ပြီးစတမ်း သဘောထားလျက် ‘စကားလုံးဆီဆွတ်’ ရေးခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ စကား လုံးပြောင်၍ လူအထင်ကြီးခံရရုံ ရှိတတ်သော်လည်း အဓိပ္ပာယ်အနှစ်မပါ သည့်အခါ ဘာတန်ဖိုး ရှိပါမည်နည်း။ ယခုဝတ္ထုတိုများတွင် ဘာသာ စကားလော်လည်ထားသည့် အမှုအရာ မတွေ့မိပါ။ သို့သော် ‘စင်ဒရဲလား ဖိနပ်’ ကို တစ်နေရာ၌ တွေ့ရသည့်အခါ အားမလိုအားမရ ဖြစ်မိပါသည်။ ‘စင်ဒရဲလားဖိနပ်’ မဆိုထားဘိ၊ စင်ဒရဲလားကိုရော မြန်မာပရိသတ် ဘယ်နှ ယောက် သိပါသနည်း။ ပရိသတ်ကို ထားပါ။ ထိုဝတ္ထုရေးသူ ဖော်ပြနေ သော ဇာတ်ကောင်ကရော ထိုဇာတ်လမ်းနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သူ ဖြစ်နိုင် ပါ၏လား။ ‘ဘာသာစကားအသစ် ဖန်တီးသည်’ ဆိုသော်လည်း စာဖတ် ပရိသတ်က လက်ခံနိုင်လောက်ဦးမှ၊ ရေးနေသည့် ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကောင် တွေနှင့် ဆီလျော်လိုက်ဖက်ဦးမှ ဖြစ်သည်ကို သတိထားအပ်လှပါသည်။

ထို မဆိုစလောက် အားနည်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ရာသော အားနည်း ချက်လေးများကို ဖယ်လိုက်လျှင် ဥတ္တရဆရာတို့ ရွေးချယ်ထားသည့် ဝတ္ထု တိုများတွင် ဘာသာစကား သစ်လွင်အောင် အခြားအားထုတ်ထားပုံမှာ လေးစားလောက်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ဘာသာစကားသစ်လွင်အောင် အားထုတ်ရာ၌ အသုံးအနှုန်းသစ်လွင်အောင် အားထုတ်ခြင်း၊ အတွေးသစ် လွင်အောင် အားထုတ်ခြင်း-ဟု အားထုတ်ပုံ ၂ မျိုး သတိထားမိပါသည်။

အသုံးအနှုန်း သစ်လွင်အောင် အားထုတ်ခြင်းကို ရှေးဦး ကြည့်ပါ မည်။ ‘နှမ်းရဲ့ရဲ့အသံကလေးက သေးမျှင်ပါးလျှော တိုးဝင်လာသည်။’

ဆိုသည့် နေမင်းသစ်၏အရေးကို ကြည့်ပါ။ ကျွန်တော်သာရေးရလျှင် ‘သေးမျှင်ပါးလျှော’ ဆိုသော စကားအစား ‘တိုးတိုးညင်းညင်း’ ဟူသော ရိုးရိုးစင်းစင်း ရေးမိပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါ အသံ၏အားနည်းမှုသဘောသည် နေမင်းသစ်၏အသုံးလောက် စူးစူးရှရှဖြစ်နိုင်တော့မည် မထင်ပါ။ အသုံး သစ်ရုံသက်သက် မဟုတ်ဘဲ အသံ၏ခွန်အားနှင့် ပမာဏကို ဖော်နိုင်သော စကားဟု ဆိုနိုင်ရာပါသည်။ ထင်းချောင်းမှထွက်လာသော မီးခိုးငွေ့တို့၏ အမူအရာကို ‘လူးလွန်လိပ်ထ’ ဟူသော စကားစုကို တွဲစပ်ဖန်တီးလျက် နေမင်းသစ်ကပင် သုံးထားပါသေးသည်။ စဉ်းစဉ်းစားစား ချင့်ချင်ချိန်ချိန် စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်သည့် အလေ့အကျင့် ရှိသည်ကို သံသယ ဖြစ်စရာ မလိုပါ။

ထို့အတူ ‘ကန္တာရစီးကြောင်း’ ဝတ္ထုရေးဆရာ ညိုခက်ကျော် သည်လည်း ထိုအလေ့အကျင့်မျိုးရှိသူ ဖြစ်သည်။ မျှော်လင့်ချက်များ ပျက်ပြယ်ဆုံးရှုံးနေရသော လူသားတစ်ဦး၏ဘဝကို ‘အရုဏ်ဦးများ ခြောက်ကပ်ကြုံလိုသွားခဲ့ရသည်’ ဟု ဆိုသည်။ ‘ခြောက်ကပ်ကြုံလို’ ဆိုသောစကားမှာ ‘စကားလုံးသစ်’ဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း အရုဏ်ဦးနှင့် တွဲစပ်သုံးနှုန်းခြင်းကား ‘သစ်သည်’ဟု ဆိုရပါမည်။ ထို့အတူ- ‘ကျဲ တောက်တောက်ခွန်အား’ ဟူသောအသုံးကိုလည်း ကြည့်ပါဦး။ ‘ဟင်း ရည်ကျဲတောက်တောက်’ ဟူသောအသုံးကို ကြားဖူးမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ ‘ကျဲတောက်တောက်ခွန်အား’ ကိုမူ ကြားဖူးမည်လည်း မဟုတ်ပါ။ သုံးဖို့ လည်း စိတ်ကူးမိမည် မဟုတ်ပါ။ သစ်သစ်ဆန်းဆန်း ရှားရှားပါးပါး ဖြစ်နေခြင်း၊ နေရာဌာနနှင့် ဆီလျော်ခြင်းတို့သည် ဤအသုံးအနှုန်း၏ ‘သိပ်သည်းခိုင်မာသော ခွန်အား’ ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤနေရာတွင် ရှေးဟောင်းအလင်္ကာ ပေတံဖြင့် စံညှိလျက် မည်သို့ မည်သည့်ဂုဏ်မြောက်

သည် စသည်ဖြင့် ပြောလိုက ပြောခွင့်ရှိသော်လည်း မပြောလိုက်တော့ပါ။ အသစ်အလွင်အကြောင်း ပြောဆိုနေစဉ်၌ အိုစော်နံမသွားစေလို၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဥတ္တရဆရာတို့၏ ဝတ္ထုတိုများတွင် ထိုသို့ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ဆန်းဆန်းပြားပြား အသုံးအနှုန်း အတော်ကလေး တွေ့ရပါသည်။ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီကို အကျယ်ဖွင့်ဆို ရှင်းပြနေလျှင် လေကြောရှည်ရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်။ သဘောတွေ့မိသော စကားစုလေးအချို့ကိုသာ စာရင်းချပြလိုက်ပါတော့မည်။ စာဖတ်သူကိုယ်တိုင်သာ ခံစား နှစ်သက် အရသာယူပါဘိ။

‘ထိုကောင်မလေးက ပွင့်လင်းရယ်ဟနဲ့ ထဘီ ပေါင် သွားမလိုတဲ့လေ’ -စာ ၂၉၃

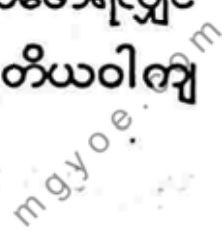
‘ပထမတန်းစား ဦးနှောက်ပိုင်ရှင်တစ်ယောက် ရဲ့ ပါးလှုပ်လှုပ် ဘဝအမြင်တွေကို ကျွန်မ အားမရ လိုက်တာ’ -စာ ၃၂၄

‘မျက်နှာလွဲနေတတ်သော အနာဂတ်ကို မောင် ယုံကြည်အားကိုးရဲပါသလား’ -စာ ၃၂၄

‘ကဲကဲလှုပ်လှုပ် ဖြစ်နေသည်ကို ကျွန်တော် ကြည့်မိလျက်သားပင် ဖြစ်နေပြန်၏’ -စာ ၃၆၇

‘တစ်ဦးတစ်ယောက် ခပ်အိအိဝါးစွာ ဆင်း လာသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော် အမြင်ဖွဖွ မြင်တွေ့နေရခြင်း ဖြစ်ပါ၏။’ -စာ ၃၆၇

(မှတ်ချက် ။ ။ ဤမြင်ကွင်းကို ကျွန်တော်သာ သရုပ်ဖော်ရလျှင် ထိုမျှပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ရေးတတ်မည် မထင်ပါ။ သို့သော်- ဒုတိယဝါကျ ဖွဲ့စည်းမှု သဒ္ဒါအခြေခံကိုမူ သံသယရှိပါသည်။)

အသုံးအနှုန်းသစ်လွင်မှုသည် ဘာသာစကားအတွေးသစ်လွင်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ မိမိပြောလိုသည်ကို ပြောရိုးပြောစဉ်မပြောဘဲ စိတ်ကူးဉာဏ်အားထုတ်မှ အသုံးအနှုန်းတို့ သစ်လွင်လာနိုင်ပါမည်။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သစ်သစ်လွင်လွင် သုံးနှုန်းတတ်သော ဝတ္ထုရေးဆရာတို့၏ အတွေးသစ်အတွေးဆန်းသဘောသည် ယင်းတို့၏ ဘာသာစကား၌ ထင်ဟပ်နေပြန်ပါသည်။ ပေါ်ဦးသစ်၏ အရေးကို ကြည့်ပါ။ ‘ရထားဟာ ဘယ်နှလုံးသားအပေါ်မှာမှ ငဲ့ညှာခြင်းမရှိဘဲ အားလုံးရဲ့မျှော်လင့်ချက် သံလမ်းပေါ်မှာ တဝေါဝေါနဲ့ ခုတ်မောင်း ထွက်ခွာသွားပါတယ်။’ ဘူတာရုံမှာ ခွဲခွာကြရသည့် ကြေကွဲသူတို့ဇာတ်လမ်းကို ဤမျှတိုတို ဤမျှ ထိထိခိုက်ခိုက် ဘယ်သူများ တွေးဖူးရေးဖူးပါသနည်း။ ရှိပါသေးသည်။ ဒုက္ခတွေ စုပြုံကျလျက် နာလန်ထူခွင့်မရှိသည့်အဖြစ်ကို ‘ရှင်လျက်နှင့် သေနေသလို’ဟု သာမန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ပြောတတ်ဆိုတတ်ကြ သည်။ ပေါ်ဦးသစ်ကမူ အကောင်းဆုံးတွေး၍ ပြောသည်။ ‘ကျွန်တော့် ခန္ဓာကိုယ်မှာ တစ်ကိုယ်စာ မြေကျင်းထဲမှာ မတ်တတ်ရပ်လျက် မြေဖို့ခံရသူလို ဖြစ်နေပါပြီ။’ -တဲ့။ ကျဉ်းကျပ်ခြင်း၊ လှုပ်ရှားနိုင်စွမ်းမဲ့ခြင်း၊ မွန်းကျပ်ခြင်းတို့ကို ခံစားလာနိုင်လောက်အောင် ကောင်းသောအတွေး ဖြစ်သည်။ ထိုမျှနှင့် အားမရသေးရောထင့်။ ‘ဟောဒီဒုက္ခအိုးကလေးကတော့ လေးလံလွန်းတဲ့ စိတ္တဇတွေနဲ့ ကွဲအက်တော့မယ်။’ ‘လောကဓံတရားဟာ နှလုံးသားရဲ့ ဗဟိုတည့်တည့်ကို ထိုးကြိတ်ခဲ့တယ်။’ စသည်ဖြင့် ဆက်ဆိုထားပြန်သည်။ စာရေးသူ တွေးတတ်ရေးသည်မှာ လေးစားစရာဟု ယူဆပါသည်။ ထိုအရေးအဖွဲ့များကို ဖတ်ရင်း စာဖတ်သူတို့ မွန်းကျပ်မောဟိုက်သွားမည်ကိုသာ စိုးရိမ်မိပါသည်။

ဥတ္တရဆရာတို့ စိတ်ကြိုက်ဝတ္ထုတိုများတွင် ထိုသို့အတွေးသစ်နှင့် ယှဉ်သော အရေးအဖွဲ့တို့ကလည်း များလှဘိတောင်း။ သို့သော်- စကား

ကြောမရှည်လွန်းအောင် အချို့ကိုသာ ထုတ်ပြပါမည်။ လိုအပ်သည်ထင်မှ မှတ်ချက်တိုကလေးများ ထည့်ပေးပါမည်။

‘ရန်ကုန်မြို့၏ဆည်းဆာသည် ပလက်ဖောင်း ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်ဆီမှ ပျံကျဈေးသည်များ၊ လမ်းမ နှင့်မဆုံလောက်အောင် ချေးတလုံးလုံးနှင့် တိုးဝှေ့နေကြ သူများ၊ ဘီးတစ်လိမ့် ရွှေရန်အတွက် အချိန်ကြာမြင့်စွာ စောင့်ဆိုင်းတန်းစီနေကြသော ကားတန်းရှည်များဖြင့် အသက်မဲ့လွန်းလှသည်။’ - စာ ၁၂၉

မှတ်ချက် ။ ။ ရုပ်ရှုပ်ထွေးထွေးရော၊ မြန်မြန် ဆန်ဆန်ရော၊ နှေးနှေးကွေးကွေးရော လှုပ်ရှားနေသည့် မြင်ကွင်းကို ဝတ္ထုရေးသူက အဘယ်ကြောင့် ‘အသက် မဲ့လွန်းသည်’ ဟု ခံစားရေးဖွဲ့ပါသလဲ။ မျှော်လင့်မထား သောအတွေး ဖြစ်ပါသည်။

‘အမေ့မျက်နှာသည် မီးစာကုန်ဆီခန်းသွား သကဲ့သို့ ဖြုန်းဆို အိုမင်းရင့်ရော်သွားသည်။’ - စာ ၁၄၀- ၁၄၁

မှတ်ချက် ။ ။ ရုတ်တရက်ညှိုးကျသွားသော အမေ့မျက်နှာကို သရုပ်ဖော်ဖို့ အားထုတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ‘မီးစာကုန်ဆီခန်း’ သည် ဘဝကို အပြီး စွန့်သွားရသည်ကို ဖော်ပြရာ၌ အသုံးတွင်နေပြီး ဖြစ် သည်။ အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းနှင့် မီးစာကုန်ဆီခန်း ဥပမာ အက်စပ်မှုရှိ-မရှိမှာမူ စဉ်းစားဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘာသာစကားစိတ်ဝင်စားသူတို့ ဝိုင်းဝန်း စဉ်းစားပါ
ကုန်။

‘ရှင်သန်ခြင်းအဓိပ္ပာယ်တွေ ပျောက်ဆုံးသွား
သော ဘဝတစ်ခုတွင် နှလုံး မှန်မှန်ခုန်နေခြင်း၊ အသက်
မှန်မှန်ရှူနေခြင်းသည် သေပြီးသားသစ်ပင်တစ်ပင်ကို
ရေအထပ်ထပ် လောင်းနေခြင်းနှင့် တူလှသည်။’ -စာ
၁၄၃

‘တစ်နေရာပြီးတစ်နေရာ အလည်လွန်နေသော
သေမင်းသည် သူ၏ မလတ်မဆတ်ဝိညာဉ်ကို ဆောင်ယူ
ဖို့ ပျင်းရိထိုင်းမှိုင်းနေဟန် တူသည်။’ -စာ ၁၄၄

‘ကမ္ဘာမြေတစ်ခုလုံး၏ ဆွဲအားမှန်သမျှသည်
သူတစ်ကိုယ်လုံးဆီ စုပြုံသက်ရောက်လာသလို ခံစားရ
သည်။’ -စာ ၁၅၁

‘ကျွန်တော့်ဘေးက အရက်ဝိုင်းကလေးသည်
ကျွန်တော့်ရင်ဘတ်ထဲ ခွင့်မတောင်းဘဲ တိုးဝင်လာနေ
သလိုပင်။’ -စာ ၂၈၆။

မှတ်ချက် ။ ။ ဘေးနားက အရက်ဝိုင်းတွင်
ထိုင်နေကြသူတို့၏စကားများ ကြားနေရသည်ကို ဖော်
ပြခြင်းဖြစ်သည်။

‘တို့တောင်းသော အချိန်ကလေးက သူတို့ကို တိုက်စားသွားနေသလို၊ သူတို့အတွေးတွေက ဒယီး ဒယိုင်ဖြစ်လာ၊ သူတို့စကားလုံးတွေက ဒယီးဒယိုင် ဖြစ်လာ၊ ကျွန်တော့်ပေါ် လဲပြိုကျလာကြ။’ -စာ ၂၆၆

‘နာရီလက်တံတွေကို ချိုးဖွဲဝါးမျိုနေသည့် ကျွန်မတို့၏ ‘မျှော်လင့်ခြင်းသည်’ အိပ်မက်ထဲက တိမ်တိုက်များသာဖြစ်ကြောင်း အချိန်မီ မောင် သတိရ မိပါလေစ။’ -စာ ၃၂၆

မှတ်ချက်။ ။ ဘာမှ ဆုပ်ကိုင် အကောင် အထည်ဖော်လို့မရသည့် အိပ်မက်နှင့် တိမ်တိုက်ကို တွေးစပ်အားယူ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို နှစ်သက်စရာဟု သဘောထားပါသည်။

‘ကျွန်တော့်မျက်လုံးများကလည်း ဆိုင်ကယ် နောက် ပါသွားနေဆဲ။’ -စာ ၃၆၉

‘ကျွန်တော့်မျက်လုံးများ ဆိုင်ကယ်ပေါ်က ပြုတ်ကျသွားတော့၏။’ -စာ ၃၆၉

မှတ်ချက်။ ။ ဆိုင်ကယ်တွေသွားရာကို လိုက်ကြည့်နေမိသည့်အဖြစ်၊ နောက် တခြားအာရုံ ကြောင့် ရုတ်တရက် မျက်နှာလွဲလိုက်သည့်အဖြစ်ကို ရေးထားသည်မှာ ကြွကြွရွရွ ရှိနေသည်ဟု ယူဆသည်။

ဘာသာခြား စကားအသုံးအနှုန်း ဆန်သယောင် ရှိသော်
 လည်း ‘လိုက်ကြည့်နေမိသည်။ ရုတ်တရက် မျက်နှာလွဲ
 လိုက်၏။’ စသော သုံးရိုးသုံးစဉ်နှင့်စာလျှင် ဤအရေး
 မျိုးက သစ်လွင်အားရှိနေသည်ဟု ဆိုကောင်းရာသည်။
 ဘာသာခြား စကားအသုံးအနှုန်းဆန်သည်ကို အပြစ်မြင်
 လိုကြသူရှိခဲ့လျှင် တောကြိုအုံကြား မပြောပလောက်သော
 လူနည်းစု၏ ဘာသာစကားများကလွဲလျှင် မည်သည့်
 ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ဘာသာစကားသည် အခြား
 ဘာသာစကားနှင့် ကင်းတတ်ပါသနည်းဟု ပြန်လှန်
 မေးခွန်းထုတ်နိုင်ရာသည်။

‘အရိပ်ကိုလိုချင်ရင် နေပူကစောင့်ရမယ် ဆိုတဲ့
 စကားကို ဘယ်သူပြောသွားမှန်း မသိပေမယ့် နေပူထဲမှာ
 စောင့်လာလိုက်တာ၊ အရိပ်ရတဲ့ အချိန်လည်းကျရော
 မြစ်ကမ်းပါးတစ်လျှောက်လုံးလည်း နေဝင်နေရော ဆို
 တာသာ သူ သိခဲ့ရသည်။’ -စာ ၃၈၇

မှတ်ချက် ။ ။ ဆိုရိုးဆိုစဉ်စကားကို ဆန့်ကျင်
 ထားသည့် အတွေးသစ် ဖြစ်သည်။ စာဖတ်သူ၏
 စဉ်းစားဉာဏ်ကို ဖမ်းစားနိုင်သည့် ဘာသာစကားနှင့်
 ဆက်နွယ်နေသည့်စိတ်ကူးဟု သဘောရပါသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် ဘာသာစကား အတွေးသစ်လွင်ခြင်း သဘောကို
 လည်း ရိပ်စားမိလောက်ပါပြီ။

mg y o e . c o m

ထိုသို့ အသုံးအနှုန်းသစ်လွင်ခြင်း၊ ဘာသာစကား အတွေး သစ်လွင်
 ခြင်းဂုဏ်တို့ကို ‘ခံစားသူအကြိုက် ဝတ္ထုတိုများ ၁၉၉၈’ တွင် သတိထားမိ
 သောအခါ၊ ‘ဥတ္တရလမင်းဆရာတို့ ဘာကြောင့် ကြိုက်သည်’ ကို သဘော
 ပေါက်သလိုလို ရှိလာပါသည်။ မှားနေသည်ထင်လျှင်လည်း ပြင်ဆင်တော်
 မူကြပါ။ ဘာသာစကား သစ်လွင်ခြင်းသည် နှစ်သက်စရာ ဖြစ်ကြောင်း
 အဆိုပြုထားသဖြင့်၊ ‘ရိုးရိုးစင်းစင်းအသုံးတွင် ဘာသာစကားကို နှစ်သက်
 စရာမဟုတ်’ဟု မဆိုလိုပါ။ ရိုးရိုးစင်းစင်းအသုံးတွင် ဘာသာစကားသည်
 လည်း သူ့အလှနှင့်သူ ရှိသည်ကို အလေးအနက် ယုံကြည်လျက်ပါ။ ။

၁၉၉၉ စက်တင်ဘာ ၂၂

တိုင်းရင်းဘာသာစကားကျမ်း

နောက်ဆုံးအခေါက် ကိုယ့်နိုင်ငံကိုယ် ပြန်ရောက်တော့ တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနတွေက ဆရာ ဆရာမ၊ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတွေ ကြည့်ပြီး ဝမ်းသာအားတက်ရတယ်။ ပြည်တွင်းမှာ ကိုယ်ရှိစဉ်က ယောင်လို့တောင် အိပ်မက်မမက်ဖူးတဲ့ မြန်မာစာပါရဂူဘွဲ့ဆိုတာ ရှိနေပြီ။ မြန်မာစာပါရဂူဘွဲ့အတွက် လုံးပမ်းနေတဲ့ ဆရာ ဆရာမ၊ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတွေဆိုလည်း အားတက်သရောနဲ့ မြန်မာစာရဲ့ ရှေ့ရေးက အားရစရာကြီးပါလား။

မြန်မာစာရဲ့ ရှေ့အရေးအတွက် ဝမ်းသာရင်းက မြန်မာနိုင်ငံက ဘာသာစကားတွေအကြောင်း အတွေးရောက်သွားရော။ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကြားတဲ့အခါ သဘာဝသယံဇာတတို့ မြန်မာလူမျိုးတွေရဲ့ ပြီးရှင်ဖော်ရွေတဲ့ အလေ့အထတို့ကို ထုတ်ထုတ်ပြောတတ်တယ်။ ကိုယ်တိုင်ကတော့ ဒါတွေထက် ဘာသာစကား ကြွယ်ဝတာကို ရှေ့တန်းတင်ပြီး ကြားမိတတ်တယ်။ ဘာသာစကားအရေအတွက် ဘယ်လောက်များသလဲ

ဆိုတာ စာရင်းအတိအကျ မပေးနိုင်ပေမယ့် ရာတော့ကျော်တာ သေချာ တယ်။ ကချင်တို့၊ ချင်းတို့၊ မွန်တို့၊ ရှမ်းတို့လို ပြောဆိုသုံးနှုန်းသူအရေအတွက် တော်တော်လေးများနေသေးတဲ့ ဘာသာစကားတွေလည်း ရှိ။ ကတူး ကနန်းတို့၊ တောင်သားတို့လို ပြောဆို သုံးနှုန်းသူအရေအတွက် အနည်း အကျဉ်းလောက်ပဲ ကျန်တော့တဲ့ ဘာသာစကားတွေလည်း ရှိ။ အပြောအဆို များနေသေးတဲ့ ဘာသာစကားတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကျမ်းတွေက ‘များ လှတယ်’ မဆိုနိုင်တောင် တိုင်းရင်းသားတွေကိုယ်တိုင်ရော နိုင်ငံခြားသား တွေရော ပြုစုထားတဲ့ ဘာသာစကား စာအုပ်စာတမ်းတချို့ ရှိနေပြီးသား။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှာ အမှုထမ်းစဉ်က ကချင်၊ ကရင်(ပိုး)၊ ကရင်(စကော)၊ ချင်း(တီးတိန်)၊ မွန်၊ ရှမ်းဘာသာစကားပြောစာအုပ် ၆ အုပ် ပြုစုဖို့ ကိုယ်တိုင် တာဝန်ယူခဲ့ရသေးတာပဲ။ (ကြားတာမဟုတ်၊ ကြားလောက်စရာ မဟုတ်။ စစ်ကိုင်းရွာသစ်ကြီးနဲ့ ရန်ကုန် အဆန်အစုန် ပြေးလိုက်လွှားလိုက် အားထုတ်ခဲ့ရ ပေမယ့် အခုထိ ဘာမှအကောင်အထည် မပေါ်ခဲ့သမို့ ခပ်ရှက်ရှက်နဲ့ ထုတ် ပြောရတဲ့အလုပ်။) ဒီလို ဘာသာစကားကြီးတွေအတွက်လည်း ခေတ်သစ် စာအုပ်စာတမ်းတွေပြုစုဖို့ လိုအပ်ပေမယ့် သိပ်မပူပန်မိပါဘူး။

လူနည်းသုံးဘာသာစကားတွေအကြောင်း စာအုပ်စာတမ်းကတော့ ဘာမှမည်မည်ရရ မရှိသေးဘူး။ ဟိုမှာဒီမှာ ရှေးက ဆရာကြီးလုစ် စာရင်း ပြုခဲ့တာ အနည်းအကျဉ်း ရှိပေမယ့် ဘာသာစကားအဆောက်အဦ တစ်ခု လုံးကို လေ့လာနိုင်ခဲ့တာမှ မဟုတ်။ ဒီကြားထဲ လူသုံးက တဖြည်းဖြည်း နည်းလာ၊ မြန်မာဘာသာစကားက တဖြည်းဖြည်း မျိုးသွားပြီး ဘာသာစကား ငယ်လေးတွေ သေသွားရင် မခက်ပါလား။ ဘာသာစကားတစ်ခု သေသွား တာလည်း သင်္ခါရတရားမို့ ထားလို့ရမှာတော့ မဟုတ်။ ဒါပေမယ့် ဘာသာ စကားတစ်ခု လုံးလုံးကြီးပျောက်သွားခင် အဲဒီဘာသာစကားကိုမှ စနစ်တကျ

မှတ်တမ်းတင်မထား လိုက်နိုင်ရင် ရှေးဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် လူသားတွေရဲ့ အမွေကို မထေမဲ့မြင်ပြုရာ ရောက်ကုန်တော့မှာပေါ့။ ပျူဘာသာစကားဆို ဒီလိုနဲ့ ပျောက်ခဲ့တာ အထင်အရှား မဟုတ်လား။ ပျူဘာသာစကား အကြောင်း ဝင်လာတော့ ပျူဘာသာစကား ပြဿနာ စဉ်းစားမိပြန်ရော။ ပျူလိုရေးထားတဲ့စာတွေ တွေ့နေရပေမယ့် ပျူအရေးအသား တော်တော် များများကို အဓိပ္ပာယ် ဖော်နိုင်သေးတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီနေ့မှာ ပျူစကား မသုံးတော့ဘဲကိုး။ ဒါပေမယ့် ပျူနဲ့အမျိုးတော်တဲ့ တိုင်းရင်းသားဘာသာ စကားတွေ ကျန်ကောင်းကျန်နေဦးမှာပေါ့။ ‘ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက်’ လို့ တွဲသုံးတဲ့ အစဉ်အလာရှိခဲ့တော့ ကမ်းယံတို့၊ သက်တို့နဲ့များ ဘာသာစကား ဆွေမျိုး တော်လေမလား။ ကမ်းယံတွေ၊ သက်တွေက အခု ဘယ်မှာတုံး။ သူတို့ စကားတွေက ဘယ်လိုလဲ။ အဲဒီစကားတွေကို သုတေသနပြုရင်များ ပျူစာတွေရဲ့အဓိပ္ပာယ်တွေကို ဖော်လို့ရရင် ဘယ်လောက်ကောင်းမလဲ။ နောက်ပြီး ကတူး ကနန်းတို့၊ တောင်သားတို့လို ဘာသာစကားတွေကို ပျူနဲ့ တူတယ်လို့ ကောက်ချက်ချကြတာ ကြားနေရတာ ရှိသေးတယ်။ ဒါက အခုထိတော့ ရမ်းသမ်းကောက်ချက် ချတာမျိုး။ ဘယ်ဘာသာ စကားကိုမှ စနစ်တကျ လေ့လာမကြည့်ရသေးဘဲ ထင်ရာစွတ်ပြောတဲ့ သဘောပဲ။ စနစ်တကျလေ့လာပြီးများ စနစ်တကျ ပြောနိုင်ဆိုနိုင်လိုက်ရင် ဘယ်လောက်ကောင်းမလဲ။

အဲဒီလို မြုပ်ဆဲကွယ်ဆဲ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားတွေရဲ့ ရှေးရေး ကို စဉ်းစားမိတာနဲ့ မြန်မာစာဆရာဆရာမတွေနဲ့ စကားဆိုဖြစ်တဲ့အခါ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားကျမ်းတွေ ပြုစုဖို့ တိုက်တွန်းမိတယ်။ ပညာဆည်းပူးဖို့ တက်ကြွနေတဲ့ လူငယ်မြန်မာစာဆရာ ဆရာမလေးတွေဟာ အဲဒီလိုကျမ်း တွေပြုစုဖို့ လိုလိုလားလားရှိနေတာ ဝမ်းသာစရာ တွေ့ရပြန်တယ်။ လုပ်ဖို့ကိုင်ဖို့

mgyoe.com

အဆင်သင့်။ အခုဆို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ပညာရှင်တွေတောင် ပေါ်နေပြီ ကြားရတယ်။ ဒါပေမယ့် တိုင်းရင်းဘာသာစကားကျမ်းပြုစုမယ့် ကလေးတွေအတွက် အခက်အခဲက ရှေ့သွားစာအုပ်စာတမ်း မရှိသေးတာပဲ။ ဟိုလိုလုပ်ရကောင်းနိုး ဒီလိုလုပ်ရကောင်းနိုး စမ်းတဝါးဝါး ဖြစ်နေနိုင်တယ်။ အဲဒီအရေး တွေးမိပြီး 'ဘယ်လိုများ ကူရကောင်းမလဲ' လို့ စဉ်းစားမိရာက နိုင်ငံရပ်ခြားဘာသာစကား ပညာရှင်တွေပြုစုတဲ့ ဘာသာစကားကျမ်း တချို့ ရှာဖတ်ဖြစ်တယ်။ ခေတ်ပေါ်ကျမ်းတွေ ဘယ်လိုပြုစုသလဲဆိုတာ မြန်မာစာကျမ်းတွေကို အသိပေးချင်လို့ပါ။ ဖတ်ဖြစ်သမျှကျမ်းတွေကို ညှိပြီး ဟိုလိုဒီလိုတွေ လျှောက်ပြောနေရင် တော်တော်နဲ့ လိုရင်းမရောက်ဘဲ ရှည်လျားပေများ ဖြစ်သွားဦးမယ်။ အဲဒီလောက် အသေးစိတ်လုပ်ပြဖို့လည်း အချိန်မရပါဘူး၊ မစွမ်းပါဘူး။ ဒီတော့ ကိုယ်သဘောကျတဲ့ ကျမ်းတစ်စောင် ပြုစုပုံကို ပင်တိုင်ထားပြီး ဘယ်လိုပြုစုနိုင်တယ်ဆိုတာ ပြောပြရရင် ကောင်းမလားပဲ။

အခုပြောပြမှာဟာ နမူနာသက်သက်ဆိုတာ သတိထားပါ။ နမူနာပြုမယ့် ကျမ်းပြုပုံကို အတိအကျ တစ်ထပ်တည်း အတုယူပြီး ကျမ်းရေးဖို့ မဟုတ်ဘူး။ မြန်မာစာဌာနမှာ ကိုယ်တိုင်အမှုထမ်းတုန်းက ကြုံခဲ့ရတဲ့ ကျမ်းတော်တော်များများကို သတိရနေသေးတယ်။ ကျမ်းတစ်ကျမ်းနဲ့ တစ်ကျမ်းဟာ မာတိကာဆွဲပုံကအစ တူတယ်။ မာတိကာမှာပါတဲ့ အခန်းတစ်ခုချင်းမှာ ရေးတော့လည်း သိပ်မကွာဘူး။ ကွာတာက ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဆက်စပ်တဲ့ အကြောင်းအရာ အနည်းအကျဉ်းလောက်ပဲ ကွာတာ။ အဲဒီလို ကျမ်းတွေ ပြုစုလို့ကတော့ ပြုစုသူလည်း အချိန်ကုန်၊ ဖတ်ရသူလည်း အချိန်ကုန်ရုံရှိမှာပဲ။ ပြုစုသူတဲ့လူရော ဖတ်ရတဲ့လူရော အသိသစ် ဉာဏ်သစ် ပွားစရာအကြောင်း မမြင်ပါဘူး။ ဒီတော့ အခုနမူနာပြုတဲ့ ကျမ်းပြုစုပုံကို

ဖတ်ပြီး သူ့ထက်ကောင်းအောင်သာအောင် ဘယ်လိုရေးမလဲ ဆင်ခြင်ကြဖို့ပါ။

ကျမ်းပြုပုံ နမူနာရွေးထားတာက Kirsten Refsing ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးတစ်ဦးရဲ့ ‘အိုင်နူးဘာသာစကား’ ‘The Ainu’ ဆိုတဲ့ကျမ်း။ ၁၉၈၆ ခုက ဒီစာအုပ် ထွက်တာမို့ ၁၅ နှစ်ကျော်ကအမြင်လို့ ဆိုရမှာပေါ့။ ပြီးတော့ အိုင်နူးဆိုပေမယ့် ဘာသာစကားတစ်ခုလုံးကို လေ့လာပြတာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီဘာသာစကားထဲ အဝင်အပါ ရှင်ဇူဟိုင်းဒေသိယစကားကို လေ့လာထားတာ။ ဒီဒေသိယ စကားမှာလည်း စကားလုံးအတွဲအဖွဲ့နဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံးကို လေ့လာတာ။ ဒါကြောင့် ကျမ်းအမည်မှာ ‘The Morphology and Syntax of the Shinzukai Dialect’ ပြထားလေရဲ့။

ဒီမှာ ကျမ်းအမည်ပေးပုံကို နည်းနည်းလျှာရှည်ရဦးမယ်။ အခုခေတ် မြန်မာစာဌာနမှာတော့ မသိဘူး။ အရင့်အရင့်ခေတ် မြန်မာစာကျမ်းတွေမှာ ‘လေ့လာချက်’ ဆိုတာ အသုံးများလွန်းတယ် အောက်မေ့တယ်။ ‘ကိုးခန်းပျို့လာဥပမာ’ ဆိုရင် တော်လောက်သားနဲ့ ‘ကိုးခန်းပျို့လာဥပမာများ လေ့လာချက်’ ဆိုတော့ ကျမ်းအမည်က ထိုင်းတိုင်းတိုင်း ဖြစ်မနေဘူးလား။ နိုင်ငံရပ်ခြားမှာတော့ ယေဘုယျအမည်ကို အရင်ပေး၊ နောက်တော့ ဝိသေသအမည်ပေးတာ ခေတ်စားနေတယ်။ ပုဂံကျောက်စာ တွေထဲက အလယ်ခေတ်ကျောက်စာ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံကို လေ့လာပြမယ် ဆိုပါတော့။ ‘ပုဂံခေတ်လယ်ကျောက်စာ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံ’ ဆိုတာမျိုးပေါ့။ ပုဂံခေတ်လယ်ဆိုတာ ဘယ်ခုနှစ်က ဘယ်ခုနှစ်အထိကို သတ်မှတ်တယ် ဆိုတာကိုလည်း ဖော်ပြရမှာပေါ့လေ။

အိုင်နူးဘာသာစကားကျမ်းကို နမူနာအဖြစ် ရွေးလိုက်ရတာ အကြောင်းရှိပါတယ်။ ဒီကျမ်းရဲ့ ပင်မဘာသာစကား ‘အိုင်နူး’ ဆိုတာက

ဂျပန်နိုင်ငံ ကျွန်းစုတစ်စုက စကား။ ဂျပန်နဲ့ မြန်မာဘာသာစကားမှာ ဝါကျ ဖွဲ့ပုံတို့၊ စကားလုံးအတွဲအဖွဲ့တွေမှာ အတန်အသင့် တူတာလေး တွေရှိသလို အိုင်နူးနဲ့ မြန်မာဘာသာစကား တူတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဒီကျမ်းလေ့လာပုံကို ကြည့်ရတာဟာ အနောက်တိုင်းဘာသာစကား လေ့လာပုံကျမ်းတွေ ကြည့်ရ တာထက် မြန်မာတွေအတွက် စိတ်ကူးသစ် ရနိုင်တယ်။ ကိုယ့်နဲ့နီးစပ်တဲ့ ဘာသာစကားလေ့လာပုံကို ကြည့်ပြီး ကိုယ့်ဘာသာစကားလေ့လာဖို့ နည်းလမ်းရှာတာမျိုး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ကိုင်း- စကြရအောင်။ အခုတလောတွေ့မိတဲ့ ဘာသာစကား ကျမ်းအတော်များများမှာ နိဒါန်း အတော်ရှည်ရှည်လေး ရေးကြပါတယ်။ တောရောက်တောင်ရောက်ရေးတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ့်ကျမ်းနဲ့ ပတ် သက်တဲ့ သိထားသင့်စရာ စုံစုံလင်လင် ပြောထားနှင့်ချင်လို့ပါ။ နိဒါန်း မဖတ်ဘဲ ကျော်လွှားသွားလို့ကတော့ နောက်ပိုင်းကျမ်းစာကိုယ်ကို ဖတ်တဲ့ အခါ အစာကျေမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အိုင်နူးဘာသာစကားနိဒါန်းကို စာမျက် နှာ ၆၅ မျက်နှာ ပေးထားပါတယ်။ အိုင်နူးဘာသာစကားနဲ့ ပတ်သက်လို့ အရင့်အရင်က ဘယ်သူတွေ လေ့လာဖူးသလဲ ဆိုတာက စပါတယ်။ စစ်မတိုက်ခင်ကရော၊ စစ်ပြီးမှရော၊ အဲဒီကျမ်းတွေမှာ ဘယ်လို လေ့လာ ခဲ့သလဲ၊ ဘာတွေအားနည်းပြီး ဘာတွေမကောင်းသလဲ ဆိုတာကို အသေး စိတ် ဖော်ပြပေးပါတယ်။ စစ်မတိုက်ခင်က ကျမ်းမှာတော့ ဘာသာစကား လေ့လာတဲ့အခါ ရုပ်ရင်းတစ်ခုချင်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ အသုံးကို ဦးစားပေး သွားပြီး ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံကို အလေးမထားဘူး ဆိုပဲ။ စစ်ပြီးကာလမှာ ပေါ်လာတဲ့ အဓိပ္ပာယ် စကားလုံး ၂၀၀၀ လောက်ပါတဲ့ အိုင်နူးအဘိဓာန် ကိုတော့ အားအထားရဆုံးလို့ ဆိုပါတယ်။

အဲဒါတွေပြီးတော့ သူ့လေ့လာရေးပုံစံအကြောင်း နည်းနည်းပါးပါး ပြောပြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဘာသာစကား လေ့လာတဲ့အခါ တွေ့ရတတ်တဲ့ အမှားတစ်ခုကို ထောက်ပြထားတာ စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းတယ်။ အိုင်နူး ဘာသာစကား သုတေသနလုပ်ကြတဲ့ ဘာသာဗေဒပညာရှင် အတော်များများ က ဂျပန်စကားအခံရှိထားကြတယ်။ အိုင်နူးဘာသာစကားဟာ ဥရောပ ဘာသာစကားတွေနဲ့လည်း ဘယ်လိုမှ တူဖို့အကြောင်း မရှိဘူး။ ဒီတော့ ဂျပန်ဘာသာစကားနဲ့ ယှဉ်ယှဉ်ပြီး ကြည့်ရပြောရတာက လွယ်လည်းလွယ်၊ အဆင်လည်းပြေမယ်လို့ အောက်မေ့မိကြတာပေါ့။ ဂျပန်စကားအဖွဲ့အလမ်းက ဝင်ဝင်နေတော့ ဂျပန်သဒ္ဒါသဘောတွေသွင်းပြီး စဉ်းစားမိကုန်ကြရော။ အဲဒီလိုစဉ်းစားမိတာနဲ့ အိုင်နူးမှာ ဂျပန်စကားနဲ့ မတူတဲ့ သဒ္ဒါအစိတ်အပိုင်း တွေကို မျက်စိမှောက်ကုန်ကြရောတဲ့။ နမူနာအနေနဲ့ အိုင်နူးမှာပဲရှိပြီး ဂျပန်မှာမရှိတဲ့ သဒ္ဒါပုဒ်တစ်ခုကို ရုရှားပညာရှင်တစ်ယောက်က သတိထား မိပုံကို ပြောထားပါတယ်။ ရုရှားပညာရှင် သတိထားမိတာကလည်း ရုရှား ဘာသာစကားမှာ တွေ့တတ်တဲ့ သဒ္ဒါပုဒ်မို့ သတိထားမိသွားတာတဲ့။ ဘာသာစကား လေ့လာတဲ့အခါ ကိုယ်ကျွမ်းကျင်ရာ ဘာသာစကားသဒ္ဒါနဲ့ ယှဉ်တွေးပြီး ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတဲ့အခါ အကျိုးယုတ်သွားတာလည်း ရှိ၊ အကျိုး များလာတာလည်း ရှိပေါ့။ သတိကြီးကြီးထားဖို့ သိပ်လိုအပ်တဲ့ အချက်တစ် ချက်ပါ။

နိဒါန်းထဲမှာပဲ ကျမ်းပြုစေတနာနဲ့ပတ်သက်လို့ စဉ်းစားစရာတစ်ခု တွေ့ရသေးတယ်။ ကျမ်းပြုတဲ့အခါ ကိုယ်ကျွမ်းကျင်တဲ့ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတွေ လှိုင်လှိုင်သုံးပြီး စာဖတ်တဲ့လူ နားလည်တာ-မလည်တာ ဂရုမစိုက်ဘဲ ရေးမလား၊ ဒါမှမဟုတ် ပညာရပ်ဖို့ ပညာရပ်ဝေါဟာရတွေ သုံးပေမယ့် လူနားလည်အောင် ရေးမလားဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။ ဒီအချက်နဲ့

mgyoe.com

ပတ်သက်လို့ ပညာရှင်ဆိုတာတွေလည်း တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အယူ အဆ မတူကြပါဘူး။ ပညာရပ်နဲ့လူထုနဲ့ ကင်းလွတ်မှာကို အရေးမစိုက်တဲ့ ပညာရပ်တွေကတော့ လူနားလည်တာ-မလည်တာ အရေးမထားဘူး။ ကိုယ်မရေးတတ်လို့ လူထုနားမလည်တာကိုပဲ ပညာရပ်ရဲ့ အခက်အခဲ အနက်အနဲအကြောင်းလိုလို လုပ်ပစ်တတ်ကြတာတောင် ရှိတတ်တယ်။ ကိုယ့်စာကို စာဖတ်သူတွေ ဖတ်ခွင့်ရကြပြီး စာဖတ်သူနဲ့ မကင်းမကွာ ရှိချင်တဲ့ ပညာရှင်တွေကတော့ အများနားလည်အောင် ရေးတယ်။ စက်မှု သိပ္ပံပညာရပ်တွေသာ မဟုတ်ရင် ဘာသာရပ်အများစုဟာ လူထုစိတ်ဝင် စားနားလည်အောင် ရေးလို့ ရနိုင်တာပါပဲ။ အခု ကျမ်းပြုသူက စာဖတ်သူ တွေနဲ့ မကွာချင်တဲ့ ပညာရှင်မျိုး၊ အိုင်နူးဘာသာစကားကို စိတ်ဝင်စားတဲ့ နောက်နှောင်း သုတေသီတွေဖတ်ရင် သူပြောသမျှ အပြည့်အဝနားလည် စေချင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကျမ်းမှာ ဘာသာဗေဒပညာရပ်သုံး စကားလုံး ကြီးတွေ သဘောတရားတွေနဲ့ ဟိတ်ဟန်ထုတ်ပြီး လူနားမလည်အောင် မရေးဘူး။ ဘာသာဗေဒသဘောတရား အခြေခံမရှိတဲ့လူတွေတောင် ရှင်းရှင်း နားလည်အောင် ရေးပါတယ်လို့ သူ့သဘောကို ပြောထားတယ်။ ဒီစာ ကိုရေးနေဆဲမှာပဲ Charles Barber ဆိုသူရဲ့ Early Modern English ဆိုတဲ့ ကျမ်းနိဒါန်းကို ကောက်ဖတ်မိတယ်။ တကယ့် အလေးအနက် ပြုစုထားတဲ့ကျမ်းပေမယ့် သာမန်အရပ်သားတွေလည်း အခက်အခဲမရှိ နားလည်စေချင်တဲ့ စေတနာနဲ့ရေးထားတယ်။ လူများများဖတ်လေ ရေးရကျိုး အပင်ပန်းခံရကျိုး နပ်လေမို့ ဒီစေတနာမျိုးကို လေးစားပါတယ်။

နိဒါန်းနောက်ပိုင်းမှာ အိုင်နူးဘာသာစကား ပြောတတ်သူတွေ အကြောင်း ရေးပါတယ်။ ဒီမှာ လူနည်းစုသုံး ဘာသာစကား သုတေသန ပြုတဲ့အခါ တွေ့ရတတ်တဲ့ ပြဿနာတစ်ရပ်ကို ပြောထားပါတယ်။ ကိုယ့်

စကားက လူနည်းစုသုံးမို့ သိမ်ငယ်စိတ်ဝင်ပြီး ကိုယ့်ဟာကိုယ် အဲဒီဘာသာ စကား ပြောတတ်ပါတယ်လို့ ဝန်ခံဖို့ နောက်တွန့်တဲ့သူတွေလည်း ရှိတာမို့ လူဦးရေစာရင်း အတိအကျရဖို့ဆိုတာ ခက်လှပါသတဲ့။ ပြီးတော့ အိုင်နူး ဘာသာစကားရဲ့ မျိုးရိုးအဆက်အနွယ်အကြောင်း ဆွေးနွေးထားပါတယ်။ ဘာသာစကားမျိုးရိုးစပ်တာလည်း သတိကြီးကြီးထားရမယ့် အလုပ်ပါပဲ။ နည်းနည်းပါးပါး စိတ်ကူးဉာဏ်လေးရှိရင် ဘာသာစကား ၂ ခုမှာ တွေ့ရ တတ်တဲ့ တူသလိုလို စကားလုံးတော်တော်များများ စာရင်းချပြနိုင်တတ် ပါတယ်။ ဒီလို စာရင်းချပြနိုင်တာနဲ့ 'ဘာသာစကား ၂ ခုတော့ တူပြီ' ဆိုပြီး ကောက်ချက်ချ မှားတတ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ မျိုးရိုးစပ်တာဟာ ဒီလောက်မလွယ်ပါဘူး။ စကားသံဖွဲ့စည်းပုံကို စနစ်တကျ လေ့လာသုံးသပ် ပြီး ပုံမှန်တူတာ တွေ့လာမှ မျိုးရိုးဆက်စပ်ကြည့်ဖို့ သင့်တယ်လို့ သူ့အမြင် ကို ပြောထားပါတယ်။ မျိုးရိုးမတူပေမယ့် တခြားဘာသာစကားတွေနဲ့ တရင်းတနှီးဆက်နွယ်မှုတွေက ရှိတတ်သေးတယ် မဟုတ်လား။ အိုင်နူး ဘာသာစကားကိုပဲ ကြည့်။ ဂျပန်ဘာသာစကား ပြောတဲ့သူတွေနဲ့ ရောနှော ဆက်ဆံလာရတာကြောတော့ ဘယ်ဟာက အိုင်နူးဘာသာစကား စစ်စစ်တို့၊ ဘယ်ဟာက ဂျပန်ဘာသာစကားက မွေးယူထားတာတို့ စဉ်းစားစိစစ်ဖို့ လိုလာပြန်တာပေါ့။ မွန်နဲ့ မြန်မာဘာသာစကား ယှဉ်လေ့လာတဲ့အခါလည်း ဒါမျိုး တွေ့နိုင်တာပါပဲ။

ကျမ်းပြုသူက အိုင်နူးဘာသာစကားကို ကွယ်ပျောက်တော့မယ့် 'ဘာသာစကားသေ' အဖြစ် သတ်မှတ်ထားတော့ ဘာသာစကား သေသွား ပုံအဆင့်ဆင့်ကို ပြထားပါတယ်။ အစတော့ အဲဒီတိုင်းရင်းသားတွေဟာ အိုင်နူးစကားကိုပဲ ပြောနေတာပေါ့။ ဂျပန်ဘာသာစကားနဲ့ တွေ့ထိလာရတဲ့ အခါမှာတော့ အိုင်နူး များများ၊ ဂျပန်လို နည်းနည်း စပြောဖြစ်ကြရော။

mgyoe.com

နောက်တော့ ပြောင်းပြန်၊ ဂျပန်လိုများများ အိုင်နူးနည်းနည်း ပြောဖြစ်ကြ
တယ်။ နောက်ဆုံးမှာတော့ အိုင်နူးလိုကို မပြောတော့ဘူး။ အသုံးတွင်တဲ့
ဂျပန်စကားနဲ့ပဲပြောတော့ အိုင်နူးက ပျောက်ပျောက်သွားတာပေါ့။ မြန်မာ
နိုင်ငံ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားတချို့လည်း ဒီလမ်းပဲ လိုက်နေကြတာပါ။
စောစောကပြောခဲ့သလို သင်္ခါရဓမ္မကို ဆင်ခြင်လိုက်ရင် ဝမ်းနည်းစရာ
မဟုတ်ပါဘူး။ ဘာသာစကားရဲ့သဘာဝက ဘယ်လိုရှိတယ်၊ ဘယ်လို
ပျောက်ကွယ်သွားတယ်ဆိုတာ မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ရင်ကိုပဲ အမြတ်ပါ။

နိဒါန်းစကားရဲ့အဆုံးပိုင်းက အိုင်နူးဘာသာစကား ကွင်းဆင်း
လေ့လာပုံပါ။ ဘယ်နေ့ဘယ်ရက်က ကွင်းဆင်းတယ်၊ ဘယ်သူနဲ့ တွေ့မေး
တယ် စသည်ဖြင့် ကွင်းဆင်းပြုစုရတဲ့ ကျမ်းတွေမှာ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း
လုပ်သွားတာပါ။ မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေကို ကွင်းဆင်းလေ့လာ
တဲ့အခါ အိုင်နူးဘာသာစကားလေ့လာတုန်းက တွေ့ရတဲ့ ပြဿနာမျိုးတွေ
လည်း ကြုံနိုင်ပါတယ်။ တချို့ကဆို အိုင်နူးဘာသာစကား ရှိတယ် ဆိုတာ
တောင် လက်မခံချင်ဘူးတဲ့။ တချို့ကျပြန်တော့ မေးရ မြန်းရမှာ အားနာ
စရာကောင်းလောက်အောင် အိုမင်းနေကြပြီတဲ့။ ဒါတွေကတော့ သုတေသီ
တစ်ယောက်မှာ တစ်မျိုးတွေ့နိုင်တဲ့ အခက်အခဲလေးတွေပေါ့။

ဒီလို နိဒါန်းချိပြီးတဲ့နောက် ကိုယ်ရွေးချယ်တဲ့ ဘာသာစကား
အကြောင်း ကျမ်းပြုတဲ့အခါ အရေးကြီးတဲ့ ဝေါဟာရတွေ သတ်မှတ်ပုံကို
ဖော်ပြပါတယ်။ ဘာသာစကားကျမ်းဆိုတော့ စကားသံဖွဲ့စည်းပုံကိုလည်း
ကိုင်တွယ်ရတော့မယ်။ စောစောကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဂျပန်ဘာသာစကား
ကြီးရဲ့ ဩဇာအရိပ်ထိုး ခံထားရတော့ အိုင်နူးစကားသံမှာ ဂျပန်သံ ဝဲတာ
တွေလည်း ရှိသလောက်ရှိနေပြီ။ ဒီကြားထဲ ကိုယ့်ကို အိုင်နူးဘာသာစကား
ပြောပြမယ့် အမေးခံပုဂ္ဂိုလ်က သွားမရှိတော့ဘူး။ သွားမရှိတော့သူတို့

ပြောတဲ့စကားက ဘယ်မှာ ဌာန်ကရိုဏ်း ကျနိုင်တော့မလဲ။ ဒါကြောင့် စကားသံဖွဲ့စည်းပုံကို စနစ်တကျ လေ့လာခဲ့ခြင်းနိုင်စွမ်း မရှိတဲ့အကြောင်း ဝန်ခံထားပါတယ်။ မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေကို သုတေသန လုပ်တဲ့အခါမှာလည်း ဒီလိုအခက်အခဲတွေ ရှိမယ်ဆိုတာ မျှော်လင့်ထားရ ပါတယ်။

ဆက် လေ့လာပြထားတာက အိုင်နူးဒေသီယစကားက သရတွေ၊ ဗျည်းတွေ၊ ဗျည်းသရ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းပုံတွေ။ အဲဒီထဲက အရေးကြီးတာ တစ်ခုက ဘာသာစကား စကားသံဖွဲ့စည်းပုံအကြောင်းပြောရင် မေ့ချန် မထားအပ်တဲ့ ‘အသံဖောက် အသံရောက် အသံပျောက်’ စနစ်တွေပဲ။ ဒါက ဘာသာဗေဒပညာထွန်းကားလာမှ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဟိုရှေးရှေး ဝေါဟာ ရတ္ထပကာသနီကျမ်းပြု ကျော်အောင်စံထားဆရာတော်ကြီး လက်ထက်က တည်းက သတိထားမိပြီးသားပါ။ တစ်ခုတော့ ရှိတာပေါ့၊ ရှေးရှေးတုန်းက တကယ့်ဘာသာစကားသံကို စိစစ်ဆင်ခြင် ဝေဖန်တတ်တဲ့အလေ့ မရှိခဲ့တော့ အရေးအသားက အဖောက်အရောက်တွေ အပျောက်တွေပဲ ဆွေးနွေးခဲ့ တာပေါ့။ ဒီမှာ အဖောက်အရောက် အပျောက်သဘော ရှင်းဖို့ မြန်မာဘာသာ စကားက နမူနာလေး ၁ ခု-၂ ခုကိုပဲ ကြည့်ရအောင်။ ‘မန္တလေး’ ဆိုတဲ့ မြို့နာမည်ပဲ ကြည့်ပါဦး။ တော်တော်များများက ‘မန်းနလေး’ လို့ အသံထွက် ပြောဆိုနေတာ ကြားမိကြမှာပါ။ နှာသံပါသရ နောက်ကရှိတဲ့ ‘တ’ သံဟာ ဖောက်ပြန်ပြီး ‘န’ သံကို အဲဒီလို ပြောင်းသွား တတ်တာပေါ့။ နောက်ပြီး ‘အထဲ’ တို့ ‘အပေါ်’ တို့လို ဝိဘတ်ပုဒ်တွေကို တစ်ခါတလေ ‘အ’ သံမပါဘဲ ‘ထဲ’ ‘ပေါ်’ လို့ သုံးတဲ့အခါ အသံတွေ ပျောက်သွားတာလည်း သတိထား မိမှာပါ။ အိုင်နူးဘာသာစကားမှာ တွေ့ရတဲ့ အလားကူလက္ခဏာတွေကို ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်က စနစ်တကျ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ‘န’ နဲ့ ‘ဝ’ ဗျည်းသံ

mgjoe.com

၂ ခုပေါင်းရင် 'ဝ' ဗျည်းသံပျောက်ပြီး 'မ' သံ ရောက်လာတာ။ တစ်ခါ တလေ 'န' သံရော 'ဝ' သံပါပျောက်ပြီး ၂ သံစလုံး 'မ' သံ ပြောင်းသွား တာ ဖော်ပြပုံကိုကြည့်ပါ။

/-nw-/->/-nm/ or /-mm-/
anwa [anma] or [amma]
be- ing

ရှင်းရှင်းလေးမို့ အလွယ်နဲ့ နားလည်နိုင်တာပေါ့။ (ဘာသာစကား လေ့လာရေး စိတ်ဝင်စားသူတွေအနေနဲ့ ရုတ်တရက်နားမလည်ရင် နည်း နည်းသည်းခံပြီး ဆင်ဆင်ခြင်ခြင် ကြည့်ပါ။ ဘာသာစကားလေ့လာဖို့ ဝါသနာ မရှိသူတွေကတော့ ကျော်ဖတ်နိုင်ပါတယ်။)

ဒါတွေပြီး အသံနဲ့ပတ်သက်လို့ နောက်တစ်ဆင့် တက်ရမယ့် အလုပ်က ကိုယ်လေ့လာနေတဲ့ ဘာသာစကားရဲ့ အသံစနစ်ကို ဖော်ပြဖို့ပါ။ အသံနိမ့်မြင့်တက်ကျ ဘာသာစကားလား၊ အားစိုက်မှုအခြေပြုတဲ့ ဘာသာ စကားလား စသည်ဖြင့်ပေါ့။ အကျယ်မဆိုတော့ပါဘူး။

ဘာသာစကားကျမ်းမှာ အရေးကြီးတဲ့နောက်တစ်ချက်က စကား လုံးအမျိုးအစား သတ်မှတ်ဖို့ပါ။ အမျိုးအစားဆိုတာ သဒ္ဒါအမျိုးအစားကို ဆိုလိုပါတယ်။ စကားလုံးအမျိုးအစား သတ်မှတ်ရာမှာ သဒ္ဒါနဲ့ ဆက်နွယ် နေတော့ ကိုယ်လေ့လာကျွမ်းဝင်ဖူးတဲ့ ဘာသာစကားသဒ္ဒါအစွဲအလမ်းတွေ ဝင်လာတတ်တာကို သတိထားရပါမယ်။ ဘယ်လို သဒ္ဒါအစိတ်အပိုင်းတွေ ရှိရမယ်လို့ စိတ်က ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားဘဲ လေ့လာရင်း တွေ့ရတဲ့ ဘာသာစကားကိုပဲ ဘယ်လိုစကားလုံးအမျိုးအစားထဲမှာ ထည့်သင့်တယ် ဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။ အိုင်နူးကျမ်းပြုဆရာမက သူ့ကျမ်းမှာ

ပဓာနအုပ်စုကြီး ၃ မျိုးပဲ ခွဲကြည့်ပါတယ်။ အဲဒါတွေက နာမ်ပုဒ်တွေ၊ ကြိယာပုဒ်တွေနဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံးစုတွေပါပဲ။

နာမ်နဲ့ နာမ်ဆင်တူတဲ့စကားတွေကို နာမ်ပုဒ်လို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ အဲဒီပုဒ်တွေက ကိုယ့်ဘာသာ သီးခြားရပ်တည်နိုင်တဲ့ ဝါစကအဖြစ် သတ်မှတ်လို့မရတဲ့ ရုပ်သီးတွေပါ။ ဒီနာမ်ပုဒ်စုအောက်မှာမှ ထပ်ဆင့်ပြီး နာမ်စား၊ ပုဂ္ဂလိကနာမ် စသည်ဖြင့် ခွဲခြားပြပါတယ်။ အဲဒီလိုခွဲခြားပုံမှာ သဒ္ဒါကျမ်းတွေ တစ်ကျမ်းနဲ့တစ်ကျမ်း တူချင်မှတူပါလိမ့်မယ်။ ဘာသာ စကားတစ်ခုရဲ့ သဒ္ဒါကို ကိုယ့်နည်းကိုယ့်စံနဲ့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်အောင် သရုပ်ဖော်ကြည့်သွားတာတွေပါပဲ။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှာသုံးတဲ့ 'on' တို့၊ 'in' တို့လို စကားသံတွေကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာသဒ္ဒါမှာတော့ 'preposition' တဲ့။ 'နေရာရှေ့' လို့ အဓိပ္ပာယ် ကောက်နိုင်တာပေါ့။ နေရာတို့၊ ကာလတို့နဲ့ဆိုင်တဲ့ နာမ်ပုဒ်တွေရဲ့ရှေ့မှာ 'on a book, in a book' ဆိုပြီး ဖွဲ့စပ်တတ်တော့ သူ့အဓိပ္ပာယ်နဲ့သူ ဟုတ်လို့ပေါ့။ အဲဒီအင်္ဂလိပ် စကားလုံးနဲ့ အလားတူ မြန်မာလို 'အပေါ်မှာ' တို့ 'အထဲမှာ' တို့ကျတော့ နေရာကာလ စကားတွေရဲ့ နောက်မှာပဲ 'စာအုပ်ပေါ်မှာ၊ စာအုပ်ထဲမှာ' လို့ သုံးတော့ ဒါကို 'preposition' လို့ခေါ်ရင် တက်တက်စင် လွဲသွားနိုင်တာပေါ့။ ဒါနဲ့ 'postposition' လို့ အသုံးသစ် ထွင်ခေါ်ရတော့တာပေါ့။ 'နေရာ နောက်' ထားရတဲ့ပုဒ်လို့ အဓိပ္ပာယ် ရတာပေါ့။ အိုင်နူးဘာသာစကား မှာလည်း မြန်မာဘာသာစကားလိုပဲ 'postposition' တွေ သုံးတယ်။ သုံးတော့ 'အပေါ်' တို့၊ 'အထဲ' တို့ကို 'postposition' ဆိုပြီး နာမ် စကားစုထဲမှာ ထည့်လေ့လာတယ်။ 'အပေါ်' တို့၊ 'အထဲ' တို့နဲ့တူတဲ့ အိုင်နူးစကားသံတွေဟာ သီးခြားရပ်တည်နိုင်တဲ့ ရုပ်သီးတွေလည်းဖြစ်။

mgvye.com

နောက်ပြီး မြန်မာဘာသာမှာလို နာမ်ပြုတဲ့အခါ ရှေ့ကဆက်လေ့ရှိတဲ့ ‘အ’ ရှေ့ဆက်လိုဟာမျိုးတွေလည်း တွဲစပ်တတ်တော့ စဉ်းစားဉာဏ်ပွားစရာပါ။

ဝါစကအဖြစ်သုံးနိုင်တဲ့ စကားသံတွေကိုတော့ ‘ကြိယာ’ လို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ ‘အပိတ်ကြိယာ၊ သုဒ္ဒကြိယာ၊ ကာရိုက်ကြိယာ’ ဆိုပြီး ၃ မျိုးခွဲထားပါတယ်။ ဒါကို အသေးစိတ် ပြောမနေတော့ပါဘူး။ မြန်မာဘာသာစကားတို့၊ မြန်မာစကားနဲ့ နှီးနှယ်ဆက်စပ်တဲ့ ဘာသာစကား တို့ကို လေ့လာတဲ့အခါ ကြိယာတွေကို ဘယ်လိုမျိုးတူ စုရကောင်းမလဲ ဆိုတာ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းတွေနဲ့ညှိတာ အကောင်းဆုံးပါပဲ။ မြန်မာဖြစ် ကျမ်းတွေထဲကဆို ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်ရဲ့ သဒ္ဒါကျမ်းတွေ၊ မြန်မာစာ အဖွဲ့ကထုတ်တဲ့ သဒ္ဒါကျမ်းတွေ၊ ရသမျှသဒ္ဒါကျမ်းတွေ စုဆောင်းလေ့လာ ရမှာပေါ့။ နိုင်ငံခြားဖြစ်သဒ္ဒါကျမ်းတွေထဲက ဆိုရင်လည်း ‘Cornyn ရဲ့ Outline of Burmese Grammar (1944)’ တို့၊ လန်ဒန်တက္ကသိုလ်က မြန်မာစာဆရာကြီး ‘John Okell ရဲ့ A Reference Grammar of Colloquial Burmese (1969)’ တို့ဟာ လေ့လာရမယ့် စာတွေပါပဲ။ အဲဒီစာတွေက စနစ်ကို လေ့လာပြီးမှ ကိုယ် လေ့လာနေတဲ့ ဘာသာစကားက ကြိယာတွေကို ဘယ်လို အမျိုးအစားခွဲရင် ကောင်းမလဲ ဆုံးဖြတ်ရမှာပေါ့။ ဒီမှာလည်း ဘယ်လိုမှတ်ကျောက်တွေနဲ့ အမျိုးအစား ခွဲလိုက်မဟဲ့လို့ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားမိဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ စောစောကပြောခဲ့သလို သက်ဆိုင်ရာဘာသာစကားကို လေ့လာပြီးမှပဲ အဲဒီဘာသာစကားမှာ တွေ့ရတဲ့ သဒ္ဒါအသိတွေကို အခြေခံပြီး လိုအပ်သလို အမျိုးအစားခွဲတာ ပိုပြီးအကျိုးရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်မှ ‘ဇွတ်သဒ္ဒါ’ မဖြစ်ဘဲ ‘တကယ့် သဒ္ဒါ’ ဖြစ်လာမှာပေါ့။

သဒ္ဒါစကားလုံးစုလို့ ဘာသာပြန်ပြောလိုက်တဲ့ မူလဝေါဟာရက အင်္ဂလိပ်လို 'Clitics' တဲ့။ ဝါကျတစ်ခုမှာ တွေ့ရတတ်ပြီး နာမ်တွေ၊ ဝါစကတွေနဲ့မတူဘဲ သဒ္ဒါသဘောအရသာ တန်ဖိုးရှိပြီး သီးခြားမရပ် မတည်နိုင်တဲ့ ရုပ်မှီးတွေကို ပြောချင်တာပါ။ အိုင်နူးဘာသာစကားနဲ့ မြန်မာ ဘာသာစကားဟာ ဒီလိုသဒ္ဒါစကားလုံးတွေ များတဲ့နေရာမှာ တူကြတယ်။ မြန်မာဘာသာစကားမှာ ရှေ့ရှုရာပုဒ် 'ကို'၊ ထွက်ခွာရာပုဒ် 'က'၊ အနှိုင်း ပြပုဒ် 'ထက်' တို့၊ 'လို'တို့၊ အသုံးခံပုဒ် 'နဲ့'တို့ ရှိသလို အိုင်နူး ဘာသာစကားမှာလည်း ရှိတာပဲ။ ဒီနေရာမှာ မြန်မာဘာသာစကားအနေနဲ့ အိုင်နူးဘာသာစကား ဆင်တူနေပုံ ထည့်ပြောရဦးမယ်။ 'အထဲ' တို့၊ 'အောက်'တို့၊ 'အပေါ်'တို့ကို 'positionals' ဆိုပြီး နာမ်ပုဒ်အနေနဲ့ သတ်မှတ်တာ အထက်မှာ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။ အဲဒီပုဒ်ရဲ့နောက်မှာ 'အထဲမှာ၊ အောက်မှာ၊ အပေါ်မှာ'၊ 'အထဲကို၊ အောက်ကို၊ အပေါ်ကို' စသည်ဖြင့် ပေါ့။ နေရာပြပုဒ်တွေရဲ့နောက်မှာ 'မှာ'တို့၊ 'ကို'တို့ စွက်ပြီးပြောသလို အိုင်နူးဘာသာစကားမှာလည်း ပြောတတ်ကြသတဲ့။ အဲဒါတွေကို 'Case Postposition' လို့ နာမည်ပေးပြီး ဒီအခန်းမှာ လေ့လာပြထားပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံထဲက မြန်မာ့ရောင်းရင်းဘာသာစကားတွေ လေ့လာရင်လည်း ဒီသဘောကို အများကြီး တွေ့ရမှာပါ။ အဲဒီရုပ်မှီးတွေ လေ့လာတဲ့အခါ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်ရဲ့ အမည်ပေးပုံ သရုပ်ခွဲပုံက အတော်လေး အားကိုးရမယ် ထင်ပါတယ်။

ဒါကတော့ အိုင်နူးဘာသာစကားကို အပြည့်အဝ လက်တွေ့ လေ့လာမပြခင် ဘာတွေဘယ်လို လေ့လာမယ် ဆိုတဲ့စနစ်ကို ကြိုပြော ထားတာပါ။ ဒီလိုပြောထားတော့ နောက်ပိုင်း ဘာသာစကားကို လက်တွေ့ လေ့လာပြတဲ့အခါ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရှိတာပေါ့။

mgyoe.com

အခုလောက်ဆိုရင် ဘာသာစကားကျမ်းတစ်ခုမှာ ကျမ်းဦးအခင်း
အကျင်းသဘောကို ရိပ်စားမိနိုင်လောက်ပါပြီ။ အခင်းအကျင်းသဘောကို
ရိပ်စားမိရင် လက်တွေ့လေ့လာဖို့ဆိုတာ အတန်အသင့် လမ်းပွင့်သွား
လောက်ပါပြီ။ ဒီထက်လိုအပ်မယ် ထင်သေးရင်ဖြင့် လေ့လာစဉ်းစား
ဆုံးဖြတ်တင်ပြပုံအကြောင်းတွေ နောက်တော့ ဆက်ပြောဖြစ်ပါဦးမယ်။

မြန်မာတွေပြုစုတဲ့ မြန်မာ့တိုင်းရင်းဘာသာစကားကျမ်းတွေ
များများကြီး ပေါ်လာစေချင်ပါတယ်။

၂၀၀၁ • ဇူလိုင်

ဒီနေ့ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသား

၁၉၆၅ ခု နိုဝင်ဘာ ၂၈ ရက်-အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာ အသင်းက ဦးစီးကျင်းပတဲ့ စာဆိုတော်နေ့ အခမ်းအနားဟာ မြန်မာစာပေ သမိုင်းမှာ အရေးပါတဲ့ မှတ်တိုင်တစ်တိုင်ပါ။ အဲဒီပွဲမှာ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း စကားပြေကော်မရှင်ကပြုစုတဲ့ ‘ဗမာစာပေအရေး အသားသစ်’ စာတမ်းကို မောင်သာနိုးက တင်သွားပါတယ်။ အဲဒီစာတမ်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဗမာစာကို ‘လူထုသုံးစကား၊ အပြောစကားကို အခြေခံပြီး ရေးသားကြ’ဖို့ နှိုးဆော်တာပါပဲ။^၁ ဗမာစာမှာ စာရေးတော့ တစ်မျိုး၊ စကားပြောတော့တစ်မျိုး ဖြစ်နေပြီး အရေးနဲ့အပြော ကွာလွန်း နေတယ်။ အဲဒီလိုကွာနေတာ လျော့သွားပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပ ဘယ်သူမဆို ဗမာစာကို မပင်မပန်း အလွယ်တကူ ရေးနိုင်စေချင်တဲ့ စေတနာနဲ့ တင် လိုက်တဲ့ စာတမ်းပါ။

အခု စာတမ်းတင်ပြီးတာ ၃၇ နှစ် ကြာတဲ့အခါ အဲဒီစာတမ်းရဲ့ အကျိုးဆက်လို့ တိတိကျကျ မပြောနိုင်ပေမယ့် မြန်မာဘာသာစကားနဲ့ စာအရေးအသားမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားအရေးအသား အတော်ကလေး တွင်ကျယ်နေတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ စာတမ်းတင်တဲ့ ကော်မရှင်အဖွဲ့က ရည်စူးတဲ့ စကားပြေမှာတင် မဟုတ်ဘူး၊ မြန်မာကဗျာလောကမှာတောင်

၁။ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း၊ ဗမာစာပေ အရေးအသားသစ်နှင့် စာတမ်းများ၊ စာ-၈၆။-မန္တလေး ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၆။

ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအဖွဲ့တွေက နေရာများများ ရနေပါပြီ။ အဲဒီလောက် တွင်ကျယ်နေပေမယ့်လည်း တချို့ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသားတွေက ခေတ်သုံးဗမာစကားစစ်စစ်မဟုတ်ဘဲ ရေးဟန်တွေနဲ့ ရောထွေးနေတော့ စကားတွေဖွာနေပြီး ရှင်းလင်းသင့်သလောက် မရှင်းလင်း၊ ထိရောက်သင့်သလောက် မထိရောက် ဖြစ်နေပါတယ်။ အကြောင်းရှာကြည့်တဲ့အခါ စံဗမာစကားစစ်စစ်ကို သုံးတဲ့အဆင့် ပီပီသသ မရောက်သေးလို့ဆိုတဲ့ အဖြေကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီစာတမ်းမှာ အခုခေတ် ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသားတချို့ကို စိစစ်ပြပြီး စံဗမာစကားစစ်စစ်နဲ့ ဘယ်လိုရေးနိုင်တယ်ဆိုတာ ဖော်ပြသွားပါမယ်။

ဒီလိုဖော်ပြတဲ့အခါ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်းရဲ့ စာတမ်းနဲ့ အလှမ်းဝေးသူတွေ အလွယ်တကူ စဉ်းစားနိုင်အောင် မူလစာတမ်းရဲ့သဘောထား။ မူလစာတမ်းကို ထောက်ခံတင်သွင်း ပြောဆိုကြတဲ့ တခြားပညာရှင်တွေရဲ့ အဆိုအမိန့်၊ စာတမ်းတင်ပြီးစ ၆၅ ခုနှစ် တစ်ပိုက် မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်ရဲ့ တုံ့ပြန်သံတွေကို ပထမဖော်ပြပါမယ်။ နောက်တော့ ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသားသုံးနေတဲ့ ဒီနေ့ခေတ် စာနယ်ဇင်းလောကနဲ့ ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားလောက အရေးအသား အပြောအဆိုတွေမှာ သတိထားမိတဲ့ စံဗမာစကား မပီသပုံတချို့ကို ထုတ်ပြပါမယ်။ နောက်တော့ အဲဒီပြဿနာကို ဘယ်လိုဖြေရှင်းရရင်ကောင်းမယ် ဆိုတာ ဖော်ပြပါမယ်။

ဗမာစာ အရေးအသားသစ်စာတမ်း

ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်စာတမ်းကို အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း စကားပြေကော်မရှင်က တင်တဲ့အချိန်မှာ စာထဲပေထဲ

ကို ပြောစကားတွေ ဝင်လာနေပါပြီ။ ဒါပေမယ့် အပြောင်းအလဲက နှေးလွန်း
 နေတဲ့အတွက် စာလိုပေလို ရေးနေမယ့်အစား လူထုသုံးခေတ်စကားကို
 အခြေခံပြီး စာရေးဖို့ စကားပြေကော်မရှင်က တိုက်တွန်းတာပါ။ ဒီလို
 တိုက်တွန်းတဲ့နေရာမှာ သူ့အဆို ရှင်းလင်းအောင် ပုဂံခေတ်ကစပြီး စာတမ်း
 တင်တဲ့ ကာလအထိ မြန်မာစာအရေးအသားရဲ့ ဖြစ်စဉ်အကျဉ်း ဖော်ပြပါ
 တယ်။ ပုဂံခေတ်ဦးကာလက အကွန်အညွန့်မပါ သူတို့ခေတ်က ပြောသလို
 သာ ရေးခဲ့ရာက ပင်းယ၊ အင်းဝခေတ်မှာ အကွန်အညွန့်တွေ ဝေဆာလာပြီး
 အပြောအရေး ကွာလာနေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ညောင်ရမ်းခေတ်မှာ
 အပြောနဲ့အရေးကွာပုံကို အိုင်ချင်းကဗျာထဲက သူတို့ခေတ်သုံး ဗမာစကားနဲ့
 ‘ယသဝဗုနဝတ္ထု’ထဲက စာရေးဟန်ကို ယှဉ်ပြထားပါတယ်။ ကုန်းဘောင်
 ခေတ်မှာ ဦးပုညရဲ့စာတွေကို ပြည်သူတွေ နှစ်သက်လက်ခံတာဟာ ‘လူထု
 သုံးစကား အများဆုံးသုံးခဲ့လို့’ ဆိုပြီး ကောက်ချက်ချပါတယ်။ ပိမိုနင်း၊
 သိပ္ပံမောင်ဝ အစ ၆၅ ခုနှစ်ကာလအတွင်းက စာရေးဆရာကြီးတွေအဆုံး
 တချို့ဟာ စာရေးတဲ့အခါ ရှေးကလို အဖွဲ့အနွဲ့တွေ ဝေဝေဆာဆာ မရေး
 တော့ဘဲ လိုရင်းတိုရှင်း ရေးလာကြပေမယ့် လူထုသုံး အပြောစကားကို
 မသုံးသေးဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

အဲဒီလို သမိုင်းကြောင်းကိုပြောပြပြီး ဘာကြောင့်ခေတ်သုံး
 ဘာသာစကားနဲ့ ရေးသင့်တယ်ဆိုတာ အကြောင်းပြချက်တွေ ပေးပါတယ်။
 အကြောင်းပြချက်တွေမှာ လက်ရှိ မြန်မာစာအရေးအသားရဲ့ အားနည်း
 ချက်တွေနဲ့ ခေတ်သုံးစကားနဲ့ ရေးလိုက်ရင် ဖြစ်လာနိုင်မယ့် အကျိုးတွေ
 ဖော်ပြထားပါတယ်။

- ၁- ဒုတိယတန်းအထိ စာသင်ဖူးတဲ့သူတွေဟာ စာမဖတ်တာ
 ကြာလာတဲ့အခါ စာကို မဖတ်တတ်လောက်အောင် မွေ့ကုန်

ကြတယ်ဆိုတဲ့ ပညာရေးသုတေသနဗျူရိုရဲ့ တွေ့ရှိချက်ကို ဆင်ခြင်ရင် စာဖတ်ပြီး နားမလည်တာဟာ အရေးနဲ့ ခေတ်သုံးစကား ကွာလို့။^၁

၂- အရေးနဲ့ ခေတ်သုံးစကား ကွာတဲ့အတွက် အရေးစာကို သင်ရတာဟာ ဘာသာခြားစကား သင်ရသလို ရှေးဟောင်း ဘာသာစကား သင်ရသလိုဖြစ်နေလို့ ကလေးတွေအတွက် အခက်အခဲ ရှိနေတယ်။^၂

၃- စာလိုရေးထားတဲ့ ပညာပေးစာတမ်းတွေ စာစောင်တွေကို လယ်သမားကြီးတွေ ရေရေလည်လည် နားလည်ဖို့ အခက်အခဲရှိနေတယ်။^၃

၄- မြန်မာဘာသာမှာ အရေးနဲ့ခေတ်သုံးစကားက ကွာခြားလွန်းနေတယ်။^၄

၅- အရေးတွင်ကျယ်လာတာဟာ ရှေးသုံးစကားနဲ့ရေးမှ ခန့်တယ် သန့်တယ်လို့ထင်တဲ့ အစွဲအလမ်း အမှားကြောင့်ပဲ။^၅

၆- တခြားဘာသာစကားတွေမှာလည်း ခေတ်အလိုက် အပြောအဆို ပြောင်းလဲလာတာနဲ့အမျှ အရေးအသားက ပြောင်းလဲနေတယ်။^၆

၇- ခေတ်သုံးစကားနဲ့ ပြောင်းရေးမှ ခေတ်နဲ့တစ်သားတည်း

၁။ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း၊ ဗမာစာပေ အရေးအသားသစ်နှင့် စာတမ်းများ၊ စာ ၆၂။-မန္တလေး ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၆။

၂။ ယင်း၊ စာ ၇၀, ၇၁။

၄။ ယင်း၊ စာ ၇၈။

၃။ ယင်း၊ စာ ၇၄-၇၇။

၅။ ယင်း၊ စာ ၈၀။

၆။ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း၊ ဗမာစာပေ အရေးအသားသစ်နှင့် စာတမ်းများ၊ စာ ၈၁။-မန္တလေး ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၆။

ကျပြီး ပြည်သူ့လက်ထဲကို စာပေ ရောက်မယ်ဆိုတဲ့ အချက် တွေပါပဲ။^၁

ခေတ်သုံးစကားနဲ့ ရေးသင့်တဲ့အကြောင်း အဲဒီလို ရှင်းလင်းပြီးတဲ့ နောက်မှာတော့ ရေးပုံရေးနည်းကို ရှင်းပြပါတယ်။ ခေတ်သုံးစကားနဲ့ ရေးတယ်ဆိုတာ တကယ့်နေ့စဉ် စကားပြောနေတဲ့ အသံဟန်အတိုင်း ရှေ့နောက် အစီအစဉ်မရှိ လက်လွတ်စပယ်ရေးဖို့ မဟုတ်ဘဲ စာလုံးပေါင်း မှာရော သဒ္ဒါမှာရော စည်းစနစ်ကျကျရေးရမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ-

- ၁- အခုသုံး တန်းမြင့်ဘာသာစကား။ (မပြောခင် ရေးသား ပြင်ဆင်လာပြီးဖတ်တဲ့ မိန့်ခွန်းတို့၊ ဟောပြောချက်တို့ကို ဆိုလိုပါတယ်။)
- ၂- ပညာတတ်တွေသုံးကြပြီး အများနားလည်ပြောဆိုတဲ့ အများသုံး စံဘာသာစကား။
- ၃- အချင်းချင်းပြောတဲ့နေရာမှာ နေ့စဉ်သုံးတဲ့ ဘာသာစကား။
-ရယ်လို့ ၃ မျိုး ခွဲပြပြီး ၁ နဲ့ ၂ ကိုပဲ ခေတ်သုံးစကား အရေးအသားမှာ သုံးသင့်တဲ့အကြောင်း အကြံပြုထား ပါတယ်။

အဲဒီစာတမ်းဖတ်ပွဲမှာ ဒေါက်တာသန်းထွန်းက ‘ရှေးဦးဗမာစာ’ ဆိုတဲ့ခေါင်းစဉ်နဲ့ စာတမ်းတစ်စောင်တင်ပြီး ထောက်ခံပါတယ်။ အဲဒီ စာတမ်းမှာတော့ ပုဂံခေတ်မှာ စကားပြောသံအတိုင်း ရေးတဲ့အကြောင်း ဖော်ပြပါတယ်။ အသံထွက်ပေါ်အောင် အလွယ်ဆုံးကောက်ပြီးရေးလို့ တချို့စကားလုံးတွေ စာလုံးပေါင်းပုံတွေဟာ ‘ရှင်းတယ်၊ လွယ်တယ်’ လို့ ဆိုပါတယ်။^၂ ဝါကျဖွဲ့တဲ့အခါလည်း ဒီလိုပဲလို့ ဆိုပါတယ်။ ‘ဗမာ

၁။ ယင်း၊ စာ ၈၄။
၂။ ယင်း၊ စာ ၄၇။

စကားကိုလည်း ဘာမှငဲ့မနေဘဲ အသံထွက်အတိုင်း ရိုးရိုးလွယ်လွယ်နဲ့ ထိထိမိမိရေးသင့်တယ်' လို့ အကြံပြုရင်း ဒေါက်တာသန်းထွန်းက စာတမ်းကို အဆုံးသတ်ထားပါတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီကာလ မန္တလေးတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ် ဦးကျော်ရင်ကလည်း စာတမ်းဖတ်ပွဲ နိဂုံးမိန့်ခွန်းမှာ ထောက်ခံစကား ပြောသွားပါတယ်။ ထောက်ခံစကားမှာ ရေးပုံရေးနည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ 'သတ်ပုံကို အဲ ဂရုမစိုက်ဘဲ အသံထွက်အတိုင်း ရေးချင်တဲ့ ရေးမယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း' ကြားရတဲ့အတွက် ဝမ်းသာတယ်ဆိုတဲ့စကား ပါပါတယ်။^၁

ဒီစာတမ်းရဲ့ ဂယက်ဟာ ကြီးပါတယ်။ စာတမ်းဖတ်ပြီးစကနေ လက်လှမ်းမီသမျှ အထောက်အထားအရဆိုရင် ၁၉၇၀ အထိ ဂယက်က မငြိမ်သေးပါဘူး။ ကန့်ကွက်သူက ကန့်ကွက်၊ ထောက်ခံသူက ထောက်ခံ နဲ့ စိတ်ဝင်တစား ဆွေးနွေးကြပါတယ်။ ကန့်ကွက်သူတွေရဲ့ စကားကို ခြုံကြည့်ရင်-

- ၁- လက်ရှိအရေးအသားစနစ်ကို တစ်မျိုးသားလုံး နားလည် နေပြီးသား။^၂
- ၂- ကလောင်ကို မနိုင်နင်းတဲ့လူတွေက 'စကားပြောသကဲ့သို့ ဟု ဆိုကာ' ထင်သလို ရေးလာကြရင် မြန်မာစကားပြေရဲ့ ဂုဏ် တစ်နေ့တခြား ယုတ်လျော့သွားနိုင်တယ်။^၃
- ၃- မြန်မာစကား ပရိယာယ်တွေ ရသစကားပြေရဲ့ ရှင်းလင်း ခြင်း၊ ခိုင်ခံ့ခြင်း၊ သပ်ရပ်ခြင်း စတဲ့ ဂုဏ်တွေ ပျောက်သွား နိုင်တယ်။^၄

၁။ ယင်း၊ စာ ၁၇၀။

၂။ ယင်း၊ စာ ၁၉၆, ၂၅၅။

၃။ ယင်း၊ စာ ၁၉၁-၁၉၂။

၄။ ယင်း၊ စာ ၁၈၉, ၁၉၁, ၁၉၇။

၄- မြန်မာဘာသာစကားမှာ သံတူကြောင်းကွဲတွေ၊ အသံနဲ့ 'ရေးထုံး ကွာခြားတာတွေကြောင့် စာလုံးပေါင်းပြဿနာ ရှိလာနိုင်တယ်။'

ဆိုတဲ့ အချက် ၄ ချက်ပဲ ဘာသာစကားနဲ့ဆက်စပ်တဲ့ ကန့်ကွက် သံလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ 'တောသားတွေ စာဖတ်နိုင်အောင် အရင်လုပ် ပေးပါ။'^၂ တို့၊ 'စာပေတော်လှန်ရေးမှာ အတွေးအခေါ်နဲ့ နိုင်ငံရေး တော်လှန်မှုက ပိုအရေးကြီးတယ်။'^၃ တို့၊ 'စာပေတော်လှန်ရေးဆိုပြီး ဇွတ်အတင်းမလုပ်ဖို့'^၄ တို့ ဆိုတဲ့ ကန့်ကွက်စကားတွေကတော့ ဘာသာ စကားနဲ့ မဆိုင်တဲ့အတွက် ဒီမှာ မဆွေးနွေးတော့ပါဘူး။

ဘာသာစကားနဲ့ ဆက်စပ်တဲ့ ကန့်ကွက်ချက် ၄ ခုထဲက 'လက်ရှိ အရေးအသားကို တစ်မျိုးသားလုံး နားလည်ပြီးသား' ဆိုတဲ့ အကြောင်းပြ ကန့်ကွက်ချက်မျိုးဟာ စဉ်းစားစရာ လေးစားစရာ စကားမျိုးပါ။ စာတမ်းကို အသေအချာ ဖတ်မှတ်ဝေဖန်ပုံရတဲ့ 'သိန်းအောင်' ရဲ့စာမှာ 'သင်ပုန်းကြီး မကိုင်ခဲ့ဖူးသူ' စာသုံးပေသုံးတွေကို နားလည်နိုင်တဲ့အကြောင်း ဆိုထားပါ တယ်။^၅ ငြင်းဖို့ မရှိပါ။ ဒါပေမယ့် တည်ဆဲသိပ္ပံ ပညာလောက်နဲ့ တင်းတိမ် နေခဲ့ကြရင် အခု ကွန်ပျူတာခေတ်ကို မရောက်နိုင်။ အခု ကွန်ပျူတာ ပညာလောက်နဲ့ ကျေနပ်နေရင် ဒီထက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ် တည်ထောင်နိုင်မှာ မဟုတ်တာကိုလည်း ထည့်စဉ်းစားရပါမယ်။ လက်ရှိ အရေးအသားစနစ်ကို နားလည်နေကြပြီ ဆိုပေမယ့် ပိုလွယ် ပိုအသုံးတည့် မယ့် စနစ်တစ်ခုကို ပြောင်းသင့်ရင် ပြောင်းရမှာပေါ့။

၁။ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း၊ ဗမာစာပေ အရေးအသားသစ်နှင့် စာတမ်းများ၊ စာ ၂၂၄။-မန္တလေး ကြီးပွားရေးပုံနှိပ် တိုက်၊ ၁၉၆၆။

၂။ ယင်း၊ စာ ၁၈၄။
၃။ ယင်း၊ စာ ၂၀၀။

၄။ ယင်း၊ စာ ၂၃၃။
၅။ ယင်း၊ စာ ၂၅၈။

ခေတ်သုံးစကားကို အခြေခံတဲ့ အရေးအသားမျိုးဆိုရင် မြန်မာစာ ဂုဏ်ပျက်မယ်၊ မြန်မာစကားပရိယာယ်တွေ ပျောက်မယ်၊ စာလုံးပေါင်း ပြဿနာပေါ်မယ်ဆိုတဲ့ ကန့်ကွက်စကားတွေကတော့ ယထာဘူတ မကျ လှပါဘူး။ တစ်နေ့လုံး စာမရေးဖြစ်တဲ့သူတွေ ရှိနိုင်ပါတယ်။ တစ်နေ့လုံး စကားမပြောတဲ့လူဆိုတာက ရှားပါတယ်။ အများလက်ခံနှစ်သက်ပြီး နေ့စဉ်သုံးနေတဲ့ ဘာသာစကားမို့ ဘာသာစကားအရည်အသွေးတွေ စာသံ ပေသံနဲ့ ရေးတဲ့အခါမှာထက် ယုတ်လျော့စရာအကြောင်း မရှိပါဘူး။ ဘာသာစကားတစ်ရပ်မှာ ရှိသင့်ရှိအပ်တဲ့ ဂုဏ်တွေ၊ ပရိယာယ်တွေ ရှိမြဲ ရှိနေမှာပါပဲ။ စာရေးရေး စကားပြောပြော တစ်ဖက်သား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်ဖို့က ရေးသူပြောသူရဲ့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း စဉ်းစားတတ်၊ ရေးတတ် ပြောတတ်တဲ့ အလေ့အကျင့်အပေါ် တည်ပါတယ်။ မူလစာတမ်းမှာ တင်ပြ ထားတဲ့အတိုင်း ခေတ်သုံးစကားကို အခြေခံပြီး ရေးရင်တော့ နေ့စဉ်သုံး စကားမို့ ဖတ်သူနာသူတွေ ပိုတောင်ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်ပါဦးမယ်။ စာလုံးပေါင်းပြဿနာ ဆိုတာက ပေါ်စရာအကြောင်း မရှိပါဘူး။ စာလုံးပေါင်း စနစ် ရှိရမယ့်အကြောင်း၊ ‘သူတို့လာကြတယ်ဆိုတာကို ဒဒွေးနဲ့ ဒို့၊ ဂငယ်နဲ့ ဂျ၊ ဒဒွေးနဲ့ ဒယ်ဖို့ မဟုတ်ပါဘူး’ လို့ မူလစာတမ်းမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားပြီးသားပါ။^၁ စာလုံးပေါင်းပြဿနာကို စိုးစိုးရိမ်ရိမ် ထောက်ပြကြ တဲ့အထဲမှာ မြန်မာ စာပေလောကက နာမည်ကြီး စာရေးဆရာကြီးများလည်း ပါပါတယ်။ ၁၉၆၈ နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက် အမှတ် ၇ အိုးဝေဂျာနယ်မှာ ရန်အောင်က ‘ဗဇင်ဇဂါးစာ ကျုပ်အမေဂ စဂဲ့ဒါ’ ဆိုပြီး သရော်ပါတယ်။ စာမတတ် တတ်နဲ့မို့ အသံထွက်သလို စာလုံးပေါင်းပြီး သူ့အမေရေး လိုက်တဲ့ စာကို နမူနာပြထားပါတယ်။ အဲဒီနှစ် နိုဝင်ဘာ ၃၀ ရက်

၁။ ယင်း၊ စာ ၈၆။

လုပ်သားနေ့စဉ်မှာ တက်တိုးက အပြောဘာသာစကား အရေးအသား
spoken language writing ဆိုပြီး ဦးလှရဲ့အရေးအသားကို ဝေဖန်တယ်လို့
သိရပါတယ်။^၁

အခုလို စာလုံးပေါင်းပြဿနာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အစိုးရိမ် ပိုကြ
တာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အကြောင်း ၂ ကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။ တစ်ကြောင်း
က မူလစာတမ်းကို ထောက်ခံကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တချို့ အပြောအဆို လွန်သွား
တာပါ။ ‘ရှေးဦးဗမာစာ’ စာတမ်းထဲမှာ ဒေါက်တာသန်းထွန်းက ‘ဗမာ
စကားကိုလည်း ဘာမှမနေဘဲ အသံထွက်အတိုင်း ရိုးရိုးလွယ်လွယ်နဲ့
ထိထိမိမိ ရေးသင့်တယ်’ လို့ တိုက်တွန်းထားတာ အထက်မှာ ပြောခဲ့ပါ
တယ်။ ပါမောက္ခချုပ် ဦးကျော်ရင်ကလည်း ‘သတ်ပုံကို အဲ ဂရုမစိုက်ဘဲ
အသံထွက်အတိုင်း ရေးချင်းတဲ့ရေးမယ် ဆိုတဲ့အကြောင်း’ ကြားရတဲ့ အတွက်
ဝမ်းသာတယ်လို့ အပြောအဆို လွန်သွားပါတယ်။ ဒေါက်တာ သန်းထွန်းနဲ့
ဦးကျော်ရင်တို့စကားမှာ ‘အသံထွက်အတိုင်း’၊ ‘ပြောသလိုပဲ’ တို့ ဆိုတဲ့
စကားတွေဟာ မူလစာတမ်းရဲ့ အဘော်နဲ့ မညီပါဘူး။ သူတို့အပြင်
မူလစာတမ်းကို ထောက်ခံဆွေးနွေးစာရေးတဲ့ မောင်စွမ်းရည်ကလည်း
‘ဒီနှစ်စာဆိုတော်နေ့မှာ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်းက စကားပြေကို
စကားပြောသလို ရေးကြဖို့ဆိုပြီး တိုက်တွန်းတဲ့ စာတမ်းတစောင် တင်
လိုက်တယ်’^၂ လို့ သူ့စာကို အစချီထားပါတယ်။ သူ့စာတလျှောက်လုံး
မှာလည်း ‘ပြောတဲ့စာ’ လို့ တစ်ခါတလေ သုံးတာကလွဲလို့ ‘ပြောသလိုရေး’
ဆိုတာကိုပဲ ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသွားပါတယ်။ အခုလို ထောက်ခံပြောဆို
သူတွေရဲ့စာမှာ စာတမ်းရဲ့အဘော်နဲ့ မညီညွတ်တဲ့ အသုံးအနှုန်းတွေ
ပါနေတော့ ရုတ်တရက် ဖတ်လိုက်မှတ်လိုက်တဲ့ ပရိသတ်က ‘စကားပြော

၁။ မောင်သာနိုး၊ ဗမာစာ ဗမာစကား၊ စာ ၁၉၅။-ခွဲစာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၂။
၂။ ယင်း၊ စာ ၂၀၂။

mgjoe.com

တဲ့အခါ အသံထွက်သလို စာရေးကြတော့မှာပါကလား။’ လို့ အလန် တကြားဖြစ်တာ မဆန်းပါဘူး။ ဝေဖန်ဆွေးနွေးသူတွေထဲမှာ စေ့စေ့စပ်စပ် ဖတ်ပုံရတယ်ဆိုတဲ့ ကောက်ချက်နဲ့ စောစောကညွှန်းခဲ့တဲ့ သိန်းအောင်တောင် ဇေဇေဝါဖြစ်သွားပါသေးတယ်။ ‘မြန်မာစာပေ အရေးအသားစာတမ်းသည် ပြောသလိုရေးဖို့ကို ဗဟိုပြုထားသည်ဟု မြင်သည်’ ဆိုပြီး သူ့ဆွေးနွေး စကားမှာ ဆိုထားပါတယ်။^၁ ‘လူထုသုံးခေတ်စကားကို သုံးပြီး စာရေးကြဖို့’ ဆိုတဲ့ မူလစာတမ်းထဲက အသုံးက ငုပ်သွားပြီး ‘အသံထွက်အတိုင်း’ တို့၊ ‘ပြောသလို’ တို့ ဆိုတဲ့ စကားတွေက ရှေ့ရောက် လာတော့တာကိုး။

စာလုံးပေါင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အစိုးရိမ်ပိုမိကြတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဒုတိယအကြောင်းက မူလစာတမ်းကို စေ့စေ့စပ်စပ် နားမထောင်မိကြ၊ မဖတ်မိကြ၊ မစဉ်းစားမိကြတာပါ။ နားမထောင်၊ မဖတ်မမှတ် မစဉ်း စားဘဲ နားစွန်နားဖျားကြားရာက အထိတ်တလန့် ဝေဖန်ကန့်ကွက်တဲ့ထဲမှာ စောစောကပြောခဲ့သလို ရန်အောင်တို့၊ တက်တိုးတို့ဘင် မကပါဘူး။ ဗိုလ်တ ထောင်သတင်းစာမှာ ‘မြစ်ဖျားဧရာ ရောင်စုံဖြာ’ ဆောင်းပါးရှည်အခန်း ရေးရာက ၇၁ ခု ဖေဖော်ဝါရီ ၆ ရက်ထုတ် သတင်းစာကနေ ဝေဖန်လိုက် တဲ့ ဦးသိန်းဖေမြင့်လို အထင်ကရ သတင်းစာဆရာကြီးလည်း ပါပါသေး တယ်။^၂ ကော်မရှင်ဖွဲ့ပြီး ပြုစုတယ်ဆိုပေမယ့် မူလစာတမ်း ပြုစုရာမှာ အခရာဖြစ်ပုံရတဲ့ မောင်သာနိုးခမျာ သူ ပြောတာဟာ ‘စကားပြောသလို စာရေးဖို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ကနေ့ ဗမာပြည်သူတွေ သုံးနှုန်းနေကြတဲ့ ခေတ်ပေါ် ဗမာစကား (Modern Burmese) ကိုယူပြီး စာပေရေးသားကြဖို့ တိုက်တွန်း’ တာ ဖြစ်တဲ့အကြောင်း အများကြီး လိုက်ရှင်းနေရပါတယ်။^၃

၁။ သိန်းအောင်၊ ဘာသာ၊ စာ၊ စကား၊ စာ ၃၇။ မြန်မာ့စာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၆။
 ၂။ ဗမာစာ ဗမာစကား၊ စာ ၂၀၄။
 ၃။ ယင်း၊ ၂၀၆။

စာတမ်းကို ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင် ဆွေးနွေးသူတွေမှာ အထင်ကရ နာမည်ကြီး စာရေးဆရာတွေပါပေမယ့် စာတမ်းရဲ့ တိုက်တွန်းချက်ကိုရော၊ ဘာသာစကားရဲ့ သဘာဝကိုရော ဂရုတစိုက်ဆင်ခြင်မိသူ ရှားပါတယ်။ စာတမ်းရဲ့ကိစ္စဟာ ဘာသာစကားကိစ္စပါ။ နေ့စဉ် စကားပြော အသက်မွေးနေရုံနဲ့၊ စာရေးအသက်မွေးရုံနဲ့ ဘာသာစကားရဲ့သဘာဝကို ဆင်ခြင်မိကြဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ တချို့နေရာတွေမှာ သဘောတူနိုင်တာ မတူနိုင်တာ အပထား။ ဘာသာစကားနဲ့ ပတ်သက်လို့ စိတ်ဝင်တစား အဖတ်အမှတ် အလေ့အလာ အဆင်ခြင်များတဲ့ ပညာရှင်တွေရဲ့ ဆွေးနွေးချက်ကသာ ဘာသာစကားအကြောင်း ဆွေးနွေးတဲ့နေရာမှာ ပညာပွားစရာ၊ ဆက်ပြီး ဉာဏ်ကစားစရာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ စကားပြေကော်မရှင်ရဲ့ စာတမ်းကို ဘာသာစကားစနစ်နဲ့ယှဉ်ပြီး ကန့်ကွက်သူ မရှိသလောက် ရှားပါတယ်။

အဲဒီလို အကြောင်းအကျိုး ခိုင်ခိုင်မာမာ ဆက်စပ်ဆွေးနွေး ကန့်ကွက်နိုင်သူ မပေါ်တာကြောင့်လား။ ခေတ်ပေါ်ဘာသာစကားနဲ့ရေးဖို့ လှုံ့ဆော်တဲ့ စာရေးသူတွေရဲ့ လှုံ့ဆော်နိုင်အားကြောင့်လား။ ဒါမှမဟုတ် ဘာသာစကားတစ်ရပ်ရဲ့ တိုးတက်မှု ဖြစ်စဉ်ကြောင့်လား။ ဘယ်အကြောင်းကြောင့်လဲဆိုတာကို အတိအကျ မပြောနိုင်ပေမယ့် ၆၅ ခု နောက်ပိုင်းမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ရေးတဲ့စာတွေ မြန်မာစာပေလောကမှာ များသထက် များလာပါတယ်။ ဒီနေ့ လူထုကြားကို အရောက်အပေါက်များတယ်လို့ ဆိုရမယ့် အပတ်စဉ်ထုတ် ဂျာနယ် စာမျက်နှာတွေကိုကြည့်ရင် ခေတ်သုံး ဗမာစကားအရေးအသား ခေတ်စားလာနေတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ရုတ်တရက် လက်လှမ်းမီရာ ဂျာနယ်တချို့မှာ တွေ့ရတဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသား စာမျက်နှာအရေအတွက်တွေကို ဟောဒီဇယားမှာ ကြည့်ပါ။

m.g.y.o.e.c.p.m

ဂျာနယ်အမည်	ခုနှစ်၊ လ	စာမျက်နှာပေါင်း	ခေတ်သုံးဗမာစကားစာမျက်နှာ
မနောမယ	၂၀၀၁ ဇွန် ၂၇	၁၅	၅
ပြည်ပြည်	၂၀၀၁ ဇွန် ၂၉	၁၄	၈
နံနက်ခင်းသတင်း	၂၀၀၁ မေ ၁၇	၁၄	၈

ဒါ့ပြင် ၆၅ ခု နိုင်ငံဘာလ စာတမ်းမတင်ခင်က လစဉ်ထုတ် မဂ္ဂဇင်းတချို့နဲ့ အခုခေတ် မဂ္ဂဇင်း တချို့မှာပါတဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစာမျက်နှာ အရေအတွက်တွေကိုလည်း နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရင် ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ အရေးအသား အများကြီး ပိုတွင်ကျယ် လာတယ်ကို သတိထားမိနိုင်ပါတယ်။ တချို့လစဉ်ထုတ်မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ စာမျက်နှာအားလုံးရဲ့ ၅၀ ရာနှုန်းကျော်မှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ရေးတဲ့ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွေ တွေ့ရပါတယ်။ ဗမာစာအရေးအသားသစ် စာတမ်း ပြုစုသူတွေ မျှော်မှန်းသလို ရုတ်တရက် ဝန်းဒိုင်းဆိုပြီး ချက်ချင်း ပြောင်း မသွားပေမယ့် ခေတ်သုံးဗမာစကားဘက်ကို တရွေ့ရွေ့ကူးနေတာ မြင်နိုင် ပါတယ်။

စာတမ်းမတင်ခင်ကာလ

မဂ္ဂဇင်းအမည်	ခုနှစ်၊လ	စာမျက်နှာ ပေါင်း	ခေတ်သုံး ဗမာစကားစာမျက်နှာ	မှတ်ချက်
ဂူမဝ	၁၉၆၄ ဖေဖော်ဝါရီ	၂၅၆	၇	ကွက်စိပ်
မြဝတီ	၁၉၆၅ နိုဝင်ဘာ	၂၅၀	၃	မောင်သူတရဲ့ပေးစာ
သွေးသောက်	၁၉၆၂ ဖေဖော်ဝါရီ	၂၇၀	၁၈	အပြန်အလှန်ပေးစာ
ငွေတာရီ	၁၉၆၅ နိုဝင်ဘာ	၂၅၀	၃	မောင်သူတရဲ့ပေးစာ

ခေတ်သုံးဗမာစကားသုံးရမယ့် အကြောင်းအရာတွေမို့သာ ခေတ်
သုံးဘာသာစကားနဲ့ ရေးခဲ့တာဆိုတာ တွေ့ရပါမယ်။

ယခု

မဂ္ဂဇင်းအမည်	ခုနှစ်လ	စာမျက်နှာပေါင်း	ခေတ်သုံးဗမာစကား စာမျက်နှာ	ရာနှုန်း
ဓန	၂၀၀၁ နိုဝင်ဘာ	၁၆၈	၇၉	၄၇
ငွေတာရီ	၂၀၀၁ နိုဝင်ဘာ	၁၆၀	၂	၁၃
မဟေသီ	၂၀၀၀ ဖေဖော်ဝါရီ	၂၀၀	၇၅	၃၇
မြားနတ်မောင်	၂၀၀၁ ဇူလိုင်	၁၈၄	၁၀၅	၅၇
ရွှေအမြုတေ	၂၀၀၁ ဖေဖော်ဝါရီ	၁၈၈	၁၂၈	၆၈

ဂျာနယ်တွေ၊ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားပြေ စာမျက်
နှာတွေ တိုးလာရုံမဟုတ်သေးဘူး။ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကဗျာတွေ
ကို ကြည့်ရင်လည်း အများစုက ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ဖြစ်ကုန်ကြပါပြီ။
ဒါပေမယ့် ခေတ်သုံးဗမာစကား စကားပြေကိုပဲ ဦးတည်ဆွေးနွေးချင်တာမို့
ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ရေးဖွဲ့ထားတဲ့ ကဗျာတွေအကြောင်း ဒီမှာ အကျယ်
မပြောတော့ပါဘူး။

ဂျာနယ်တွေ၊ မဂ္ဂဇင်းတွေပြီးတော့ နောက်ထပ် နေ့စဉ် ဘာသာ
စကားသုံးတဲ့နေရာက သတင်းဌာနတွေပါ။ သတင်းဌာန ဆိုရာမှာ မြန်မာ
နိုင်ငံ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ဗဟိုသတင်းထုတ်ပြန်ရေးဌာန ၂ ခုက
၁၉၆၅ ကနေ ဒီနေ့အထိ သတင်းစာနဲ့ အသံလွှင့်ဌာနတွေပါ။ နောက်ပိုင်း
မှာ ရုပ်မြင်သံကြားပေါ်လာတော့ အသံလွှင့်ဌာနထဲမှာ မြန်မာ့ရုပ်မြင်

သံကြားဌာနကိုလည်း ထည့်တွက်ရမှာပေါ့။ သတင်းစာမှာ စာအရေးအသားဟာ ယေဘုယျအားဖြင့် ‘အပြောင်းအလဲမရှိဘူး’ ဆိုနိုင်ပေမယ့် ပြင်ပစာရေးသူတွေကတော့ တစ်ခါတစ်ခါ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ဝင်ရေးတာ တွေ့ရပါမယ်။ အသံလွှင့်ဌာနတွေထဲမှာ မြန်မာ့အသံက အသံလွှင့်ချက်တွေ မပြောင်းလဲပါဘူး။ သတင်းအသံလွှင့်တဲ့အခါမှာ ရှေးကအတိုင်း စာသံပေသံနဲ့ အသံလွှင့်နေဆဲပါပဲ။ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားသတင်း အသံလွှင့်တဲ့အခါမှာ အတန်အသင့် ပြောင်းလဲသွားတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ပရိသတ်ကို ရုပ်ရောအသံပါလွှင့်ပြီး တိုက်ရိုက်ပြောနေရတော့ စာသံပေသံနဲ့ ပြောနေရင် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ချောမွေ့သင့်သလောက် ချောမွေ့နိုင်မယ် မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားသတင်းတွေကို ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ကြားရတာပါ။

အခုလို စာနယ်ဇင်းလောက၊ သတင်းလောကမှ ခေတ်သုံးဗမာစကား နေရာရလာတာ မှန်ပေမယ့် စံဘာသာစကားအဆင့် ရောက်မလာသေးတာ တွေ့နေရပါသေးတယ်။ စာနယ်ဇင်းလောက ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသားမှာ စာသံပေသံတွေ ကျန်မြဲကျန်နေပြီး တန်းမြင့် ဘာသာစကား အဆင့်မှာပဲ ရှိနေသေးတာကို ဟောဒီကောက်နုတ်ချက် တချို့မှာ ကြည့်ပါ။

- ၁- မြန်မာ့ဘောလုံးရွှေခေတ် ပြန်ရောက်ရန်အတွက် နည်းလမ်းအသွယ်သွယ်များ စဉ်းစားကြရာတွင် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန်အတွက် စာရေးသူတို့၏စကားပိုင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသော အချက်များကို တင်ပြလိုက်ရခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။^၁
- ၂- သူတပည့်ကျောင်းသားများစွာကို ဒီလို စာပေဟောပြောပွဲ မျိုးသို့ တက်ရောက် နားထောင်စေပါတယ်။^၂

၁။ နံနက်ခင်းကျာနယ်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၀ မေ ၁၇၊ အချပ်ပို၊ စာ ၂။
 ၂။ ပြည်မြန်မာကျာနယ်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၀ နိုဝင်ဘာ ၁၆၊ စာ ၁၃။

mg yoe . com

- ၃- သင်္ဘောကပ္ပတိန်က သင်္ဘောခုတ်မောင်းစဉ် မြစ်ရဲ့ဝဲယာ မှာ မြင်တွေ့ရသော ထင်ရှားသည့် အဆောက်အဦးများကို ရှင်းပြသွားပါတယ်။^၁
- ၄- ရူးသွပ်အောင် ဖမ်းဆီးခြင်းခံရမှုကိုလည်း ခုခါမှာတော့ ရိုးသားစွာ ဝန်ခံပါရစေ။^၂
- ၅- တာဝန်ကျေခြင်း၊ သစ္စာရှိခြင်းနဲ့ ဝတ္တရားကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းတွေဟာ ဇနီးတိုင်းမှာရှိရမယ့် အရည်အချင်းတွေ မဟုတ်လား။^၃

ရုတ်တရက် တွေ့တာကို နမူနာအနေနဲ့ ပြလိုက်တဲ့ ဒီကောက်နှုတ်ချက်တွေမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ စာဟန် ရောထွေးနေတာ အထင်အရှားတွေ့နိုင်ပါတယ်။

စာနယ်ဇင်းတွေမှာသာ မဟုတ်ဘူး။ တိုက်ရိုက်ပြောဆို ထုတ်လွှင့်နေရတဲ့ ရုပ်မြင်သံကြား၊ ရေဒီယိုမှာ ကြားရတတ်တဲ့ အပြောတွေမှာလည်း ရေးဟန်မစင်သေးဘဲ တန်းမြင့်ခေတ်သုံးဘာသာစကားအဆင့်မှာ ရှိနေပါသေးတယ်။ နမူနာအနေနဲ့ ၂၀၀၀ ပြည့် ဒီဇင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့ည မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားအစီအစဉ် သတင်းကြေညာချက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

‘ပြပွဲမှာ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိတဲ့ တိုင်းရေးဆေးကဏ္ဍမှာ နိုင်ငံတော်မှ တာဝန်ရှိသူများရဲ့ ဆောင်ရွက်မှုများကို ဓာတ်ပုံများဖြင့်လည်းကောင်း၊ ညွှန်ကြားချက်များကို ပုံစံတစ်ကြီးများ

၁။ ရွှေအမြုတေ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၁ မေ၊ စာ ၁၁၆။
 ၂။ ရွှေအမြုတေ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၀ ဖေဖော်ဝါရီ၊ စာ ၁၁၀။
 ၃။ မြားနတ်မောင်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၁ ဇူလိုင်၊ စာ ၈၃။

mggyoe.com

ရေးသားပြီး လည်းကောင်း ပြသခြင်း၊ တိုင်းရင်းဆေးဝါး သုတေသနစမ်းသပ်မှုများကို လက်တွေ့ပြသခြင်း၊ တိုင်းရင်းဆေးကောင်စီဝင် ဆရာကြီးများက ဆေးကုထုံးများကို လက်တွေ့ကုသပေးခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပေါက်ရောက်သော ပရဆေးပင်များကို ပန်းခြောက် သဏ္ဍာန်ပြုလုပ်ပြီး ၎င်းတို့ပေါက်ရောက်ရာ ဒေသ အလိုက် မြန်မာပြည်မှာ ရေးဆွဲဖော်ပြခြင်းတို့ဖြင့် ပြသထားတဲ့အပြင်၊ ပုဂ္ဂလိကတိုင်းရင်းဆေးဝါး ထုတ်လုပ်သူများကဏ္ဍနဲ့ ပုဂ္ဂလိကတိုင်းရင်းဆေးဝါး ကုန်ကြမ်းရောင်းဝယ်သူများကဏ္ဍတို့မှာ ပုဂ္ဂလိကဆေးဝါး ထုတ်လုပ်သူများက ၎င်းတို့ထုတ်လုပ်သော ဆေးဝါးများကို ခေတ်မီစက်ကိရိယာများနှင့် တွဲဖက်ပြီး ပြသထားကာ ပုဂ္ဂလိကတိုင်းရင်းဆေးဝါး ကုန်ကြမ်းရောင်းဝယ်သူများက မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ထွက်ရှိတဲ့ ပရဆေး ကုန်ကြမ်းနမူနာများကို အခန်းငယ်များဖြင့် ပြသထားပါတယ်။’

‘ဆောင်ရွက်လျက်ရှိ’တို့၊ ‘ဓာတ်ပုံများဖြင့် လည်းကောင်း’ တို့၊ ‘ပိုစတာကြီးများ ရေးသားပြီး လည်းကောင်း’တို့၊ ‘၎င်းတို့’ တို့လို စာသံပေသံတွေဟာ သတင်းကြေညာချက်ထဲမှာ ပြည့်နှက်နေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နာမဝိသေသနနောက်ဆက် ‘တဲ့’နဲ့ ဝါကျအဆုံးအသတ် ‘တယ်’ကို သုံးထားတော့ စကားပြောဟန်လည်း ပါပါတယ်။ ဒါကြောင့် စံဗမာစကားပီပီသသ မဟုတ်သေးဘူးလို့ ဆိုရတာပါ။

mgyoe.com

စံဗမာစကားပီပီသသနဲ့ သတင်းလွင့်ထုတ်ဖို့ နှောင့်နှေးနေတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်က မြန်မာ့အသံတို့ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားတို့မှာ အခုလို ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ စာသံ အရော့ရော့ အထွေးထွေး ဖြစ်နေတာကို နားလည်ဖို့ မခက်ပါဘူး။ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့ အစည်းတွေဆိုတော့ ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်းလုပ်ဖို့ တာဝန်ရှိပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ဘီဘီစီ၊ ဗွီအိုအေ၊ အာရ်အက်ဖ်အေ၊ နော်ဝေရေဒီယိုတွေလို မြန်မာလို ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ သွက်သွက်လက်လက် နှောင့်ထုတ်လွင့်နေတဲ့ ပြည်ပသတင်းဌာနတွေက အသံလွင့်ချက်တွေမှာလည်း စာသံပေသံတွေ မကြာမကြာ ပါလာတတ်ပါတယ်။ စာသံပေသံရောပြီး စံဗမာစကား မပီသဖြစ်နေတာကို ဟောဒီသာခေတ်တချို့မှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

- ၁- ဥရောပရှိ ဈေးဆိုင်များ။ (ဘီဘီစီ၊ ၂၀၀၂ ဇန်နဝါရီ ၂ ဘီဘီစီ ညနေပိုင်းအစီအစဉ်)
 ဥရောပက ဈေးဆိုင်တွေ။ (စံဗမာစကား)
- ၂- လုံခြုံရေးတင်းကျပ်စွာ ချထားတဲ့အောက်မှာ ကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆိုခဲ့ပါတယ်။ (ယင်း)
 လုံခြုံရေး တင်းတင်းကျပ်ကျပ်ချပြီး ကျမ်းသစ္စာကျိန်ခဲ့ပါတယ်။ (စံဗမာစကား)
- ၃- အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်မှ အာဂျင်တီးနားဆိုင်ရာ လေ့လာရေး အစီအစဉ်။ (ယင်း)
 အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်က အာဂျင်တီးနားဆိုင်ရာ လေ့လာရေးအစီအစဉ်။ (စံဗမာစကား)
- ၄- လမ်းမတွေပေါ်မှာ ဆူပူလှုပ်ရှားစေခဲ့တာဟာလည်း သူ့အနေနဲ့ မလုပ်သင့်တဲ့အလုပ် ဖြစ်သွားစေခဲ့ပါတယ်။ (ယင်း)

လမ်းမတွေပေါ်မှာ အဆူအပူ ခိုင်းခဲ့တာဟာလည်း သူ့အနေနဲ့ မလုပ်သင့်တဲ့အလုပ် လုပ်ရာရောက်သွားပါတယ်။ (စံဗမာစကား)

၅- လန်ဒန်မြို့ ဘီဘီစီမှ မြန်မာပိုင်းအစီအစဉ်တွေကို နားဆင်နေကြတာဖြစ်ပါတယ်။ (ယင်း)

လန်ဒန်မြို့ ဘီဘီစီက မြန်မာပိုင်းအစီအစဉ်တွေကို နားဆင်နေကြတာပါ။ (စံဗမာစကား)

၆- စတင်ပြုလုပ်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ (၂၀၀၂ ဇန်နဝါရီ ၂ ဗွီအိုအေ နံနက်ပိုင်း)

စလုပ်နေပါပြီ။ (စံဗမာစကား)

၇- အဲဒီအုပ်စု ၂ ခုရဲ့သတင်းကို သိရှိလိုလို့။ (ယင်း)

အဲဒီအုပ်စုရဲ့သတင်းကို သိရှိချင်လို့။ (စံဗမာစကား)

၈- အစည်းအဝေးကို ကျင်းပမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ (ယင်း)

အစည်းအဝေးကို ကျင်းပပါမယ်။ (စံဗမာစကား)

၉- ၅၆ ရာနှုန်းဖြစ်တဲ့ လူ ၁၀၁၃ ဦးက (ယင်း)

၅၆ ရာနှုန်း လူ ၁၀၁၃ ဦးက (စံဗမာစကား)

၁၀- ပိုပြီးဆိုးရွားတဲ့ အခြေအနေကို တွန်းပို့ခဲ့ကြပါတယ်။ (ယင်း)

ပိုဆိုးသွားပါတယ်။ (စံဗမာစကား)

၁၁- ဒုက္ခသည်များ နေထိုင်လျက်ရှိတဲ့

(၂၀၀၂ ဂျန်နဝါရီ ၂ အာရ်အက်ဖ်အေ ညနေပိုင်း)

ဒုက္ခသည်တွေနေတဲ့ (စံဗမာစကား)

၁၂- နောက်လိုက် ၂၀ ကျော်မျှကျ (ယင်း)

နောက်လိုက် ၂၀ လောက်ကျ (စံဗမာစကား)

- ၁၃- အေပီသံတင်းတစ်ရပ်မှ ဖော်ပြထားပါတယ်။ (ယင်း)
အေပီသံတင်းတစ်ရပ်က ဆိုပါတယ်။/ အေပီသံတင်းတစ်ရပ်
မှာ ပါပါတယ်။ (စံဗမာစကား)
- ၁၄- အမြွှာညီအစ်ကိုအား ပြန်လည်နေရာချထားရေး (ယင်း)
အမြွှာညီအစ်ကိုကို ပြန်နေရာချထားဖို့ (စံဗမာစကား)
- ၁၅- စသည်တို့အပေါ် သူမရဲ့အမြင်ကို ပြောကြားခဲ့ပါတယ်။
(၁၉၉၉ အောက်တိုဘာ ၁၆ရက် အာရ်အက်ဖ်အေ မနက်
ပိုင်း)
ဆိုတာတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ သူ့အမြင်ကို ပြောခဲ့ပါတယ်။
(စံဗမာစကား)

ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ရေးဖို့ ကြိုးစားနေရက်က အခုလို ရေးဟန်
တွေအရိပ်က မလွတ်နိုင်ဘဲ ဘာဖြစ်လို့များ နောက်ဆုတ်နောက်ဆုတ် ဖြစ်နေ
ရတာပါလိမ့်။ အဲဒါကို ဆင်ခြင်ကြည့်တဲ့အခါ တခြားတခြားအကြောင်းတွေ
ရှိနိုင်သေးပေမယ့် ပဓာနကျတဲ့ အကြောင်းကတော့ ဗမာစာအရေးအသား
သစ်စာတမ်းမှာ ခွဲခြားပြထားတဲ့ ခေတ်သုံးဘာသာစကား ၃ မျိုးထဲက
'တန်းမြင့်ဘာသာစကား' ဘက်ကို စိတ်ညွတ်နေမိလို့ ဖြစ်မယ် ယူဆရ
ပါတယ်။ စာတမ်းမှာ 'ပေါရာဏသုံးစကားတွေ ဘာတွေ ညှပ်ပြီး လှလှပပ
ခန့်ခန့်ညားညားဖြစ်လာအောင် စာရွက်နဲ့ဖောင်တိန်နဲ့ ပြင်ဆင်လာပြီးမှ
ဖတ်ကြားပြောဆိုတဲ့ မိန့်ခွန်းလို၊ ဟောပြောချက်လို တန်းမြင့်ဘာသာစကား'
ဆိုပြီး ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။^၁ ဗမာစာအရေးအသားသစ်စာတမ်းကို ကော်မရှင်
ကိုယ်စား ဖတ်သွားတဲ့ မောင်သာနိုး၊ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ရေးဖို့ နှိုးဆော်တဲ့
နေရာမှာ တက်တက်ကြွကြွ ရှေ့ဆောင်တဲ့ မောင်သာနိုးရဲ့ အရေးအသား

၁။ ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်နှင့် စာတမ်းများ၊ စာ ၈၆။

mgyoe.com

တွေမှာလည်း အခုထိ အဲဒီတန်းမြင့်ဘာသာစကား အရေးအသား အကျင့်
စွဲနေတာကို တွေ့နေရတုန်းပါပဲ။

‘ဘုရားသခင်ဟာ သူတစ်ပါးအကူအညီမပါ
ကိုယ်တော်တိုင် အားထုတ်ကာ အလုံးစုံ သိမြင်တော်
မူတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိတော်မူလျက် အမြတ်
ဆုံးဆရာတစ်ဆူအဖြစ် လောကမှာ ပေါ်ထွန်းတော်
မူခဲ့တယ်။’^၁

ဒါကို ဗမာစာပေအရေးအသားသစ် စာတမ်းအဆိုအရ ‘စံဘာသာ
စကား’ လို့ခေါ်တဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစကားစစ်စစ်နဲ့ ပြန်ရေးရင်၊ ‘ဘုရားသခင်
ဟာ ဘယ်သူ့အကူအညီမှမပါဘဲ ကိုယ်တော်တိုင်အားထုတ်ပြီး အလုံးစုံ
သိမြင်တော်မူတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူပြီး လောကမှာ အမြတ်
ဆုံးဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်လာတယ်။’ လို့ ရေးနိုင်ပါတယ်။

တန်းမြင့်ဘာသာစကားထက် စံဘာသာစကားက ခေတ်သုံး
ဘာသာစကားစစ်စစ်မို့ စကားလည်း ကျစ်လျစ်၊ အဓိပ္ပာယ်လည်း ရှင်းရှင်း
လင်းလင်းရှိပြီး ဒိုးခနဲ ဒေါက်ခနဲ နားလည်လွယ်မှာကို ဆင်ခြင်ကြည့်စေ
ချင်ပါတယ်။ တန်းမြင့်ဘာသာစကားအစွဲအလမ်းက ရုန်းမထွက်နိုင်တော့
စောစောက သာဓကပြခဲ့တဲ့ အခုခေတ်စာနယ်ဇင်းတွေ၊ အသံလွှင့်ဌာန
တွေက အရေးအသား အပြောအဆိုတွေဟာ ဗမာစာအရေးအသားမှာ
တန်းမြင့်ဘာသာစကားအဆင့်တော့ ရောက်နေပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

တန်းမြင့်ဘာသာစကားဆိုတာ ဗမာစာအရေးအသားသစ်
စာတမ်းရှင်တွေ ပြုပြင်တော်လှန်ပစ်ချင်တဲ့ ‘စာသံပေသံ’ အရေးအသားနဲ့
သိပ်မခြားနားပါဘူး။ တန်းမြင့်ဘာသာစကားဟာ ခေတ်သုံးစကားရော

၁။ မောင်သာနိုး (ဘာသာပြန်)၊ နိရောဓသစ္စာ၊ စာ ၁။-ဝိဇယ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၆။

ရှေးသုံး စာသံပေသံတွေရော ရောထွေးနေတော့ ‘စာသံပေသံ’ ရေးဟန်နဲ့ ‘စံဘာသာစကား’ ကြားမှာ ရှိပါတယ်။ စာသံပေသံရေးဟန်နဲ့ တန်းမြင့် ဘာသာစကားရေးဟန် ဝါကျအဆုံးသတ်တွေမှာ ‘သည်’ နဲ့ ‘တယ်’ ခြားနားတာ မှန်ပါတယ်။ တချို့သဒ္ဒါစကားလုံးတွေမှာ တစ်ခါတလေ ကွာတတ်ပြီး တစ်ခါတလေ မကွာတတ်ပါဘူး။ ‘မှ’ နဲ့ ‘က’ လို သဒ္ဒါ စကားလုံးတွေကို အလဲအလှယ် သုံးတတ်တာကိုကြည့်ပါ။ ပြီးတော့ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံးတွေမှာ ဝေဝေဆာဆာ ဖွဲ့တတ်တာချင်းလည်း သိပ် မထူးပါဘူး။ ‘စ’ လို့ပြောရင် ပြီးနိုင်ရက်နဲ့ ‘စတင်’၊ ‘ပြော’ လို့ဆိုရင် ပြီးနိုင်ရက်နဲ့ ‘ပြောကြား’ သုံးတာမျိုးကို ကြည့်ပါ။

ဒီလိုသိပ်မကွာတော့ စံဘာသာစကားနဲ့ ပြဒါးတစ်လမ်း သံ တစ်လမ်းဖြစ်ပြီး မရှင်းမလင်း လိုရင်းမရောက် စကားဖွာတဲ့နေရာမှာ တန်းမြင့်ဘာသာစကားနဲ့ စာဟန်ပေဟန် အတူတူပါပဲ။ သဒ္ဒါစကားလုံး တွေမှာ စံဗမာစကားနဲ့ ဖီလာဖြစ်တတ်ပုံ နမူနာတစ်ခု ကြည့်ပါ။ ‘မှ’ ဆိုတဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံးကို ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာ ကတ္တားနောက်ဆက်အနေနဲ့ မသုံးတာ အများသိပါ။ ဒါပေမယ့် ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာ သုံးနေကျ ‘က’ ကို သုံးလိုက်ရင် ရိုးနေအိနေပြီး သေးနပ်တယ်လို့ အထင်ရောက်ကြ ပုံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တချို့က အစည်းအဝေး အခမ်းအနားတွေမှာ ပြောရိုးပြောစဉ် ‘ဥက္ကဋ္ဌကြီးက မိန့်ခွန်းပြောပါတော့မယ်။’ အစား ခမ်းခမ်းနားနားဖြစ်ချင် ဇောနဲ့ ‘ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှ မိန့်ခွန်းပြောကြားပါတော့မယ်။’ ဆိုပြီး တန်းမြင့် ဘာသာစကားသုံးဖို့ ကြိုးစားလိုက်တော့ တလွဲတချော် ဖြစ်သွားပါရော။ နောက်ပြီး ဗမာစာအရေးအသားမှာ ‘ကို’နဲ့ ‘အား’ အသုံးမှားကြတာကလည်း အရေးအသားမှာပဲရှိတဲ့ ‘အား’ ဆိုတဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံးသုံးရင် တန်းမြင့်သွား လိမ့်မယ်။ ခမ်းနားသွားလိမ့်မယ်လို့ထင်တဲ့ အစွဲအလမ်းအမှားကြောင့်ပါပဲ။

မလိုလည်း မလိုလားအပ်။ ဘယ်လိုမှလည်း ပြဿနာ မဖြစ်အပ်ဘဲ သဒ္ဒါ ပြဿနာ ဖြစ်လာတာပေါ့။ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံးတွေမှာ ကြည့်ဦးမလား။ ခမ်းနားချင်ဇော ဖွယ်ရာချင်ဇောနဲ့ လုံးတွဲကြိယာတွေကို လိုအပ်တာထက် ပိုသုံးတော့ ‘ရောက်’ လို့၊ ‘သွား’ လို့ လုံးချင်းသုံးရင်း လိုရင်းတိုရှင်း ပြီးနိုင်ရက်နဲ့ ‘ရောက်ရှိ’ တို့၊ ‘သွားရောက်’ တို့လို ခပ်ဖွာဖွာ သုံးမိတာပေါ့။ တကယ့်စံဗမာစကားစစ်စစ်မှာ ‘သူ’ ဆိုတာ ကျား၊မ လိင်မခွဲဘဲ သုံးနိုင်ရက်နဲ့ စာသံပေသံပေါက်မှ ယဉ်ကျေးတယ် ထင်တော့ ‘သူမ’ ဆိုပြီး တလွဲတချော် ရေးကုန်တော့တာပေါ့။ တစ်ခါထပ်ပြီး ဝါကျအဆင့်ကို တက်ကြည့်ဦး မလား။ စံဗမာစကားစစ်စစ်မှာ ‘ဖြစ်ပါတယ်’ ဆိုတာ မသုံးပါဘူး။ ဗမာ စကားရဲ့ မူလသဘာဝမှာကိုက ‘I am a teacher’ ဆိုတဲ့ ဝါကျမှာလို ဖြစ်ကြောင်းပြချင်ရင် ‘ကျွန်တော် ဆရာပါ’ လို့ ပြောရုံပါပဲ။ အခုတော့ တန်းမြင့်ဗမာစကားဆရာတွေက ‘ကျွန်တော် ဆရာဖြစ်ပါတယ်။’ တဲ့။ အလားတူပဲ ‘ကျွန်တော် သွားပါမယ်။’ လို့ ပြောတာက ဗမာစကားရဲ့ အခြေခံစနစ်ပါ။ ဒါပေမယ့် ခမ်းနားချင် ကွန့်ချင်တဲ့ တန်းမြင့်ဗမာစကား သမားတွေက ‘ကျွန်တော် သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။’ လို့ ပြောကုန် ရေးကုန်ကြ ရော။ ဘာထူးသလဲဆိုတော့ ဗမာစကားက စကားဖွာလိုက်တာလို့ မေးငေါ့ ခံရတာပဲ ထူးပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်အနေနဲ့က မထူးလှပါဘူး။

ဒါကြောင့် ခေတ်သုံးဗမာစကားကို ထိထိရောက်ရောက် သုံးချင် ရင် ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်စာတမ်းထဲမှာ စကားပြေကော်မရှင်က ‘ပညာတတ်တွေ ပြောဆိုသုံးနှုန်းနေတဲ့စကား ဖြစ်သော်လည်း ဗမာစကား တတ်သူတိုင်း နားလည်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ သာမန်စကား’ လို့ ဖွင့်ဆိုထားတဲ့ စံဘာသာစကားကို သုံးသင့်ပါတယ်။ စံဘာသာစကားနဲ့ ရေးဖို့ဆိုတာ နိစ္စဉူ စကားပြောနေကြတဲ့အတိုင်း အထားအသို အဆက်အစပ်မဲ့ ပြောဟန်

မျိုး မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒီနေ့စဉ်သုံးစကားတွေကိုပဲ စကားလုံး အဆင့်၊ ပုဒ်စုအဆင့်၊ ဝါကျအဆင့်ဆိုတဲ့ အဆင့် ၃ ရပ်လုံးမှာ စနစ်တကျ စီစဉ်ဖွဲ့စည်း ပြောဆိုသွားရမယ့်သဘောပါ။ အခုလက်ရှိ သုံးနေကြတဲ့ တန်းမြင့်ဘာသာစကားတွေထဲက ဘယ်သဒ္ဒါစကားလုံးတွေ၊ အဓိပ္ပာယ် စကားလုံးတွေ၊ ဘယ်ဝါကျမျိုးတွေကို စံဘာသာစကားနဲ့ ဘယ်လို ဘာကြောင့်ရေးနိုင်တယ်ဆိုတာ ‘နောက်ဆက်တွဲဇယား ၁၊ ၂၊ ၃’ မှာကြည့်ပါ။ ပေးထားတဲ့ နမူနာတွေဟာ အသံလွှင့်ဌာနတွေက အသံလွှင့် တဲ့အခါ အမှန်တကယ်ကြားရတဲ့ နမူနာတွေပါ။ အသံလွှင့်ဌာန အမည်နဲ့ ရက်စွဲတွေ အတိအကျ မပေးလိုက်တာကို ခွင့်လွှတ်စေချင်ပါတယ်။ ပြထား တဲ့ သာဓကတွေကိုကြည့်ရင်း စံဘာသာစကားမှာ မသုံးတဲ့ သဒ္ဒါစကား လုံးတွေ၊ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံးတွေ၊ ဝါကျတွေ တန်းမြင့်ဘာသာစကားမှာ ဘယ်လောက်တွင်ကျယ်နေတယ်ဆိုတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ဘယ်လိုရေးမလဲ

ဒီစာတမ်းဟာ အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်းက တင် သွင်းခဲ့တဲ့ စာတမ်းလို ဗမာစာအရေးအသား တော်လှန်ရေးလုပ်ဖို့ နှိုးဆော် တဲ့စာတမ်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီနေ့ မြန်မာစာပေလောကမှာ ‘စာဟန်’နဲ့ရေးရေး၊ ‘ခေတ်သုံးဗမာစကား’နဲ့ရေးရေး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထိထိရောက်ရောက် ရေးတတ်ကြတာမို့ စာရေးကောင်းလို့ အသိအမှတ် အပြုခံရတဲ့ စာရေးသူတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးအသင်းကို ဦးဆောင်သွား ခဲ့တဲ့ လူထုဦးလှတို့၊ အခုအခါ ‘ခေတ်သုံးဗမာစကား’နဲ့ တစ်သမတ်တည်း ရေးနေတဲ့ လူထုဒေါ်အမာတို့ရဲ့ စာတွေကိုပဲ ကြည့်ပါ။ သူတို့ရဲ့စာတွေဟာ ရေးဟန်နဲ့ ရေးတုန်းကရော ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ရေးတော့ရော ပြောစမှတ်

mgyoe.com

ဖြစ်လောက်အောင် ဖတ်လို့ ကောင်းတာချည်းပါပဲ။ ဒီအတိုင်းပဲ ‘စာဟန်၊ ပြောဟန်’ ၂ မျိုး ရောထွေးရေးတက်ပြီး ဘယ်နေရာမှာ စာဟန်နဲ့ရေးလဲ၊ ဘယ်နေရာမှာ ပြောဟန်နဲ့ရေးလဲဆိုတာ စာဖတ်သူတွေ သတိတောင် မထားမိလောက်အောင် အရေးကောင်းတဲ့ သော်တာဆွေရဲ့စာတွေကိုလည်း သတိထားနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို ဘယ်ဟန်နဲ့ပဲရေးရေး ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနဲ့ ရေးတတ်တဲ့စာရေးဆရာတွေ အများကြီးမို့ တစ်ဦးချင်းစီ ထောက်ပြမနေတော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ‘စာဟန်’နဲ့ ရေးပါ။ ‘ခေတ်သုံး ဗမာစကား’နဲ့ ရေးပါလို့ မတိုက်တွန်းပါဘူး။

ဒါပေမယ့် ‘ခေတ်သုံးဗမာစကား’နဲ့ ရေးမယ်ဆိုရင်တော့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်နဲ့ ‘ခေတ်သုံးဗမာစကား’ ပီသအောင် ‘စံဘာသာစကား’ကို သုံးသင့်တယ်လို့ အဆိုပြုချင်ပါတယ်။ ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း ‘ခေတ်သုံးဗမာစကား’အရေးအသားမှာ တန်းမြင့်ဘာသာစကားကို သုံးနေရင် ‘စာဟန်’အရေးအသားမှာ တွေ့ရတတ်တဲ့ အမူအရာတွေပါနေလို့ စံစကားနဲ့ ကွာဟနေပါဦးမယ်။ စကားတွေဖွာပြီး လိုရင်း မရောက်နိုင် ဖြစ်တတ်ပါဦးမယ်။ စံဘာသာစကားစစ်စစ်ကိုသုံးရင်တော့ ခေတ်သုံးစကားနဲ့ အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်မယ်။ စကားအသုံးအနှုန်း ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်နဲ့ ထိထိရောက်ရောက် ဖြစ်လာမယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ နောက်ပြီး ‘စံဘာသာစကား’ သုံးတဲ့အခါ ပိုလွယ်လာမယ့်အချက်က ဘယ်လိုသုံးရင် မှန်တယ် ဘယ်လို သုံးရင်မှားတယ်ဆိုတာ ခေါင်းကုတ်နေစရာမလိုတော့ဘဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ဆရာတင်နိုင်ခွင့် ရလို့ပါပဲ။ ကိုယ်ဘယ်လို ပြောတတ်သလဲ။ အဲဒီလိုပြော တတ်ရင် မှန်နေပြီဆိုတာ ကျမ်းညှိမနေဘဲ သိနိုင်ပါပြီ။ တချို့ဆို ‘စာသံ’နဲ့ ‘စံစကား’ရောပြီး ပြောတတ် ဆိုတတ်ပါလိမ့်မယ်။ ‘ဒါသော်လည်း’ တို့၊ ‘အဲဒီလို တွေ့ပြီးသကာလ’တို့။ အဲဒီလို ပြောလေ့ရှိရင်လည်း အဲဒီလို

ရေးလိုက်ရုံပါပဲ။ ဒါကို စာဖတ်တဲ့ ပရိသတ်က ‘ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ခေတ်သုံး ဗမာစကား’ အနေနဲ့ လက်ခံနားလည်သွားပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမယ့် ‘စံဘာသာစကား’နဲ့ရေးတဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာ လည်း တကယ်မပြောတဲ့ ဘာသာစကားတွေ လုံးဝစင်သွားပြီလို့ မဆိုလို ပါဘူး။ ‘တန်းမြင့်ဘာသာစကား’ရဲ့အရှိန်က ကျန်သင့်သလောက် ကျန်နေ ဦးမှာမို့ ‘ရေးဟန်’ဘာသာစကားတချို့ကို ဆက်သုံးနေရဦးမှာပါပဲ။ သာဓကတစ်ခုအနေနဲ့ ‘ရာမှာ’ ဆိုတဲ့ ကြိယာနောက်ဆက်စကားကို ကြည့်ပါ။ ‘ဗမာတွေ ထမင်းစားရာမှာ လက်နဲ့ စားတတ်တယ်’ဆိုတာကို အများသုံး ‘စံဘာသာစကား’ ပီပီသသရေးရင်တော့ ‘ဗမာတွေ ထမင်း စားတဲ့အခါ လက်နဲ့စားတတ်တယ်’လို့ ‘ရာမှာ’ကို ‘တဲ့အခါ’နဲ့ အစား ထိုးပြီး ရေးရမှာပေါ့။ ဒါပေမယ့် ‘တန်းမြင့်ဘာသာစကား’ အစွဲအလမ်းက မစင်သေးတော့ ‘ဝန်ကြီးနဲ့တွေ့ဆုံရာမှာ’တို့၊ ‘ဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပရာမှာ’ တို့လို ရေးတာတွေ ကြားနေရဦးမှာပါ။ ဒီလိုပဲ ‘မေး’ ဆိုတာနဲ့ ဘာမှ မထူးတဲ့ ‘မေးမြန်း’တို့၊ ‘စာတမ်းတင်’ဆိုတာနဲ့ ဘာမှမထူးတဲ့ ‘စာတမ်း တင်သွင်း’ တို့လို စကားတွေလည်း ဆက်ရှိနေဦးမှာပါ။ တန်းမြင့်ဘာသာ စကားနဲ့စာရင် အရေအတွက်အများကြီး နည်းသွားမှာမို့ စံဘာသာစကား အရေးအသားကို မထိခိုက်နိုင်တော့ပါဘူး။

အခုလို စံဘာသာစကားသုံးပြီး ခေတ်သုံးဗမာစကား ပီပီသသ ရေးဖို့ အဆိုပြုတော့ ‘တန်းမြင့်ဘာသာစကား’ကို ပယ်လိုက်ရင် ‘တန်းမြင့် ဘာသာစကား’မှာ ပါနေတယ်လို့ ထင်မှတ်ရတဲ့ အယဉ်ကျေး အသိမ်မွေ့တွေ ပျောက်ကုန်ပြီး မြန်မာဘာသာစကားရဲ့အလှတွေ ပြယ်ကုန်လေမလားဆိုတဲ့ စိုးရိမ်စိတ်တွေ ဝင်လာနိုင်ကြမှာ စဉ်းစားမိပါတယ်။ ဒါက ‘ဘာစကား အလှ’ကို ပုဂ္ဂိုလ်လိုက်ပြီး ခံယူဖွင့်ဆိုချက်နဲ့ ဆိုင်နေပါလိမ့်မယ်။ ဖွယ်ဖွယ်

mgyoe.com

ရာရာ ခမ်းခမ်းနားနားရေးတာမှ လှသလား၊ ရိုးရိုးရှင်းရှင်း ရေးတာမှ လှသလား။ ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ခမ်းခမ်းနားနား ဆိုတာမှာရော ဘယ်လိုဟာကို ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ခမ်းခမ်းနားနားလို့ သတ်မှတ်မလဲ။ ခေတ်စကားမှာ မသုံးတဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံး၊ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံးတွေ၊ ဝါကျတွေ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် မွမ်းမံထားတဲ့ စာမျိုးကိုမှ ဖွယ်ရာတယ်၊ ခမ်းနားတယ်လို့ သတ်မှတ်မလား။ ကိုယ်ပြောချင်တဲ့ အကြောင်းအရာကို ဖတ်တဲ့ နားထောင်တဲ့ လူက ရိုးရိုး ရှင်းရှင်းလေး နားလည်သွားတဲ့စာကိုမှ လှတယ်ပြောမလား။ ဒါကတော့ အာဏာနဲ့ ပြဋ္ဌာန်းကောင်းတဲ့အရာ၊ ပြဋ္ဌာန်းလို့ရတဲ့အရာ မဟုတ်။ တစ်ဦးဦး က တိုက်တွန်းလို့ဖြစ်ဖြစ်၊ သွေးဆောင်လို့ဖြစ်ဖြစ် အတည်ပြုလို့ရတဲ့ အရာလည်း မဟုတ်တော့ ဘာသာစကားကို အသုံးပြုနေတဲ့သူတွေရဲ့ သဘောအတိုင်း ထားချင်ပါတယ်။ အခုကာလ စံဘာသာစကား ခေတ်သုံး ဗမာစကား ပီပီသသ ရေးနေကြတဲ့ စာရေးဆရာတွေရဲ့စာ၊ ရုတ်တရက် ပေါ်လာသမျှ နာမည်ဖော်ပြောရရင် လူထုစိန်ဝင်းတို့၊ နေဝင်းမြင့်တို့ရဲ့ စာတွေကို စာဖတ်ပရိသတ် မြန်မြန်ရှက်ရှက် ဖတ်နေကြ၊ အရသာတွေနေကြ တာကို ကြည့်ရင် မြန်မာဘာသာစကားရဲ့ မူလအရည်အသွေး ပျောက်သွား မှာနဲ့ ပုတ်သက်လို့ ပူပန်စရာ လုံးဝမရှိဘူးလို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

၂၀၀၂ အောက်တိုဘာ ၂

(ဆွဲဒင်နိုင်ငံ ဂိုသင်းဘတ်ဂ်မြို့တွင် ၂၀၀၂ စက်တင်ဘာ ၂၁-၂၅ က ကျင်းပသော မြန်မာပညာရပ်ဆိုင်ရာ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဖတ်သည်။)

နောက်ဆက်တွဲ ၁

သဒ္ဒါစကားလုံး

သဒ္ဒါ စကားလုံး	တန်းမြင့်	စံ	မှတ်ချက်
မှ	-- မှ အသံလွင့် နေပါတယ်	-- က အသံလွင့် နေပါတယ်	ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာ 'မှ' ကို ကတ္တားနောက်ဆက်အနေနဲ့ သုံးမှ မသုံးပဲ။
မှု	အနိုင်ရခဲ့မှုကို ဂုဏ်ပြုတဲ့ပွဲ	အနိုင်ရတာကို ဂုဏ်ပြုတဲ့ပွဲ	ကြိယာတွေကို ကြိယာနာမ်ဖြစ် အောင် စကားပြောတဲ့အခါမှာ 'မှု'ကို မကြာမကြာ သုံးတတ်ပေမယ့် နေရာရွေးပါတယ်။ 'ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှု' ဆိုတဲ့ အသားကျပြီး စကားလုံးတွေမှာ တွဲဖက်အနက် ကောင်း-မကောင်း မထူးခြား ပေမယ့် 'အနိုင်ရခဲ့'လို့ ကြိယာတွေနဲ့ တွဲသုံးတဲ့အခါ သတိထားသုံးဖို့ လို ပါတယ်။
ခြင်း	အပစ်အခတ်ရပ်စဲ ခြင်းဟာ	အပစ်အခတ်ရပ်တာ	'ခြင်း' ဟာ ပြောစကားမှာ မရှိသ လောက် အသုံးနည်းနေတဲ့ ကြိယာ နာမ် နောက်ဆက်ပါ။ 'ခြင်း'အစား 'တာ' က ပိုတွင်နေပါပြီ။

သဒ္ဒါ စကားလုံး	တန်းမြင့်	စံ	မှတ်ချက်
ခန့်	ကျောင်းသား ၅၀၀ ခန့်.	ကျောင်းသား ၅၀၀ လောက်	'ခန့်' ကို ပြောစကားစစ်စစ်မှာ မကြားနိုင်ပါ။
၎င်း	၎င်းစာအုပ် ၎င်းတို့က	အဲစာအုပ် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းတို့က	'၎င်း'ကို အညွှန်းနာမ်စားအနေနဲ့ ရော၊ အညွှန်းနာမ်အနေနဲ့ရော ပြော စကားမှာ မသုံးပါ။
၎င်း	ကျောင်းသားတွေ ကို လည်းကောင်း၊ ဆရာတွေကို လည်းကောင်း	ကျောင်းသားတွေကို ရော၊ ဆရာတွေကိုရော	'၎င်း' နှစ်ဆင့်ကို 'ရော-ရော' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ခေတ်သုံးစကားမှာ မ သုံးပါ။
သော်၎င်း	၁လအတွင်း သော်၎င်း၊ ၂လအတွင်း သော်၎င်း	၁လအတွင်းဖြစ်ဖြစ်၊ ၂လအတွင်းဖြစ်ဖြစ်	'ဖြစ်ဖြစ်' လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတဲ့ 'သော် လည်းကောင်း' ကို စကားပြောတဲ့ အခါ မသုံးပါ။
ထံ	ဝန်ကြီးချုပ်ထံ	ဝန်ကြီးချုပ်ဆီ	'ထံ'ကို စကားပြောတဲ့အခါမှာ မသုံး ပါ။
စေ	မေးစေတယ် အားကစားလုပ်ရင် ကျန်းမာစေတယ် ပြည်သူတွေကို သိစေတယ်	မေးခိုင်းတယ် အားကစားလုပ်ရင် ကျန်းမာတယ် ပြည်သူတွေကို အသိပေးတယ်။	'စေ'ကို ကြိယာပစ္စည်းအနေနဲ့ စကား ပြောမှာ သုံးတာ တွေ့ရခဲပါတယ်။ 'သွားစေချင်ပါတယ်' ဆိုတဲ့အခါ 'ချင်' နဲ့တွဲပြီး သုံးတာမျိုးက တွင်ပါ တယ်။

သဒ္ဒါ စကားလုံး	တန်းမြင့်	စံ	မှတ်ချက်
အတွင်း	မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း	မြန်မာနိုင်ငံထဲ/ မြန်မာနိုင်ငံထဲမှာ	သုံးနာရီအတွင်းဆိုပြီး အချိန်ကာလ နောက်မှာ အတွင်းကို စကားပြော တဲ့အခါ သုံးကြပေမယ့် ဒေသ နောက်မှာဆိုရင် 'အတွင်း' လို့ သုံးခဲ့ ပါတယ်။
မ+ ကြိယာ+ မိ	မြန်မာနိုင်ငံမသွားမိ	မြန်မာနိုင်ငံမသွားခင်	'မကြာမီ' လို့ အသုံးတွင်နေတဲ့ စကားစုမှာကလွဲရင် 'မ+ကြိယာ+ မိ' ကို စကားပြောတဲ့အခါ သုံးခဲ့ပါ တယ်။
စွာ	ကောင်းစွာ	ကောင်းကောင်း	စကားပြောတဲ့အခါ 'စွာ' နောက် ဆက် ကြိယာဝိသေသနတွေကို မသုံးပါ။

နောက်ဆက်တွဲ ၂

အဓိပ္ပာယ်စကားလုံး

တန်းမြင့်	စံပြ	မှတ်ချက်
ယခု	အခု	
ယမန်နေ့	မနေ့က	
သူမ	သူ	ပြောစကားမှာ 'သူမ' လို့ မရှိပါ။
ရောက်ရှိ	ရောက်	
သွားရောက်	သွား	
ဖော်ပြ	ပါ/ပြော/ရေး	'ဒီလို ဖော်ပြထားပါတယ်' ဆိုတဲ့ ဝါကျမျိုး ထဲက 'ဖော်ပြ' ကို ဆိုလိုပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲ ၃

ဝါကျ

တန်းမြင့်	စံပြ	မှတ်ချက်
သံတင်းများကို ကြေညာလျက် ရှိပါတယ်။	သံတင်းတွေ ကြေညာနေပါတယ်။	'လျက်ရှိ'လို့ ခေတ်သုံးစကားမှာ မပြောပါ။
အခုအချိန်ကစပြီး သံတင်းများကို ကြေညာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကြိုးစားသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။	အခုအချိန်ကစပြီး သံတင်းတွေ ကြေညာပါမယ်။ ကြိုးစားသွားပါမယ်။	'မှာဖြစ်ပါတယ်'လို့ သာမန်အားဖြင့် မပြောပါ။ ပြောရိုးပြောစဉ် မဟုတ်တဲ့အပြင် စကားဖွာပါတယ်။
မဖြစ်နိုင်သေးကြောင်း ပြောကြားသွားကြောင်း သိရပါတယ်။	မဖြစ်နိုင်သေးတဲ့အကြောင်း ပြောသွားပါသတဲ့။	'သိရပါတယ်'လို့ ရှည်ရှည်ဝေးဝေး ပြောနေမယ့်အစား 'သဲတဲ့' တို့ 'တဲ့'တို့ကို သုံးလိုက်ရင် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရှိတာပေါ့။

တန်းမြင့်	စံပြ	မှတ်ချက်
အကျဉ်းသားများအပေါ် ကယ်တင်ခဲ့မှုအပေါ် ဝေဖန်သွားပါတယ်။	အကျဉ်းသားတွေကို ကယ် တင်ခဲ့တာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဝေဖန်သွားပါတယ်။	'ကြိဇာ+မှု' အပေါ် ဆိုတာမျိုး ခေတ်သုံးစကားမှာ မသုံးပါ။
ပါဝင်ခြင်း မရှိပါဘူး။	မပါဝင်ပါဘူး။	'ကြိယာ+ခြင်း+ မရှိပါဘူး' ဆိုတဲ့ အသုံးမျိုး စံဘာသာစကားမှာ မရှိပါ။
မကြာမီ လအနည်း ငယ်အတွင်းမှာ ပြောင်း လဲမှုတွေဖြစ်ရန် ရှိပါ တယ်။	မကြာခင် လပိုင်းအတွင်း အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ် နိုင်ပါတယ်။	'ဖြစ်ရန်ရှိပါတယ်' ဆိုတာ စံ ဘာသာစကားမှာ ကြားရခဲပါ တယ်။
လိုက်ရောမှု လုပ်တယ်။	လိုက်ရောတယ်။	တန်းမြင့်စကား သုံးချင်လို့ စကားဖွဲ့သွားတာကို တွေ့ပါ မယ်။
အလားအလာရှိနိုင် ဖွယ် မရှိပါ။	အလားအလာ မမြင်ပါ။	စကားဖွဲ့သွားပုံ နမူနာတစ်ခု ပါပဲ။

မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားမြေပုံ

အကြောင်းအမျိုးမျိုးကိုထောက်ရင် မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကား မြေပုံသစ်ရေးဆွဲဖို့ အချိန်တန်နေပါပြီ။ ‘အကြောင်းအမျိုးမျိုး’ လို့ ဆိုတဲ့ အထဲမှာ ၁၉၃၁ က ရေးဆွဲခဲ့တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားမြေပုံဟောင်း ဟာ နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ခဲ့ပြီမို့ ခေတ်မမီတော့တာ ပထမအကြောင်းပါ။ ဒီနေ့မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဘာသာစကားအရေအတွက် ဘယ်လောက်ရှိသလဲ ဆိုတာကို ဘယ်သူမှ အတိအကျ မပြောနိုင်တော့ပါဘူး။ ၁၃၅ မျိုး ပြောတဲ့သူကပြော၊^၁ ၁၁၁ မျိုး ပြောတဲ့သူကပြော၊^၂ ၁၀၉ မျိုး^၃လို့ ပြောတဲ့ သူကပြောနဲ့ အပြောတွေ ကွဲနေပါတယ်။ ဒုတိယအကြောင်းကတော့ နှစ်ကာလကြာလာတာနဲ့အမျှ အချို့အသုံးနည်း တိုင်းရင်းသားစကားတွေက အသုံးများ တိုင်းရင်းသားစကားတွေနဲ့ ရောနှောပြီး တိမ်ကောပပျောက်နေတဲ့ အတွက်ပါ။ မြန်မာဘာသာစကားက အများသုံးစကားဖြစ်တော့ မြန်မာ စကားကိုပဲ ပြောကြရာက ကိုယ့်ဘာသာစကား ပျောက်ကုန်ကြတဲ့ တိုင်းရင်း သားတွေ အများအပြား တွေ့နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ တတိယအကြောင်းကတော့

၁။ ၁၃၅ မျိုးလို့ ပြောကြတာ များပါတယ်။ ၁၉၃၁ ဘာသာစကားစာရင်းစုမှာတော့ မြန်မာ နိုင်ငံမှာ ပြောနေတဲ့ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဥရောပစကားအပါအဝင် ဘာသာစကား ၁၆၁ မျိုးကို ဖော်ပြထားပါတယ်။
 ၂။ <http://www.myanmars.net/language/> အင်တာနက်မှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။
 ၃။ http://www.ethnologue.com/show_country.asp?name=MM မှာ ကြည့် နိုင်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာစကားက မြေပုံသစ် ပေါ်ထွန်းရင် ရလာမယ့်အကျိုး ကျေးဇူးတွေ မျှော်ကိုးလို့ပါ။ ဘာသာစကားမြေပုံဆွဲဖို့ဆိုတာ အနည်းဆုံး တိုင်းရင်းသားဘာသာတွေရဲ့ လက်ရှိအနေအထားကို လေ့လာပြီးမှ ဆွဲလို့ ရတာပါ။ ဒီတော့ တိုင်းရင်းသားတွေကြား ဝင်ထွက်သွားလာလေ့လာရင်း ဘာသာစကားအသိတွေ၊ ယဉ်ကျေးမှုအသိတွေ တိုးလာမယ့်အမြတ်က နည်းမှမနည်းပဲ။ စတုတ္ထအကြောင်းကတော့ လက်ရှိအခြေအနေ အချိန်အခါ ဟာ တိုင်းရင်းသားတွေကြားမှာ သွားရောက်စူးစမ်းဖို့ အထိုက်အလျောက် အခွင့်သင့်နေပြီ ယူဆလို့ပါ။ လက်နက်ကိုင်တိုင်းရင်းသားတွေကြားမှာ တော်တော်များများနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ရထားပြီးပြီဆိုတော့ သုတေသန အလုပ်တွေကို စိတ်ချလက်ချ သွားလာလုပ်နိုင်ပြီ မဟုတ်လား။ ဘာသာ စကားကို စနစ်တကျ စိစစ်စိတ်ဖြာတတ်တဲ့ ဘာသာစကားပညာရှင်တွေကို ပြုစုပျိုးထောင်ပေးဖို့ပဲ လိုပါတော့တယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့အကြောင်းတွေကို ဒီဆောင်းပါးမှာ အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေးရှင်းပြသွားပါမယ်။

မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားမြေပုံ

ကိုလိုနီခေတ် အိန္ဒိယနဲ့တွဲနေရတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံဘာသာစကား သမိုင်းကိုကြည့်ရင် ‘ဘာသာစကားမြေပုံအစ သန်းခေါင်စာရင်းက’ လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အိန္ဒိယနဲ့အတူ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးအောက်မှာ ဆွဲသွင်း ပြီးတဲ့အခါ ၁၈၇၂ ကစပြီး မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကို အိန္ဒိယ သန်းခေါင် စာရင်းထဲမှာ ထည့်ပြီး စာရင်းကောက်ပါတယ်။ ၁၈၈၁ ခုမှာ တစ်ခါ ထပ်ကောက်တော့လည်း အောက်မြန်မာနိုင်ငံပါပါတယ်။ ၁၉၂၁ ခု သန်းခေါင်စာရင်းမှာ အုပ်ချုပ်ရေးမရောက်သေးတဲ့ ပူတာအိုတို့၊ ချင်းတွင်း

အထက်ပိုင်းတို့၊ ဝတို့လို ဒေသတွေကလွဲပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသအတော်များများ ပါလာပါတယ်။^၁ အဲဒီနောက် ၁၀ နှစ်အကြာ ၁၉၃၁ ခုမှာတော့ မြန်မာနိုင်ငံလုံး သန်းခေါင်စာရင်းထဲမှာ တော်တော်စုံနေပါပြီ။^၂ ဒီလို သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်တဲ့အခါ ပထမပိုင်းမှာတော့ သန်းခေါင်စာရင်း အလုပ်သက်သက်ပါပဲ။ ၁၈၈၉ ခု ရောက်တဲ့အခါမှာတော့ သန်းခေါင်စာရင်းသက်သက်အပြင် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းစကားတွေအကြောင်းကိုလည်း စူးစမ်းရေးလုပ်ဖို့ စိတ်ကူးကြပါတယ်။ အဲဒီအခါ ဘာသာစကား စူးစမ်းရေးလုပ်ငန်းထဲမှာပါဖို့ အဆင်သင့်ရှိ-မရှိ မြန်မာနိုင်ငံဘက်မှာ တာဝန်ယူအုပ်ချုပ်နေတဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ကို မေးပါတယ်။ ဗြိတိသျှမြန်မာအစိုးရအဖွဲ့ တာဝန်ရှိသူတွေက ‘အဆင်သင့်မဖြစ်သေးဘူး’ လို့ အကြောင်းပြန်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံက ဘာသာစကားတွေအကြောင်း ဘာမှမသိတဲ့ အိန္ဒိယက ညွှန်ကြားရေးဝန်အောက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံက ဘာသာစကားတွေအကြောင်း စူးစမ်းရေးလုပ်ရင် အဆင်မပြေဖြစ်မှာစိုးတာက အကြောင်းတစ်ကြောင်းပါ။ အဲဒီအချိန်အုပ်ချုပ်ရေးအခြေအနေအရ မြန်မာနဲ့ ကရင်ဘာသာစကား လေ့လာရေးကို ကောင်းကောင်း လေ့လာနိုင်စရာအကြောင်း ရှိပေမယ့်၊ ချင်းတောင်တန်းနဲ့ ရှမ်းဒေသက ဘာသာစကားတွေ စူးစမ်းဖို့ကျတော့ ခရီးသွားလာ ရောက်ပေါက်ဖို့က ခက်ခဲနေသေးတာရယ်၊ ဘာသာစကား စိစစ်ရာမှာ အရည်အချင်းပြည့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် မရနိုင်သေးတာရယ်၊ အဲဒီအကြောင်းတွေလည်း ပါပါတယ်။^၃ ၁၉၁၁ ခုသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ပြီးတဲ့အခါမှာတော့ အခြေ

၁။ Grantham, S.G, I.C.S, Report on the Census of Burma, 1921, Rangoon. Office of the Superintendent. Government Printing Burma 1923
 ၂။ Hutton, G.H, Census of India, 1931. Vol.1-Part 1- Report, Manager of Publication, Dehli, 1933.
 ၃။ *Linguistic Survey of Burma: Preparatory stage or linguistic census*, Office of the Supdt. Govt. Printing and Staty., Rangoon, 1950, p.i

အနေက ပြောင်းသွားပါပြီ။ ၁၉၁၁ ခုသန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ပြောဆိုနေကြတဲ့ ဘာသာစကားက ၆၅ မျိုးတောင် တွေ့နေရတော့ စူးစမ်း ရေး လုပ်ချင်စရာ ကောင်းနေပါပြီ။ ဒါနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ဘာသာ စကား စူးစမ်းရေး လုပ်ပေတော့ဆိုပြီး ခွင့်ပြုမိန့် ချလိုက်တဲ့အခါ ၁၉၁၇ ခုမှာ ရှေ့ပြေးလေ့လာရေး လုပ်တော့တာပေါ့။^၁ ရှေ့ပြေးလေ့လာရမှာတင်ပဲ သန်းခေါင်စာရင်းကောက်တုန်းကထက် ဘာသာစကား ၁၇၇ မျိုးတောင် ပိုတွေ့လာသတဲ့။ တိဘက်အုပ်စု၊ မြောက်အာသံအုပ်စု၊ နာဂအုပ်စု၊ တရုတ်အုပ်စုဆိုတဲ့ ဘာသာစကားအုပ်စုသစ် ၄ စုကိုလည်း ထပ်တွေ့ကြ သတဲ့။^၂ ဒီတော့ ၁၉၁၁ ခုနောက်ပိုင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းဘာသာ စကား စူးစမ်းရေး စလုပ်လိုက်နိုင်ပါပြီ။ တိုင်းရင်းဘာသာစကား စူးစမ်း ရေးလုပ်တဲ့အခါ ခုလုပ်ခုဖြစ် မဟုတ်ပါဘူး။ ၁၉၂၇ ခုမှာ အိန္ဒိယဘာသာ စကား စူးစမ်းတွေ့ရှိချက်တွေ ထွက်လာတော့ မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာ စကားတွေအကြောင်း မပါနိုင်သေးပါဘူး။ ၁၉၃၁ ခု အိန္ဒိယသန်းခေါင် စာရင်းကျမှပဲ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ်နဲ့ ပထမဆုံး မြန်မာဘာသာစကား မြေပုံ ပေါ်လာနိုင်ပါတော့တယ်။ ဒါကြောင့် ‘မြန်မာဘာသာစကားမြေပုံ အစ သန်းခေါင်စာရင်းက’ လို့ ဆိုရတာပါ။

၁၉၃၁ ခု အိန္ဒိယသန်းခေါင်စာရင်း အခန်း ၁၀ ဟာ မြန်မာ တိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေအကြောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စူးစမ်းဖော်ပြ ထားတဲ့ အခန်းပါ။ မြန်မာပြည်တွင်းမှာ ပြောဆိုနေကြတဲ့ ဘာသာစကား တွေကို ‘ဗမာ၊ လိုလိုမုဆိုး၊ ကုကီချင်း၊ နာဂ၊ ကချင်၊ သက်၊ မစ်ရှမီ၊ မြို၊ တိုင်၊ မလေး၊ မွန်၊ ပလောင်၊ ကရင်၊ မင်၊ တရုတ်အုပ်စု’ ဆိုပြီး

၁။ Enriquez, Major C.M., Races of Burma, Handbooks for the India Army, Delhi: Manager of Publications, 1933 (2nd Edition).p. xiv
 ၂။ Linguistic Survey of Burma p.ii

အုပ်စု ၁၅ စုခွဲထားပြီး အိန္ဒိယစကား၊ ဥရောပစကားနဲ့ တခြားဘာသာ စကား ပြောသူတွေအကြောင်းလည်း ဆွေးနွေးထားပါတယ်။ ဗမာဘာသာ စကားအုပ်စုထဲမှာဆို ရခိုင်၊ ထားဝယ်၊ ယော စသည်ဖြင့် ဗမာအပါအဝင် ၁၆ မျိုး ပြထားပါတယ်။ တခြားအုပ်စုတွေမှာလည်း အလားတူ ခွဲပြထား ပါတယ်။ သူ့ခေတ်သူ့ခါအလျောက် အတတ်နိုင်ဆုံး စနစ်တကျ စူးစမ်း မှတ်တမ်းတင်ထားပါတယ်။ တရုတ်၊ အိန္ဒိယဘာသာစကားတွေ အပါ အဝင် ဘာသာစကား ၁၆၁ မျိုးကို ဇယားချပြီး ၁၉၁၁၊ ၁၉၂၁၊ ၁၉၃၁- နှစ်အလိုက် ပြောဆိုသူအရေအတွက် အတိုးအလျော့ကို ယှဉ်ပြထားပါ တယ်။ ပြီးတော့ နောက်ဆက်တွဲ 'က'မှာ 'မြန်မာဘာသာ စကားမြေပုံ' လို့ ခေါင်းတပ်ပြီး မြို့အလိုက် ဘာသာစကားပြောဆိုသူ အရေအတွက် စာရင်းကြီး ပြထားပါတယ်။ ဒီနောက်ဆက်တွဲ 'က'မှာ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားမြေပုံတစ်ပုံ ထည့်ထားပါတယ်။^၁ စောစောက ပြောခဲ့တဲ့ မြေပုံပါပဲ။ ဒီမြေပုံနောက် မြန်မာဘာသာစကားမြေပုံ ရေးဆွဲကြ တယ်ရယ်လို့ မတွေ့မိသေးပါဘူး။

၁၉၃၁ ခုနောက်မှာ မြန်မာဘာသာစကားမြေပုံ ထပ်ရေးဆွဲဖို့ ကြိုးစားခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတော့ ရှိခဲ့ပါတယ်။ နာမည်က တေလာ^၂တဲ့။ ၁၉၂၀-၂၂ ခုက မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းဂျာနယ်တွေမှာ ဘာသာ စကားဆောင်းပါးတွေ ရေးခဲ့ဖူးတဲ့ ပညာရှင်ပါ။ ၁၉၂၁ ခု မြန်မာနိုင်ငံ သန်းခေါင်စာရင်းပြုစုတော့ သန်းခေါင်စာရင်းမင်းကြီးက တေလာကို အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ခန့်ပါတယ်။ တာဝန်က မြန်မာနိုင်ငံတွင်းက ဘာသာစကား တွေနဲ့ပတ်သက်လို့ တာဝန်ယူဖို့ပါ။ ကွင်းဆင်းလေ့လာတဲ့အခါ မပါတတ် ပေမယ့် စူးစမ်းကောက်ယူရရှိလာတဲ့ ဘာသာစကားတွေ တေလာက

၁။ မြေပုံကို ဒီဆောင်းပါး နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ပြထားပါတယ်။
၂။ L. F. Taylor

mgyoe.com

စိစစ်ပေးရပါတယ်။ ၁၉၂၁ ခုသန်းခေါင်စာရင်းမှာ ဘာသာ စကားဆိုင်ရာ လေ့လာချက်တွေဟာ သူ့ကျေးဇူးပါ။ နောက်ဆက်တွဲ 'ဘီ' အဖြစ်ထည့် ထားတဲ့ ဘာသာစကားတွေ အစုခွဲခြားပြထားတာလည်း တေလာ ဦးဆောင် တဲ့အဖွဲ့ရဲ့ လက်ရာပါပဲ။^၁ ဒီလိုအတွေ့အကြုံတွေကြောင့်ပဲ တေလာကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှာ အင်ဒိုချိုင်းနားလူမျိုးစုနဲ့ ဘာသာဗေဒသုတေသန ကထိကအဖြစ် ၁၉၂၃ ခုက ခန့်လိုက်ပါတယ်။ ရာထူးနာမည်တော့ ရှိပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် ဗြိတိသျှ မြန်မာအစိုးရက သုတေသနရန်ပုံငွေ ချက်ချင်း ချမပေး တာနဲ့ ၁၉၂၆ ခုက ၁၉၂၉ ခုအထိ ၃ နှစ်လောက်ပဲ သုတေသနလုပ်လိုက် နိုင်ပါသတဲ့။ နောက်တော့ တက္ကသိုလ်ကထိကဘဝကနေ ကျောင်းအင်စပက် တော်အလုပ်ကို ပြောင်းရပါတယ်။ ကျောင်းအင်စပက်တော်လုပ်ရင်း အား လပ်ချိန်မှာ ဘာသာစကားသုတေသနလုပ်ဆောင်ဖို့ အစိုးရက ခွင့်မပြုတာနဲ့ အလုပ်ကထွက်ပြီး သူ့စရိတ်နဲ့သူ သုတေသန ပြုပါသတဲ့။ နောက်တော့ စုဆောင်းရမိသမျှ အချက်အလက်တွေသယ်ပြီး အင်္ဂလန်ကို ပြန်သွားပါ တယ်။ အင်္ဂလန်ရောက်တဲ့အခါ ပါသွားတဲ့ မှတ်စုမှတ်တမ်းတွေကို ဖတ်မှတ် လေ့လာပြီး သူ့သုတေသနအလုပ်ကို ဆက်လုပ်ပါတယ်။ ကျမ်းတစ်စောင် တစ်ဖွဲ့ထုတ်ဖို့ ကြိုးစားပါတယ်။ ၁၉၅၀ ကျော်အထိ မြန်မာနိုင်ငံက တာဝန် ရှိသူတွေနဲ့ ဆက်သွယ်ပြီး အမျိုးမျိုးကြိုးစားပေမယ့် အထမမြောက်ခဲ့ပါ ဘူး။^၂ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားသုတေသနအတွက် ဆုံးရှုံးမှုတစ်ရပ်ပါပဲ။

၁။ *Census of Burma, 1921, စာ ၁၉၆*

၂။ Taylor. L. F., *Account of the Ethnographical and Linguistic Survey of Burma*, Reprinted from the JBRS 39-1: 159-175. December 1956, Rangoon Lithographers & Printers, West Myenigone Road, Rangoon., 1956

မှတ်ချက်။ ။ ရည်ညွှန်းစာတမ်းမှာ တေလာက သူ စုဆောင်းထားတဲ့ ရှားပါးစာအုပ် စာတမ်းတွေကို မူလပိုင်ရှင် မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်ပို့ချင်တဲ့အကြောင်း၊ ဘာသာစကားသုတေ သနကျမ်းကြီး ပြုစုချင်တဲ့အကြောင်း ဆိုထားပါတယ်။

mgyoe.com

ဘာသာစကားမြေပုံသစ် မပေါ်ထွန်းခဲ့ပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ရေးကြသားကြတာတော့ အတန်အသင့်ရှိပါတယ်။ ဦးဖေမောင်တင်ရဲ့ ‘ဘာသာလောက’ ကျမ်းမှာ မြန်မာ တိုင်းရင်း ဘာသာစကားတွေအကြောင်း ဖတ်နိုင်ပါတယ်။^၁ ၁၉၇၂ ခု မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း ဘာသာစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုသုတေသန အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးတင်အေးရဲ့မိန့်ခွန်းမှာ အဲဒီအချိန်အထိ ပြည်တွင်း ပြည်ပ ပညာရှင်တွေ ရေးသားပြုစုပြီး မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားဆိုင်ရာ ကျမ်းတွေ၊ စာတမ်းတွေစာရင်းကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။^၂ ၁၉၇၂ ခုနောက်ပိုင်းမှာ ရန်ကုန်-မန္တလေးတက္ကသိုလ် မြန်မာစာ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ပါရဂူဘွဲ့တွေအတွက် တိုင်းရင်းဘာသာစကားကျမ်းတွေ ပြုစုကြပါတယ်။ ကချင်၊ ကယား၊ ချင်း စတဲ့ ဘာသာစကားနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သုတေသန ကျမ်းတွေ ပြုစုပြီးပါပြီ။ ပြည်ပမှာလည်း နိုင်ငံရပ်ခြားပညာရှင်တွေက မြန်မာတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားတွေကို စိတ်ဝင်တစား လေ့လာကြပါတယ်။ သာဓက ၁ ခု-၂ ခုလောက် ထုတ်ပြရရင် ဂျပန်နိုင်ငံက ယာဘူးရှိရှိ ရဲ့ အဇီဘာသာစကား သုတေသနတို့၊ အမေရိကနိုင်ငံက ဂျူလီယန်ဂွမ်တလီ ရဲ့ ရှေးဟောင်းလိုလိုမြန်မာတို့လိုကျမ်းတွေ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဂျိမ်းစ်မက် တီဆော့ဖ်ရဲ့ တိဘက်-မြန်မာဘာသာစကားဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းတွေ ပြုစုနေတာကိုလည်း သာဓကအဖြစ် ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ဒီလို ကိုယ်စီကိုယ်စီ လေ့လာတာရှိပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားတွေကို တစ်စုတစ်စည်းတည်း စူးစမ်းလေ့လာ ဖော်ပြထားတဲ့

၁။ ဖေမောင်တင်၊ ဦး၊ ဘာသာလောကကျမ်း၊ ဘာသာပြန်စာပေအသင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၈
 ၂။ တင်ဇ၊ ဦး၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသစကားလေ့လာမှု၊ ဘာသာစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သုတေသနအဖွဲ့၊ ဥက္ကဋ္ဌမိန့်ခွန်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနဆွေးနွေးပွဲ၊ ၁၉၇၂။

ဘာသာစကားမြေပုံအသစ်ရယ်လို့ မရှိသေးတော့ ဘာသာစကားအရေ အတွက်ကို ပြောတဲ့နေရာကအစ ခိုင်ခိုင်မာမာ တိတိကျကျ မရှိတော့ ဘူးပေါ့။

ပျောက်ကွယ်နေတဲ့ ဘာသာစကားတွေ

မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေကို စနစ်တကျ သုတေသန မပြုနိုင်သေးပေမယ့် တိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေက သုတေသနပညာ ရှင်တွေကို စောင့်မနေနိုင်ပါဘူး။ အသုံးနည်းသွားတဲ့အခါ တစ်စတစ်စ ပျောက်ကွယ်နေကြပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မြန်မာစကား၊ ရှမ်းဘာသာ စကား အပြောအဆို အသုံးအနှုန်းများနေတော့ ကတူး ကနန်း ဘာသာ စကားက တရွေ့ရွေ့ တိမ်ကောနေပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း ဂျီအိပ်ချ်လုစ်တို့ ကတူး ကနန်းဒေသကို ဂျီအိပ်ချ်လုစ်တို့ သွားပြီး စူးစမ်းရေး လုပ်တဲ့အခါ ကတူးစကားပြောသူဦးရေဟာ ၁၉၃၁ ခုကလောက် မများ တော့ပါဘူး။ ၁၉၃၁ ခုတုန်းက ကတူးစကားပြောသူ ၃ သောင်း ၆ ထောင်ကျော် ရှိခဲ့ပေမယ့် ဂျီအိပ်ချ်လုစ်တို့ရောက်တော့ ၂ သောင်း ကျော်ကျော်ပဲ ရှိပါတော့တယ်။^၁ အခုအချိန်မှာဆို ပြောဆိုတဲ့လူအရေ အတွက် အဲဒီထက် လျော့နည်းနေရောပေါ့။ ၁၉၃၁ ခု ဘာသာစကား စူးစမ်းရေးလုပ်တုန်း တောင်သားဘာသာစကားပြောတဲ့လူ ၉၇၃၀ ဦး စာရင်းပေါက်ခဲ့ပေမယ့် အခု အဲဒီလောက် မရှိနိုင်တော့ပါဘူး။ ၁၉၇၈ ခုက မြန်မာစာဌာန ဆရာမဒေါ်လှညွန့် သုတေသနပြုခဲ့တဲ့ ထလိုင်ဘာသာ စကား ပြောတတ်သူဆိုပါတော့။ ခုအချိန်မှာ တစ်ယောက်တလေ တွေ့ဖို့ တောင် လွယ်မယ်မထင်ပါဘူး။ ဒေါ်လှညွန့် ကျမ်းပြုနေတဲ့အချိန်ကတည်း

၁။ Luce, G.H., Phases of pre-Pagan: Languages and history, Oxford: Oxford University Press, 1985၊ စာ ၃၉

mgyoe.com

က ပြောတတ်တဲ့သူ တစ်ယောက်ပဲ တွေ့ရတာကိုး။ ဒေါ်လှညွန့်သာ ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ မပြုစုနိုင်ခဲ့ရင် ထုလုပ်စကားဆိုတာ ရှိခဲ့မှန်းတောင် သိမယ်မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ့်နိုင်ငံက ဘာသာစကားသယံဇာတတစ်ခု မှတ်စုမှတ်တမ်းမရှိဘဲ ပျောက်သွားတာ ခံလိုက်ရမယ့်အဖြစ်ပါ။

အကျိုးကျေးဇူး

မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေကို လေ့လာတာဟာ အကျိုးမဲ့တဲ့အလုပ် မဟုတ်၊ အကျိုးရှိမယ့် အလုပ်ပါ။ ဘယ်လို အကျိုးကျေးဇူးတွေ ရှိနိုင်တယ်ဆိုတာကို ဦးတင်ဧက ဒီလိုပြောဖူးပါတယ်။

ဒေသစကားများကို လေ့လာဆည်းပူးခြင်းအားဖြင့်-

- ၁- ယေဘုယျအားဖြင့် အထွေထွေသုတ တိုးပွားမည်။
- ၂- မြန်မာဘာသာစကား လေ့လာမှုတွင် ကြီးစွာ အထောက်အကူရမည်။
- ၃- တိုင်းရင်းသားမိဘဘိုးဘွားတို့၏ စကား,စာပေ,ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရာ ရောက်မည်။
- ၄- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေမည်။ ဘာသာစကားအားဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတစ်မျိုးနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်သွယ်နေသည်ကို တွေ့မြင်လာခြင်းဖြင့် အချင်းချင်း ခင်မင်ရင်းနှီး စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေပေလိမ့်မည်။^၁

ဦးတင်ဧရဲ့အဆိုအမိန့်ဟာ ငြင်းစရာမရှိတဲ့ အဆိုအမိန့်ပါ။ ဘာသာစကားတွေ လေ့လာတဲ့နောက်တော့ အထွေထွေမဟုတ်တိုင်းမှာ အသေအချာပါပဲ။ စောစောကပြောခဲ့သလို ပျောက်ကွယ်ကောင်း ပျောက်ကွယ်

၁။ တင်ဧ၊ ဦး၊ စာ-၁၄

သွားနိုင်တဲ့ ဘာသာစကားတွေကို မှတ်တမ်းတင်ထားရမှာဆိုတော့ မိဘ
 ဘိုးဘွားတွေရဲ့ စာပေယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရာ ရောက်တယ်
 ဆိုတာလည်း အမှန်ပါပဲ။ တစ်ဦးဘာသာစကား တစ်ဦးက လေးလေး
 စားစားလေ့လာတာကို သတိထားမိကြတဲ့အခါ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း
 ပိုလေးစား ပိုချစ်လာနိုင်စရာ အကြောင်းကလည်း ရှိနေပြန်ပါတယ်။ ဘာသာ
 စကားတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆွေမျိုးတော်တာ သတိထားမိတဲ့အခါ တိုင်းရင်းသား
 အချင်းချင်း အတိတ်ကတည်းက တစ်မိသားစုတည်းကဆိုတာ သဘော
 ပေါက်လာနိုင်ပြန်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးမှုကို သွယ်ဝိုက်
 တဲ့နည်းနဲ့ အထောက်အပံ့ ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ စကားကလည်း အလွယ်နဲ့
 လက်ခံနိုင်လောက်တဲ့ အဆိုပါ။ ဒီအဆိုတွေကို အကျယ်ရှင်းဖို့လိုမယ်
 မထင်ပါဘူး။

‘တိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေ လေ့လာရင် မြန်မာဘာသာစကား
 လေ့လာတဲ့အခါ အထောက်အကူ အများကြီးရမယ်။’ ဆိုတဲ့ အဆိုကို
 တော့ တချို့စာဖတ်သူတွေ ရုတ်တရက် သဘောပေါက်ချင်မှ ပေါက်ပါလိမ့်
 မယ်။ မြန်မာဘာသာစကားရဲ့ သဘာဝကို နားလည်ထားမှ ဒီအချက်ကို
 သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ အများသိတဲ့အတိုင်း မြန်မာဘာသာစကားဟာ
 ထီးထီးကြီး တစ်မျိုးတည်း သူ့အလိုလို ပေါ်ထွန်းလာတဲ့ ဘာသာစကား
 မဟုတ်ပါဘူး။ တိဘက်-မြန်မာ ဘာသာစကားမျိုးရိုးဝင် ဘာသာစကား
 တစ်ခု ဖြစ်တဲ့အတိုင်း မျိုးတူဘာသာစကားတွေ ရှိပါတယ်။ ချင်း၊ ကချင်
 တို့လို ဘာသာစကားတွေပေါ့။ မျိုးတူဘာသာစကား ဆိုတော့ လူမိသားစု
 တစ်ခုတည်းက ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေမှာ အသွင်အပြင် အမူအကျင့်
 တူနေတာ တွေ့ရတတ်သလို ဘာသာစကား တစ်ခုနဲ့တစ်ခု တူနေတာတွေ
 အများကြီး တွေ့ရတတ်တာပေါ့။ ၁-၂-၃ ဂဏန်း ရေတွက်ပုံတွေကို

mgyc.com

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာရင်ကိုပဲ ဘာသာစကားတစ်မျိုးနဲ့တစ်မျိုး ဆင်တူနေတာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ မြန်မာဘာသာစကားမှာရှိတဲ့ မြန်မာစကားလုံး စစ်စစ်တွေကို လေ့လာတဲ့အခါ ပါဠိတို့၊ အင်္ဂလိပ်တို့လို နိုင်ငံခြားဘာသာ စကားတွေမှာ သွားရှာနေစရာ မလိုတော့ပါဘူး။ မျိုးတူရိုးတူ ဘာသာစကား ချင်းယှဉ်ပြီး လေ့လာလိုက်ရင်ကိုပဲ ဘာသာစကားအသိ ဘာသာစကား အလင်း ရလာမှာပါ။ တိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေကို ဒီလို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ ရကောင်းမှန်း မသိခဲ့လို့ ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီဆရာ ဝေါဟာရအကြံအဆ မှာ ပါဠိသက္ကတ အားကိုးမှားခဲ့တာ သင်ခန်းစာယူနိုင်လာမှာပါ။ ဒါကြောင့် ဦးတင်ဇက ဒီအဆိုကို ဆိုခဲ့တာပါ။

အချိန်အခါ အခြေအနေ

အချိန်အခါ အခြေအနေ သင့်-မသင့်ကိုတွက်တဲ့အခါ အကြောင်း ၂ ရပ်က အရေးကြီးပါတယ်။ တစ်ကြောင်းက သုတေသန ခရီးသွားလာ နိုင်လောက်အောင် တိုင်းပြည်ငြိမ်းချမ်းလုံခြုံဖို့နဲ့ တစ်ကြောင်းက စူးစမ်း လေ့လာတဲ့ နည်းပညာတတ်ကျွမ်းဖို့ပါ။ အထက်တန်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်ကို စိတ်ချလက်ချ သွားလာနိုင်ပြီမို့ ပထမအကြောင်း ကတော့ ပြည့်စုံနေပါပြီ။

ဘာသာစကားမြေပုံဆွဲဖို့ စာရင်းကောက်ယူရေးနည်းပညာ တတ် ကျွမ်းလာအောင် ဖြည့်ဆည်းဖို့တော့ လိုပါဦးမယ်။ ၁၉၃၁ ခုနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဘာသာစကားမြေပုံ ဆွဲမှမဆွဲခဲ့တော့ အတွေ့အကြုံရှိပြီးသား တတ်ကျွမ်းပြီးသားပုဂ္ဂိုလ်ရယ်လို့ ဘယ်မှာရှာလို့ဖွေလို့ ရနိုင်ပါ့မလဲ။ တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနတွေမှာ ဘာသာဗေဒပညာ သင်တယ် ဆိုပေမဲ့ လည်း သင်ရိုးထဲမှာ ဘာသာစကားမြေပုံအကြောင်း ဆွေးနွေးပို့ချတာ ပါမှမပါဘဲ။

ဘာသာစကားမြေပုံဆွဲဖို့ ကျွမ်းကျင်သူ မရှိသေးတာဟာ အားငယ်စရာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘာသာစကား မြေပုံဆွဲဖို့ စိတ်ကူးရလာပုံကိုကြည့်ရင် လုပ်ရင်းကိုင်ရင်း တတ်ကျွမ်းလာရတဲ့သဘောကို မြင်နိုင်ပါတယ်။ အိန္ဒိယမှာ ဘာသာစကားမြေပုံဆွဲဖို့ စိတ်ကူးစရာတာက ဒေါက်တာကပ်စ်^၁ လို့ ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ သူက အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုက ဘာသာစကားတွေကို စာရင်းလုပ်ကြည့်တယ်။ စာရင်းထွက်လာတော့ စာရင်းက သိပ်မပြည့်စုံပါဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒီစာရင်းကြောင့် ပညာရှင်တွေ ဒီဘက်က ဘာသာစကားတွေကို စိတ်ဝင်စား အလေးအနက်ထားလာတယ်။ ၁၈၈၆ ခုက ဗီယင်နာမှာ အရှေ့တိုင်းကွန်ဂရက်^၂ကြီး ကျင်းပတဲ့အခါ ဒေါက်တာကပ်စ်က အကြံပြုတာနဲ့ အိန္ဒိယဘာသာစကားတွေကို စနစ်တကျစုစမ်းဖို့ ဒီကွန်ဂရက်ကနေ အိန္ဒိယအစိုးရကို တိုက်တွန်းလိုက်တယ်။ အိန္ဒိယအစိုးရကလည်း သဘောတူလက်ခံလိုက်ပါတယ်။^၃ တကယ်လုပ်ကြည့်တဲ့အခါမှာ ထင်သလောက် မလွယ်ပါဘူး။ လူဦးရေ ၆ သန်းခွဲလောက်သာရှိတဲ့ အာသံနယ်မှာတောင် ဘာသာစကား ၈၁ မျိုး တွေ့နေရသတဲ့။ ဒီကြားထဲ ဘာသာစကားကြီးလား၊ ဒေသိယလား ဆုံးဖြတ်ဖို့ အခက်တွေ့ကြရသေးတယ်။ ဘာသာစကား နာမည်တော့ ကြားဖူးပါရဲ့၊ ပြောတတ်တဲ့လူ ရှာမတွေ့တာက ရှိသေးတယ်။ တချို့ ပြောတတ်တဲ့လူ တွေ့ပြန်တော့ ကိုယ့်ဘာသာစကားကလွဲပြီး တခြားစကားမပြောတတ်တော့ ဘာသာတွေ အဆင့်ဆင့်ပြန်ပြီးမှ စုစမ်းရေးအလုပ်က လုပ်လို့ရတယ်။ ဘယ်လောက်အထိ အချက်အလက် မှန်မှန်ကန်ကန်ရလဲဆိုတာ မသေချာပါဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံမှာပြောတဲ့ ဘာသာ

၁။ Dr. Cust
 ၂။ Oriental Congress
 ၃။ Grierson G.A.; Linguistic Survey of India, Vol 1. Part 1, Motilal Banarsidass, Delhi, Reprinted 1973. First Edition: Calacultta 1926

mgyoe.com

စကားတွေကို အဲဒီနှစ်တွေက စူးစမ်းမယ့် ဘာသာစကားစာရင်းထဲက ဖယ်ထုတ်ထားရင် ဒီထက် အခက်အခဲတွေ့ရမှာပေါ့။

၁၉၃၁ ခု မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားမြေပုံ ဆွဲကြတုန်းက လည်း တာဝန်ရှိသူများ အခက်အခဲတွေ့ကို အမျိုးမျိုး ကျော်ဖြတ်ရတာ ပါပဲ။ အခက်အခဲတစ်မျိုးက မှီးစရာကိုးစရာမရှိတဲ့ အခက်ပါ။ ၁၉၁၁ ခု အိန္ဒိယဘာသာစကားစူးစမ်းရေးစာအုပ်က ထွက်ပြီးသားမို့ ကိုးကား မယ်ဆို ကိုးကားနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို ကိုးကားဖို့ ဘားနဒ် အခမဲ့စာကြည့် တိုက်မှာရှိတဲ့ အိန္ဒိယဘာသာစကား စူးစမ်းရေးစာအုပ်ကြီးကို သွားလှန် ပါတယ်။ ဖြစ်ချင်တော့ အိန္ဒိယမှာ ဘာသာစကား စူးစမ်းပုံစူးစမ်းနည်း တွေကို ဖော်ပြထားတဲ့ အတွဲ ၁ က ပါမလာတော့ နည်းနာမှီးစရာ မရှိ တော့ဘူး။ ဒီတော့ ကိုယ့်ဉာဏ် ကိုယ့်မှတ်စုအားကိုးနဲ့ပဲ အလုပ်လုပ်ခဲ့ရ သတဲ့။^၁ နောက်ဆုံးတော့ မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားမြေပုံကို ဆွဲနိုင်ခဲ့တာ ပါပဲ။ သူတို့ အလုပ်လုပ်ပုံတွေကို ပြန်လှန်လေ့လာသုံးသပ်ရင် နည်းစနစ်ကို တွေ့လာပါမယ်။ အခုအခါ ဒီအတတ်ပညာ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးလာပြီဆိုတော့ ဘာသာ စကား ကွင်းဆင်းလေ့လာတဲ့ ပညာနဲ့ဆိုင်တဲ့ စာအုပ်စာတမ်း အသစ်အသစ် တွေ ထွက်နေပါပြီ။ တခြားတခြားပညာရှင်တွေရဲ့ အတွေ့အကြုံကိုလေ့လာ ပြီး အတတ်ပညာကို ဖြည့်ဆည်းလို့ရနိုင်တဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေ ရှိနေပါတယ်။

မြန်မာတိုင်းရင်း ဘာသာစကားတွေ အရေးကြီးသလား

မြန်မာပြည်မှာပြောနေတဲ့ တိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေ အရေး ပါပုံကို ၁၉၃၁ ခု မြန်မာဘာသာစကားမြေပုံအမှာစကားမှာ ဒီလို အမိန့် ရှိဖူးပါတယ်။

၁။ *Linguistic Survey of Burma: preparatory stage or linguistic census, Office of the Supdt. Govt. Printing and Staty. Rangoon, 1950. ၈ vii*

ဘာသာဗေဒနဲ့ ဆက်စပ်လာရင် မြန်မာနိုင်ငံဟာ အလွန်အလွန် အရေးကြီးတာ သိသာပါတယ်။ တိဗက်၊ တရုတ်၊ အာစတရီးနီးရှင်း ဘာသာစကားတွေ အချင်းချင်းဆက်နွယ်ရာက ကြုံလာရတဲ့ ဘာသာစကားပြဿနာတွေကို ဖြေရှင်းရာမှာ မြန်မာနိုင်ငံထဲက ဘာသာစကားတွေဟာ သော့ချက်ပါ။ ‘အနောက်ဘက်မှာ အာသံ၊ အရှေ့ဘက် ယူနန်၊ တောင်ဘက်မှာ အင်ဒိုချိုင်းနားဒေသတွေကြားက နိုင်ငံမှာလောက် ဘာသာစကားမျိုးကွဲတွေ၊ ဒေသိယစကားတွေများတာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ တခြားဘယ်နေရာမှမရှိတာ သေချာပါတယ်’ လို့ မေဂျာဒေဗီးစ်က ရေးခဲ့တာပေါ့။ ဒီလောက် ထွေပြားတဲ့ ဘာသာစကားတွေရဲ့ ကွဲပြားပုံတွေ၊ ဆင်တူပုံတွေကို အသေးစိတ် စူးစမ်းလေ့လာဖို့ဆိုတာ အုပ်ချုပ်ရေးရှုထောင့်က ကြည့်ကြည့် သိပ္ပံပညာရှုထောင့်က ကြည့်ကြည့် သိပ်ကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် လုပ်သင့်တဲ့ အလုပ်ပါ။” တဲ့။

မြန်မာတိုင်းရင်း ဘာသာစကားတွေကို စူးစမ်းဖို့တာဝန်ရှိခဲ့တဲ့ ဗြိတိသျှအရာရှိတစ်ယောက်ရဲ့ အဆိုပါ။ ဆိုထားပြောထားတဲ့ စကားနဲ့ အညီလည်း မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားတွေကို တလေးတစား လေ့လာပြီး မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားမြေပုံ ဖြစ်လာအောင် လုပ်ခဲ့ပါပြီ။

မြန်မာတိုင်းရင်းသားတွေမျိုးစုံတာ၊ ဘာသာစကားတွေ ထွေပြားတာ အရေးကြီးလွန်းလို့ ဗြိတိသျှ မြန်မာအစိုးရအဖွဲ့က တာဝန်ယူရေးဆွဲနေတဲ့ ဘာသာစကားမြေပုံကို မစောင့်နိုင်တဲ့ ဗြိတိသျှအရာရှိတစ်ဦး ရှိခဲ့

ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးမှာ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးတွေက အရေးကြီးလှပါတယ်။ တိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အချက်အလက်တွေကို သိထားဖို့ဆိုတာ စစ်ရေးအရ သိပ်အရေးပါမှန်း သဘောပေါက်တဲ့ ဗြိတိသျှ စစ်အရာရှိ မေဂျာအင်နရီကူအက်ဇ်က မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဗြိတိသျှ အစိုးရ တာဝန်ယူလုပ်နေတဲ့ သန်းခေါင်စာရင်းတို့ ဘာသာစကား စူးစမ်းရေးတို့ ပြီးပြည့်စုံတဲ့အထိ စောင့်စားနေချင်ပုံ မရပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံက တိုင်းရင်းသားတွေအကြောင်း စစ်တပ်အနေနဲ့ စူးစမ်းရေးလုပ်ပြီး ၁၉၂၄ ခုမှာ ‘မြန်မာနိုင်ငံက လူမျိုးစုများ’ ဆိုတဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ် ထုတ်ပါတယ်။ စူးစမ်းရေးလုပ်ပုံကို အမှာစာမှာ ဟောဒီလို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ရေးထားပါတယ်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ လူမျိုးစုသုတေသနမှာ တတ်နိုင်သမျှသာ လုပ်ထားခြင်းလည်းဖြစ်၍ သိပ္ပံနည်းကျဖို့လည်း အလှမ်းဝေးလှပါသည်။ အိန္ဒိယဘာသာစကား စူးစမ်းရေးတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံကို အလှမ်းမမီသည့် အရာအဖြစ် ချန်လှပ်ထားရပါသည်။ ၁၉၁၇ နှစ်ကျမှ စူးစမ်းရေးလုပ်မည့်နယ်မြေကို ရှေ့ပြေးစစ်ဆေးမှု လုပ်ခဲ့ရပါသည်။ သမိုင်းသုတေသန အများအပြားလုပ်ရန် ကျန်ပါသေးသည်။^၁ တဲ့။

‘သိပ္ပံနည်းမကျလှ၊ မပြည့်စုံလှ’ လို့ ပြုစုသူက ဆိုထားပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံထဲက လူမျိုးစုတွေအကြောင်း အများကြီး အသိပေးနိုင်တဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ်ပါပဲ။

၁။ Enriquez, Major C. M., Races of Burma, Handbooks for the Indian Army, Delhi: Manager of Publications, 1933 (2nd Edition) စာ xiv

လိုအပ်ချက်

တိုင်းခြားပြည်ခြားက လာအုပ်ချုပ်တဲ့သူတွေ အဲဒီလောက်ထိ လုပ်နိုင်ရင် ကိုယ့်နိုင်ငံကိုယ် လွတ်လွတ်လပ်လပ် အုပ်ချုပ်စီမံနိုင်နေတဲ့ အခုအခါမှာ ပိုလုပ်နိုင်မှာ သေချာတာပေါ့။ ၁၉၃၁ ခုက မြေပုံထက် ပိုပြည့်စုံ ပိုခေတ်မီတိကျတဲ့ မြေပုံရေးဆွဲနိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်းတွေ အများကြီး ရှိတာပေါ့။

တွေ့လာသိလာတဲ့ ဘာသာစကားတွေကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဖို့အရေး မှာ ဘာသာဗေဒပညာရှင် ရှားပါးမှုအခက်အခဲ ရှိနေတာကိုပဲ သတိထား ရပါမယ်။ ပြည်ပမှာ ဘာသာဗေဒပညာကို စနစ်တကျသင်ယူခဲ့တဲ့ ပညာ ရှင် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးလောကမှာ မရှိတော့ပါဘူး။ မြန်မာဘာသာဗေဒ ပညာရှင်တွေ ရှိခဲ့ပေမယ့် အငြိမ်းစားယူသူကယူ၊ ကွယ်လွန်သူက ကွယ်လွန် သွားပါပြီ။ ပြည်တွင်းမှာ ဘာသာဗေဒပညာ သင်ယူထားတဲ့ထဲမှာလည်း ပညာရပ်ကို စူးစူးစိုက်စိုက်လေ့လာပြီး တစ်သမတ်တည်း ဝါသနာရှေ့ထား လုပ်နေသူက သိပ်ကိုနည်းပါတယ်။ မြန်မာတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကား တွေကို လေ့လာခဲ့တဲ့ ပညာရှင်စာရင်းကို ကြည့်ရင် မြန်မာတိုင်းရင်းသား စစ်စစ်က နည်းနည်းကျဉ်းကျဉ်းပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာစကားလေ့လာရေး အားနည်းချက်ကို ရည်ညွှန်းပြီး ၁၉၇၂ ခုက ဦးတင်ဇက ဒီလို ကောက်ချက် ချခဲ့ပါတယ်။

- ၁- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒေသစကားပေါင်း အတော် များများရှိသည်။
- ၂- ယနေ့အထိ လေ့လာခဲ့ကြသော ဒေသစကားတို့မှာ အနည်း ငယ်မျှသာ ရှိသေးသည်။

- ၃- လေ့လာခဲ့သမျှတို့တွင်လည်း ပြည့်စုံမှု၊ ကျယ်ပြန့်မှု၊ နက်ရှိုင်းမှု များစွာလိုသေးသည်။
- ၄- ဒေသစကား လေ့လာသူတို့အနက် တိုင်းရင်းသားပညာရှင်ဦးရေမှာ မပြောပလောက်အောင်ပင် နည်းသည်။
- ၅- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသစကားများကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်၊ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း၊ ခေတ်မီမီ၊ သိပ္ပံနည်းကျကျ လေ့လာဆည်းပူးရန် များစွာ လိုအပ်ပေသေးသည်။^၇ တဲ့။

၁၉၇၂ ခုက အဆိုအမိန့်တွေဟာ ဒီအချိန်အထိ အတော်မှန်နေသေးတာပါပဲ။ စနစ်တကျတတ်မြောက်တဲ့ ဘာသာဗေဒပညာရှင်၊ ပညာရပ်ကို စူးစူးစိုက်စိုက် လိုက်စားမယ့် ဘာသာဗေဒပညာရှင်တွေကိုတော့ ပြုစုပျိုးထောင်ဖို့ အားပေးအားမြှောက်ပြုဖို့ လိုအပ်ပါဦးမယ်။ စူးစမ်းဖို့ စာရင်းကောက်ဖို့ ဆိုတာကို အုပ်ချုပ်ခန့်ခွဲတဲ့ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ တက္ကသိုလ်မြန်မာစာဌာနက ဆရာ ဆရာမတွေ ပူးပေါင်းကြံဆ လုပ်ကိုင်သွားရင် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ရလဒ်ကတော့ ဘာသာစကားနဲ့ဆိုင်တဲ့ အချက်အလက်တွေကို ဝေဖန်ခွဲခြမ်းလေ့လာပြီး မျိုးတူစုတကာ၊ မျိုးရိုးသတ်မှတ်တာတို့ကျတော့ ဘာသာဗေဒပညာရှင်တွေရဲ့ အလုပ်ဖြစ်လာပါပြီ။ အဲဒါကတော့ တောပြောတောင်ပြော အရပ်ပြောနဲ့ ပြောကောင်းတဲ့အလုပ် မဟုတ်ပါဘူး။

၁၉၂၁ ခု သန်းခေါင်စာရင်း ဘာသာစကား စူးစမ်းရာမှာရော၊ ၁၉၃၁ ခု မြေပုံဆွဲတုန်းကရော အဲဒီလို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတဲ့အလုပ်ကို ဘာသာဗေဒပညာရှင်တွေကပဲ တာဝန်ယူခဲ့ရတာပါပဲ။ ဘာသာဗေဒပညာရှင်တွေ မရှိရင် စူးစမ်းကောက်ယူလို့ရလာတဲ့ ဘာသာစကားအချက်အလက်တွေကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားဖို့၊ ဘာသာစကားအသီးသီးရဲ့သဘာဝကို ဖော်ထုတ်ဖို့၊ ဘာသာ